

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 03129

YIDISH

Aaron Bergman

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

א. בערנמאן, א. גאלדבערג

י י ד י ש

אַרבעטבוך אויף שפראך

פארן פערטן און פיפטן לערניאר

צווייטע רעוויזירטע אויפלאגע

קאאפעראטיווער פאלקס פארלאג
פון אינטערנאציאנאלן ארבעטער ארגן

5—80 טע עוועניו, ניו יארק.

. 1940

Copyright, February, 1940
YIDDISH COOPERATIVE BOOK LEAGUE
OF THE JEWISH SECTION
INTERNATIONAL WORKERS ORDER
80 Fifth Avenue, New York

א י נ ה א ל ט

זייט	
68	נאך וועגן קיין
69	סינאגוגען
70	דער באשטימויקער ארטיקל
71	דער מין
	ווי אזוי מען פארמירט
72	דעם 2טן מין
73	דימינוטיוון
74	דימינוטיוון מיט —דל און—כל
76	דער מין—אריענטיר-שאַבעלע
81	א לעקציע אין געאגראפיע
84	מערצאל
84	מערצאל מיט—ער און—ים
87	מערצאל
88	צאל-ווערטער
90	וואָג און מאָס
92	אָדיעקטיוו
93	די מען פארמירט אָדיעקטיוון
95	אָדיעקטיוו-ענדונגען
97	פארגלייך-פארמעס פון אָדיעקטיוו
100	אומרעגלמעסיקע גראַדאַציעס
101	אָרדענונג-צאָלן
103	האַמאָנימען
105	סוביעקט, אָביעקט
109	די פרעפאָזיציע
111	יידיש איז אנדערש ווי ענגליש
112	צייט און דאַטעס
	אימדירעקטער אָביעקט מיט
114	א פרעפאָזיציע
120	נאָמען וואָס ביימאן זיך בייס בייגן
121	פאַסעסיוו
123	ביזנאַלן
125	פּערזאָניקע פּראָנאָמענס
127	אָדווערב
128	פארגלייך-גראַדן פון אָדווערבן
130	יידיש איז אנדערש ווי ענגליש
131	דער אַלעפּבייס
	ווינערערביכל פון העברעאישע
133	ווערטער
143	ענטפערס
144	צו די לערער

זייט	
5	ווערב
7	פּערזאָנען
8	איצטיקע צייט
10	סמו
11	סמו
12	ט
13	דט
14	אידיאָמען
15	זן—ען
17	יידיש איז אנדערש ווי ענגליש
19	פארגאנגענע צייט
23	קומענדיקע צייט
24	בייגונג פון ווערבן
26	פאָרירצונג
27	סינאָנימען
29	אינפּיניטיוו
31	פארמיציע
35	יידיש איז אנדערש ווי ענגליש
37	פּילאַליקע פּאָרגאַנגענע צייט
39	באַדינג-פאַרם
40	בייגונג פון באַדינג-פאַרם
41	באַפּיל-פאַרם
43	בייגונג פון ווערב
44	אַנטאַנימען
47	ווערבן מיט פרעפיקסן
	ווערבן מיט פרעפיקסן אין
48	פארגאנגענער צייט
49	פרעפיקס אין איצטיקער צייט
52	ניט-אַקצענטירטע פרעפיקסן
	איצטיקע צייט פון ווערבן מיט
53	ניט-אַקצענטירטע פרעפיקסן
54	בייגונג פון ווערבן מיט פרעפיקסן
55	צו—צע—
57	סינאָנימען
59	ווערבן מיט „זיך“
60	באַשרייבנדיקע ווערבן
62	פאַסיווע ווערבן
64	דער סובסטאַנטיוו
65	דער ארטיקל
66	א, אַן
67	אומבאַשטימויקער ארטיקל קיין

ווערב

הויב אויף דיינע אויגן און זע די געמיינע גרויסע פאבריקן,
וואו ארבעטער זעגן, און הובלען, און וועבן, און נייען,
און שמריקן,
און שמידן, און פיילן, און טאקן, און שניצן, און גלעטן,
און פויצן,
און שאפן די סכוירע, און שאפן דאס רייכטום צום מענטשלעכן נוצן.
(י. באַוואַזאַווער.)

ווערטער וואס באטייטן טראונגען זיינען ווערבן.
זעגן, הובלען, וועבן — זיינען ווערבן.
א ווערב איז אין ענגליש — verb.
טייל מאל באטייט א ווערב א צושטאנד: שלאפן, זיצן.

ארבעט 1.

שרייב ארויס אלע ווערבן פון דער פאָעמע.

אמעריקע גייט!

אמעריקע גייט!
זע אמעריקעס זין און טעכטער —
מינען-ארבעטער, פארם-הענט און פערלער!
דער, וואס זיצט ביי דער ניימאשין,
און דער וואס פירט די באַנען.

אלע זיינען דא:
דער, וואס שרייבט און מאלט איז דא,
דער, וואס קנעט פאר אונדז דאס ברויט,
און דער, וואס קערט אין גאס דאס מיסט.
אלע פאכן זיינען דא פארטראַגן.

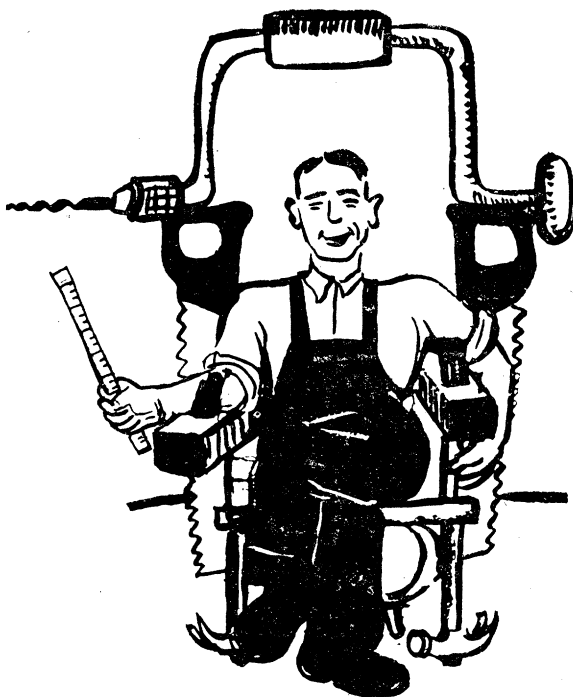
אמעריקעס זין און טעכטער!
וועלדער האקן זיי אויס
און זיי בויען אויס שמעט.

זיי מאכן פרוכטבאר די ערד.
זיי ארבעטן. זיי מיען זיך —
אמעריקעס זיין און טעכטער,
פארטרעטער פון מיליאנען!

(ל. מילער.)

ארבעט 2.

שמעל צוזאמען א ליסט פון ארבעטער און וואס זיי טוען:
דער שניידער ניט. דער וועבער וועבט.

א מעלאכע איז א מעלדע

פערזאנען

איך לערן אין א יידישער שול. איך קען שוין לייענען און שרייבן. מיין שוועסטערל איז נאך צו יונג, זי גייט נאך ניט אין שול. און דו לערנסט אין א יידישער שול? מיר לערנען, מיר ווילן קענען. הערי און ביטרים זיינען שוין גרויסע, זיי גייען אין מיטלשול. וואו לערנט איר? אויך אין דער אַרדן-שול.

ווען מען רעדט וועגן זיך אליין, זאגט מען: איך — מיר.

ווען מען רעדט צו עמעצן, זאגט מען: דו — איר.

ווען מען רעדט וועגן עמעצן, זאגט מען: ער, זי — זיי.

איך — מיר	איז	ערשמע פערזאן
דו — איר	איז	צווייטע פערזאן
ער, זי — זיי	איז	דריטע פערזאן

ארבעט 3.

שרייב ארויס אלע ווערבן פון דעם פאראנראף, שטעל זיי אויס לויט די פערזאנען:

ערשמע פערזאן	צווייטע פערזאן	דריטע פערזאן
איך גיי	דו גייסט	נאָראַ גייט

ביים מיטינג

נאָראַ גייט צום מיטינג פון קינדער-קלוב. טרעפט זי אויפן וועג אידישן.

— וואוהין גייסטו? — פרעגט נאָראַ.

— איך גיי אהין וואו דו גייסט — ענטפערט אידיש — צום מיטינג.

— און וואו איז סימאָר? ער קומט ניט צום מיטינג?

— סימאָר איז שוין דאָרפן. ער אַרבעט אויף דער וואַנטצייטונג.

קומען זיי ביידע, נאָראַ און אידיש, אַרײַן אין שול.

א גערויש, א טומל, א געלעכטער. סילוויע שפילט אויף דער

פיאנע, הערי שרייט, עמל לאכט, יאנקל פייפט. סימאך איז פארטאן
 אין דער וואנטצייטונג. מערי העלפט אים. בייזערט זיך אידיט :
 — סילוויע, הער שוין אויף קלאפן אויף דער פיאנע. פארוואס
 שרייבסטו ניט איבער דיין קאמפאזיציע ? און דו, יאנקל ? דו מוזסט
 פייפן ? נעם בעסער און שנייד אויס בילדער. דו מעגסט אויך עפעס
 טאן פאר דער וואנטצייטונג. מיר מוזן היינט פארטיק ווערן.

אי צ ט י ק ע צ י י ט

מערצאָל	איינצאָל
מיר לייענען	1. איך לייען
איר לייענט	2. דו לייענסט
זיי לייענען.	3. ער לייענט

ארבעט 4.

שרייב אין אלע פערזאָנען, איינצאָל און מערצאָל :
 איך שרייב ; איך לייען ; איך מאַל ; איך לויף ; איך פאַר.

ארבעט 5.

גיב די זאצן אין אלע פערזאָנען, איינצאָל און מערצאָל :
 1. איך בין אַ גומער שילער.
 2. איך האָב אַ שיין קאַל.

קוק זיך צו :

וועלכע אויסיעס קומען צום סאָף אין דער צווייטער פערזאָן ?
 וועלכע אויסיעס קומען צום סאָף אין דער דריטער פערזאָן ?

טרינק	זינג	קלאַפּ	איך
טרינקסט	זינגסט	קלאַפּסט	דו
טרינקט	זינגט	קלאַפּט	ער

איך	טאָנן	רעדן	נאַש
דו	טאָנסט	רעדסט	נאַשסט
ער	טאָנט	רעדט	נאַשט

געדענק!

די דריטע פּערזאָן

האַט די ענדונג ט
 (ערשמע פּערזאָן + ט)
 קלאַפּ + ט, זינג + ט,
 רעד + ט.

די צווייטע פּערזאָן

האַט די ענדונג סט
 (ערשמע פּערזאָן + סט)
 קלאַפּ + סט, טרינק + סט,
 נאַש + סט.

אַרבעט 6.

בייט איבער די סטראָפּעס אין דער צווייטער און דריטער פּערזאָן, איינצאָל.

ביים פענצטער

איך האָב איין פּאַר שייך
 מיט צען פּאַר לעכער,
 זיך איך ביים פענצטער
 און קוק אויף די דעכער.

איך בין שוין אויסגעוואַקסן,
 פון טאַמץ באלד העכער,
 איך האָב אַ פּאַר שייך —
 וואַקסן דאַרמץ לעכער.

הונגעריק בין איך,
 עס ווילט זיך אַזש וויינען,
 נעם איך אַ ביכל,
 איז מיר קאַלט צו לייענען.

(יאָטל קאַטלער.)

— ס ט

אײך װאַש	דו װאַשסט
אײך קרעכץ	דו קרעכצסט
אײך פאַטש	דו פאַטשסט
אײך בלאַז	דו בלאַזסט

| שרייב די ענדונג — סט אין דער צווייטער פּערזאָן, איינצאַל, אפּילע ווען דו הערסט ניט קלאַר די ס. |

אַרבעט 7.

שרייב איבער אין דער צווייטער פּערזאָן, איינצאַל :

אײך קוש	אײך שלוקערין	אײך גליטש זיך
אײך וויש	אײך קראַץ	אײך פאַטש
אײך נאַש	אײך קריין	אײך צעקנייטש
אײך פאַרלעש	אײך שוויין	אײך ווינטש
אײך מיש	אײך שניין	אײך בענטש

אײך לאַז	אײך גלעט
אײך וויין	אײך האַלט
אײך מוז	אײך היט
אײך ריין	אײך וואַרט
אײך האַלדו	אײך רייט.

אַרבעט 8.

שרייב איבער די זאַצן אין דער צווייטער פּערזאָן, איינצאַל :

- אײך גליטש זיך אין פאַרק אויפן איין.
- ער צעהיצט זיך זייער שנעל.
- זי היט זיך פאַר אונדז.
- אײך פאַרלעש דעם לאַמפּ.
- ער פאַרטוישט יעדעס מאָל דאָס הימל.
- זי פאַרטייטשט אַלע שווערע ווערטער.
- ער רייזט אַרום איבער דער וועלט.
- ער גלאַצט אויס אויף מיר אַ פאַר אויגן.
- ווינטער פּירט ער, זומער שוויצט ער.

דו פארגעסט
דו הוסט

איך פארגעס
איך הוסט

ווען די ערשטע פערזאן ענדיקט זיך מיט ס, גיב צו
אין דער צווייטער פערזאן בלויז מ (ניט טס).
ווען די ערשטע פערזאן ענדיקט זיך מיט סט, קריגט
די צווייטע פערזאן ניט קיין ענדונג.

ארבעט 9.

גיב די צווייטע פערזאן, איינצאל :

באגריס, עס, פארשליס, שמועס, שים.
הוסט, טרייסט, מעסט, פאסט, פארוויסט.

— ס ט ו —

דו לויפט און לויפטסט. וואוהין לויפטסטן ?
דו דערציילסט א מייסע. וואסערע מייסע דערציילסטן ?

ווען דו קומט נאכן ווערב, פאלט די „ד“ ארויס און
ס'ווערט איין ווארט מיט ענדונג — סטו.

ארבעט 10.

גיב צו ענדונג טס אָדער טט :

דו וויל — גיין צו דער פארשטעלונג ? וואס פרעג —, דו
וויי — דען ניט ? בי — גרייט צו גיין ? וואס דריי — זיך
אונטער די פיס ? פארוואס טו — ניט עפעס ? פארוואס העלפ —
אונדז ניט ? וואס ווע — איצט זאָגן ? דו רעד — און פליידער —
און דערצייל — גאנצע מייסעס, פארשטיי — כאַטש וואס דו
זאָג — ? קענ — לייענען, וואס דו שרייב — ? פאר — אוועק,
וואוהין פאר — ? וואס מאַכ — עפעס גוטס ? וואס שלאָפ —
אזוי שפעט, וואס שטיי — ניט אויף ? „ווען דו דערוואַכ — אַמאַל,
מיין קינד, געפינ — מיך ניט מער.“

אליין קענסטו עסן, אַבער ניט אַרבעטן.

ער זאגט
ער קלאפט

איך זאג
איך קלאפט

פארוואס שרייבט מען זאגט (ניט זאסט) ?

געדענק! ווען דו ביסט ניט זיכער צי מען שרייבט
ב אדער פ, ג אדער ק, ז אדער ס, וו אדער פ, זע ווי עס
ענדיקט זיך די ערשמע פערזאן.

ארבעט 11.

שרייב איבער אין דער דריטער פערזאן, איינצאל :

איך פארב	איך שרויף	איך שווייג
איך שטרעב	איך פראוו	איך בארג
איך הויב	איך שארף	איך בענק
איך קניפ	איך ווייז	איך ברענג
איך זופ	איך ווייס	איך דינג
איך שמופ	איך פרעס	איך שווענק.

ארבעט 12.

שמעל אריין דאס ריכטיקע אָס :

ז—ס	עס בלאַ—ט א קאלטער ווינט און ריי—ט אראפ די בלעטער.
ג—ט	דער גלאַק ווע—ט עפּשער פינף און צוואַנציק פונט.
ג—ט	דער זייגער קלינג—ט און ווע—ט יאנקלען.
ג—ט	ער בליי—ט שטענדיק דער לעצטער.
וו—ט	ער זיי—ט זיך איין דאָס פּאַנעם.
ז—ט	דו וויי—ט כאַטש וואָס היי—ט א סטרייק?
וו—ט	ער האָט געפרו—ט, אָבער עס העל—ט ניט.
ג—ט	לאַבזיק זעט ווי מען שמו—ט זיך.
ז—ט	מיר ווערן געהא—ט און געטריבן.
ג—ט	מיר ווערן געיא—ט און פאַרפאַל—ט. (ד. עדלשאַט.)
וו—ט	פלינק די נאָדל איינגעשרוי—ט.
וו—ט	ברומט דער מאַטאַר און לוי—ט. (מ. בירנבוים.)

— ד ט

ער רעדט
ער שניידט

איך רעד
איך שנייד

שרייב דט אין דער דריטער פערזאן איינצאל, אויב די
ערשטע פערזאן איינצאל האט צום סוף א ד.

ארבעט 13.

שרייב איבער אין דריטער פערזאן, איינצאל :

איך לייד	איך לאד איין	איך באד זיך
איך מייד אויס	איך לאד אן	איך פארבינד
איך קלייד זיך	איך פארשווינד	איך שמיד
איך ווענד זיך	איך צינד אן	איך שייד זיך

איך ליי געלט. ער לייט געלט.

איך לייד צארעם. ער ליידט צארעם.

ווען שרייבט מען לייט און ווען ליידיט?

ארבעט 14.

מאך זאצן מיט די פאלגנדיקע ווערטער אין דריטער פערזאן, איינצאל :

שנייט—שניידט. זינגט—זינגט. וועגט—וועקט.

ווייסט—ווייזט. וועכט—וועפט. רייסט—רייזט.

ארבעט 15.

שרייב אין אלע 3 פערזאנען, איינצאל :

ער קען	ער וויל	זי טויג	זי בעט
ער דארף	ער מעג	זי ארבעט	זי היט

וואס מען פארזייט, דאס שניידט מען.

אידיאמען

ער „מאכט זיך הארץ“
וועלוול האָט ליב מאַלן בילדער.
אין קלאַס האָבן מיר לעצטנס איינ-
געפירט אַ בוך מיט יידישע שפּריכ-
ווערטער און אידיאָמען. האָט
וועלוול זיך גענומען באַפּוזן אונ-
דזער בוך. ער טייטשט אויס די
אידיאָמען ניט אַזוי ווי מיר פאַר-
שטייען זיי, נאָר ווערטערלעך.
אַט איז איינע פּון וועלוולס
צייכענונגען.

ער מאַכט זיך האַרץ.

„ער מאַכט זיך האַרץ“ מיינט: זיך שטאַרקן, זיך אָננעמען מיט מוט.

אידיאָם מיינט אַ כאַראַקטעריסטישער אויסדרוק פּון
דער שפּראַך. יעדע שפּראַך האָט אירע אידיאָמען. די
אידיאָמען באַרייכערן די שפּראַך, מאַכן זי מער בילדלעך.

אַרבעט 16:

דערקלער די פּאָלגנדיקע אידיאָמען:

1. ער האָט אָנגענומען אַ פּול מויל מיט וואַסער.
2. ער דרייט מיטן מויל.
3. ער האָט אָנגעשטעלט מויל און אויערן.

אַרבעט 17:

שרייב איבער די פּאָלגנדיקע אידיאָמען (אַלע מיט „האַרץ“) און פאַר-
טייטש זיי; טראַכט צו נאָך אידיאָמען מיט „האַרץ“ און „מויל“.

1. אויסגיסן דאָס האַרץ — מיינט: זיך אַראַפּרעדן פאַר
עמעצן, עמעצן דערציילן וועגן זיך.
2. אַ גאַלדן האַרץ.
3. האָבן אַ האַרץ אויף עמעצן.
5. אַראַפּנעמען אַ שטיין פּון האַרצן.
5. דאָס האַרץ ציט.
6. אַ שטיינערן האַרץ.

— ז, — ע ז

מערצאל	איינצאל	מערצאל	איינצאל
מיר זען	איך זע	מיר זיצן	איך זיץ
איר זעט	דו זעסט	איר זיצט	דו זיצסט
זיי זען	ער זעט	זיי זיצן	ער זיצט

ווען מען שרייבט ען.

- מען שרייבט — ען אין דער ערשמער און דריטער פערזאן, מערצאל, ווען די ערשמע פערזאן ענדיקט זיך מיט :
1. א וואקאל — מיר, זיי שריי—ען, זע—ען, רו—ען.
 2. נאך א קאנסאנאנט — מיר, זיי זאמל—ען, זומל—ען.
 3. מ, נ, נג, נק — מיר, זיי נעם—ען, לייענ—ען, זינג—ען, בענק—ען.

ארבעט 18.

שרייב צו :

איך לויף	איך שריי	איך זאמל	איך קלינג
דו	דו	דו	דו
ער	ער	ער	ער
מיר	מיר	מיר	מיר
איר	איר	איר	איר
זיי	זיי	זיי	זיי
איך בענק	איך נעם	איך לייען	
דו	דו	דו	
ער	ער	ער	
מיר	מיר	מיר	
איר	איר	איר	
זיי	זיי	זיי	

- ווי ווערט געשאפן די ערשמע פערזאן, מערצאל ?
 ווי ווערט געשאפן די צווייטע פערזאן, מערצאל ?
 ווי ווערט געשאפן די דריטע פערזאן, מערצאל ?

אַרבעט 19.

גיב אלע פערזאָנען מערצאָל פון די פּאָלגנדיקע ווערבן :

איך וואַרט	איך עפן	איך הער
איך קום	איך מאַן	איך ברענג
איך לאַך	איך מאַל	איך שלינג
איך גיי	איך שלאָף	איך בוי
איך טומל	איך זע	איך טרינק

אַרבעט 20.

שמעל אַריון ן אַדער ען :

לאַכ— קינדער לוסטיק, מונמער.
זע— די קינדער יוניאָנס שפּאַנ, זאָג— די קינדער :
אַרבעטער וויל— מיר זיין.
די קינדער שלאָפּ— איין, מיד פון טאַנצ— און זינג—
זיי זיצ— צוזאַמען און שמועס— שוין לאַנג. (י. ג. פּערעז).
ער האָט זיך אויפגעהויב— און איז אַנטלאָפּ—,
וואו די אויגן האָב— אים געטראָג—.
שוואַרצע קאַרשן רייס— מיר, רויטע לאַז— מיר שטיין.
(פּאָלקליד.)
אייביק יאָרן וועל— שמראַם—,
אייביק גרינ— וועט דאָס פעלד. (א. פּעפּער).
זיצ— זיבן ווייבער ביי אַ קוואַל און ברונעם. (פּאָלקליד.)

אַז דו וועסט וועל— וויס—, — צי האָט איר ניט געזען
אַז דו וועסט וועל— וויס—, צי האָט איר ניט געזען,
זאַלסטו לייט פּרעג— : מיין ליב האַרציק קינד ?
(פּאָלקליד.)

ר ע ט ע נ י ש ן

1. אַ קינד זאָגט צום טאַטן : — דו ביסט מיין טאַטע און איך בין ניט דיין זון.
2. וואָס געהער צו דיר און אַנדערע באַנוצן זיך מיט דעם מער ווי דו ?

א מייסע מיט „ברעקפיש“

מיר זעצן זיך עסן וועטשערע. דא הייסט עס „סאפער“. ברעכע האט פיינט אט דאס ווארט, ווי אן ערלעכער ייד האט פיינט כאזער. נאך א ווארט איז פארען, וואס מיינ שוועגערין קאן ניט אריבערטראגן. דאס איז א „ווינדע“. א „ווינדע“ הייסט דא א פענצטער. היינט קען זי ניט הערן, אז מען זאגט „סטאקינגס“. איר וועט קיין מאל ניט פאלן

דערויף, אז „סטאקינגס“ זיינען זאקן. אדער א שטייגער וואס וועט איר זאגן אויפן ווארט „דישעס“? אדער וואס קאן זיין פאשעטער פון א לעפל? ניי, לוינט זיי ניט. ביי זיי קומט אויס, א לעפל איז א „ספון“. ניט אומזיסט זאגט ברעכע א ווערטל (זי האט זיך אירע אייגענע ווערטלעך): „אמעריקע איז א לאנד, סטייק איז א מייכל, פארק איז א גאפל און ענגליש איז א שפראך.“

אנומעלטן האבן זיך עליע און פיניע צע-

אמפערט און שיר ניט צעשלאגן איבערן ווארט „ברעקפיש“—אנבייסן. דערפאר, זאגט עליע, איז אן אנבייסן „ברעקפיש“, ווייל צום אנבייסן עסט מען פיש אדער הערינג. זאגט פיניע: „וויבאלד אז הערינג, פאר וואס זשע זאגט מען ניט „ברעקהערינג“? זאגט אים עליע: „בעהיימע, וואס דו ביסט! און וואס איז א הערינג, ניט קיין פיש?“ פילט זיך פיניע, אז ער איז געשלאגן, זאגט ער: „ווייסטו וואס? לאמיר פרעגן ביי אן אמעריקאנער יידן.“ און מע פוילט זיך ניט און מע שמעלט אפ א יידן אין מיטן גאס און מע מוט אים א פרעג: „איר זענט שוין לאנג אין אמעריקע?“ זאגט ער: „דרייסיק יאר. וואס איז דען?“ זאגן זיי: „מיר ווילן אייך עפעס פרעגן: גיט אונדו צו פארשטיין, פאר וואס זאגט מען ביי אייך אויף אן אנבייסן „ברעקפיש“?“ קוקט זיי אן דער ייד און זאגט צו זיי: „ווער האט דאס אייך געזאגט, אז אויף אן אנבייסן זאגט מען ביי אונדו ברעקפיש?“ „ווי אזוי זשע דען זאגט מען?“ „ברעקפעסט! ברעקפעסט! ברעקפעסט!“ שרייט זיי אויס דריי מאל דער ייד גלייך אין פאנעם אריין.

(שאַלעס־אָלייכעס.)

פארגאנגענע צייט

היינט: איך זײַ ביים טיש און שרייב א ציטיקע צייט א בריוו.

נעכטן: איך בין געזעסן ביים טיש און האָב געשריבן אַ בריוו. פארגאנגענע צייט

פון וויפל ווערטער באשטייט דער ווערב אין איצטיקער צייט?
פון וויפל ווערטער באשטייט דער ווערב אין פארגאנגענער צייט?

די פארגאנגענע צייט שאפט מען מיט-די הילפווערבן האָב און בין. די הילפווערבן ווייזן די פערזאָן און צאל.

מערצאל

מיר האָבן געשריבן
איר האָט געשריבן
זיי האָבן געשריבן

מערצאל

מיר זיינען געזעסן
איר זייט געזעסן
זיי זיינען געזעסן

איינצאל

איך האָב געשריבן
דו האָסט געשריבן
ער האָט געשריבן

איינצאל

איך בין געזעסן
דו ביסט געזעסן
ער איז געזעסן

אַרבעט 22.

שרייב צו:

איך	האָב	איך	בין
_____	דו	_____	דו
_____	ער	_____	ער
_____	מען	_____	עס
_____	מיר	_____	מיר
_____	איר	_____	איר
_____	זיי	_____	זיי

אַרבעט 23.

בייג אין פארגאנגענער צייט:
לאכן, רעדן, שטיין.

בייג אין איצטיקער און פארגאנגענער צייט:
זינגען, לויפן, שרייבן, שפרינגען, מאכן.

ארבעט 24.

שרייב איבער די ווערבן מיטן הילפווערב „בין“ אין איין קאלום,
די ווערבן מיטן הילפווערב „האָב“ אין אַ צווייטן קאלום:

דערנאָך איז פאַרגעקומען די באַגעגעניש. די טיר האָט זיך גע-
עפנט און מאַמע-מאַמע מיט די פיר קלענערע ברידער זיינען אַרייני-
געקומען. די פינף עלטערע ברידער האָבן אין אַ מינוט פאַרגעסן, אַז
ס'איז דאָ אַן ערד אונטער זייערע פיס. הענט האָבן זיך געפלאַכטן
אַרום העלדזער, און די מאַמע האָט געוויינט פון פרייד. די קלענערע
ברידערלעך זיינען געשפרונגען אין דער לופטן און זיך געהאַנגען אויף
די עלטערע ברידער מיט זייערע דינע, אויסגעמאַגערטע הענט. אין
עטלעכע מינוט אַרום איז שוין די גאַנצע פאַמיליע אָפּגעפאַרן מיט דער
הויכבאַן. זיי זיינען אַלע געזעסן אויף אַ לאַנגער באַנק פון דעם וואַגאַן
און הויך און פריילעך געפלאַפלט. מען האָט זיך געפרייט מיט איין
גרויסער פרייד פון אַ צוריק-אויפגעזוכטער היים. די מאַמע האָט זיך
זיכער געפילט אַזוי ווי אַ קעניגין פון ערגעץ אַ מייסע-ביכל, וואָס האָט
צוריק געפונען איר לאַנד.
(א. ראַבאָי.)

לערן זיך אויס רעדן ריכטיק!

באַנוץ **בין** אין פאַרגאַנגענער צייט ביי די ווערבן:

1. געבליבן.	6. געווען.	11. געשלאַפן.	16. געשוואומען.
2. געגאַנגען.	7. געזעסן.	12. געפאַרן.	17. געשטאַרבן.
3. געהאַנגען.	8. געלאָפן.	13. געפלוויגן.	18. געשטאַנען.
4. געוואַקסן.	9. געלעגן.	14. געקומען.	19. פאַרשוואונדן.
5. געוואָרן.	10. געפאַלן.	15. געקראַכן.	20. געשפרונגען.

לערן אויס און געדענק די ווערבן אין דער טאַבעלע אויף
אויסנווייניק.

די ווערבן: **געלונגען, געשען** ווערן געברויכט נאָר אין
דער 3טער פּערזאָן מיטן הילפווערב: **איז**.

ארבעט 25.

שטעל אריין דעם ריכטיקן הילפווערב :

איך — געלאפן ביז איך — מיד געוואָרן.
דאָס קינד — געשטאַנען און — געוויינט, — געקומען
די מאַמע און — עס באַרואיקט.
דער טאַטע — געזעסן ביים טיש און — געלייענט אַ צייטונג.
ווער — גערעדט ביים מיטינג? ווער — געווען פאַרזיצער?
זי — זיך אויפגעהויבן און — אוועקגעפאַרן.
ער — ניט געגאַנגען, ער — געפלוין.
איך — געוואָרט ביז ער — פאַרשוואַנדן.
דער לערער — דערציילט, ווי עס — אַנגעקומען די ערשטע
יידן קיין אַמעריקע, ווי עס — אויסגעוואַקסן אַ יידישער יישעוו אין
אַמעריקע.

צען ברידער — מיר געוועזן,
— מיר געהאַנדלט מיט ליין;
איינער — געשמאַרבן,
— מיר געבליבן ניין. (פּאָלקליד.)

ארבעט 26.

בייג אין דער פאַרגאַנגענער צייט, אין אַלע פּערוואַנען :
געוויינט ; געבליבן ; געוואַקסן ; געפונען ;
פאַרשוואַנדן ; געפאַרן ; געקוקט.

אַ ווייז

אַ יינגל דערציילט :
האַב איך געגאַנגען אַהיים. איז מיר געמראָפן אַ הונט. האָט ער
געווען אַ גרויסער הונט, אַ בוי. בין איך זיך דערשראָקן און איך בין
גענומען לויפן :

פרעגט אַן אַנדער יינגל : „נו, וואָס האָט געווען ווייטער?“

(דערצייל דעם ווייז אַן גרייזן.)

ארבעט 27.

שרייב איבער אין פארנאנגענער צייט :

איך גיי דען, נארעלע? איך פלי דאך. איך פלי פון אויבן אזוי ווי אן אדלער. אין עמלעכע מינוט בין איך שוין ווידער אויף דער יאכאשע. דארט הויבן זיך אן די צוועלף הויכע בערג, וואס שפריצן מיט פייער, און אויפן צוועלפטן בארג, סאמע ביים שפיץ, שמעל איך זיך אפ און גיי צו-פוס זיבן מייל, ביז איך קום צו א געדיכטן וואלד. נאך דעם גיי איך וואלד-אין, וואלד-אויס, ביז איך קום צו א קליין וואסערל. דאס וואסערל שוויס איך אריבער און צייל אפ זיבן מאל זיבן, וואקסט אויס פאר מיר אן אלטיטשקער מיט א לאנגער בארד און פרעגט מיך: „וואס איז דיין באגער?“ (שאַרעס־אַלייכעס.)

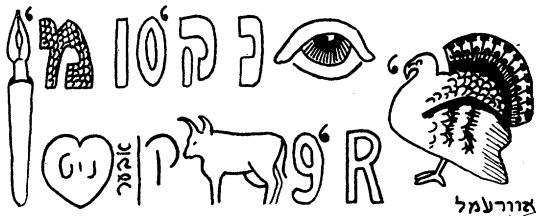
ארבעט 28.

שרייב אן א פאראנראף אין דער פארנאנגענער צייט מיט די ווערבן :

געלעגן, געשלאפן, אויפגעשטאנען, ארויסגעלאפן,

געשפרונגען, געפאלן, געקראכן, געפלוניגן, פארשוואונדן.

רעבוס

קומענדיקע צייט

1. היינט: איך זיץ ביים טיש און לייען איצטיקע צייט.
2. נעכטן: איך בין געזעסן ביים טיש און האב געלייענט א בוך. פארגאנגענע צייט.
3. מאָרגן: איך וועל זיצן ביים טיש און וועל לייענען א בוך. קומענדיקע צייט.

קומענדיקע צייט

מערצאל

איינצאל

מיר וועלן לייענען	איך וועל לייענען
איר וועט לייענען	דו וועסט לייענען
זיי וועלן לייענען.	ער וועט לייענען

פון וויפיל ווערטער באשטייט א ווערב אין דער קומענדיקער צייט?

וועל איז דער הילפֿווערב פאר דער קומענדיקער צייט.

ארבעט 29

בייג אין דער קומענדיקער צייט:

זיצן, רעדן, לאכן, זינגען, שפילן.

ארבעט 30.

שרייב ארויס די ווערבן אין קומענדיקער צייט:

- וואָס וועט ער זיין, מיין זונעלע פּיין?
 אַ קאַוואַלטיקל וועט מיין זונעלע זיין.
 וואו וועט זיין קליינטיק קוזשניעלע שמיין?
 אויף דעם בערגעלע וואו די זון קומט צוגיין.
 וועט מיין זונעלע שמעלצן דאָס גאַלד פון דער וועלט
 און וועט דאָס שענקען די זאַנגעלעך אין פעלד.
 וועלן די זאַנגעלעך לויכטן — אַ פּראַכט,
 וועלן די פּויערימלעך קוקן פאַרטראַכט.
 וועלן פּויערימלעך אַלע ליכטיקע זיין
 אין די הייזעלעך מיט זונענשיין.
 (לויט ח. ל. האַלפּער.)

בייגונג פון ווערבן

איצטיקע	פאַרגאַנגענע	קומענדיקע	
איך לערן	איך האָב געלערנט	איך וועל לערנען	איינצאל
דו לערנסט	דו האָסט געלערנט	דו וועסט לערנען	
ער לערנט	ער האָט געלערנט	ער וועט לערנען	
מיר לערנען	מיר האָבן געלערנט	מיר וועלן לערנען	מעריאָל
איר לערנט	איר האָט געלערנט	איר וועט לערנען	
זיי לערנען	זיי האָבן געלערנט	זיי וועלן לערנען.	

אַ ווערב בייגט זיך אין דריי צייטן, דריי פּערזאָנען:
 דריי צאָלן.

אַרבעט 31

בייג אין דרײַ צײַטן, אין אַלע פּערזאָנען, אײנצאָל און מערצאָל :
פּרעגן, ענטפּערן, קומען, בלײַבן, זאָגן.

אַרבעט 32

בײַט אײבער אין פּאַרנאַנגענער און אין קומענדיקער צײַט :

אַז וואוּ דו גײסט און וואוּ דו שפּרײזסט,

אַז וואוּ דו קומסט צו גאַסט נאָר,

מען שאַבט, מען ראַמט, מען בױט, מען ווײסט,

מען רײניקט און מען פּלאַסמערט.

און פון דער נאַענט, פון דער ווײט

בײַז ענד פון האַרײזאָנטן —

עס גײט אַ וואונדערלעכער בײַט

און ס'שמעקט מיט ערעוויאַנמען. (מ. כאַשטשעוואַצקי.)

אַרבעט 33

פיל אױס :

קומענדיקע צײַט	פאַרגאַנגענע צײַט	אײצטיקע צײַט
		אײך קום
זײ וועלן לאַכן	ער האַט צעשניטן	
מיר וועלן גײן		דו דעקלאַמירסט
	דו האַסט געוווּזן	
	איר האַט געליטן	
זײ וועט זינגען		מיר יאָגן זײך
	עס האַט גערעגנט	
		ער ענטפּערט
דו וועסט זיצן		

געבראַטענע טײבעלעך פּלײען נײט
אײן מױל אַרײן.

פארקירצונג

עס גייט
ס'גייט

מען גייט
מ'גייט

איך גיי
כ'גיי

די ווערטער: **איך, מען, עס** ווערן אפט פארקירצט אויב זיי שטייען פאר א ווערב.

קוק זיך צו, ווי מ'שרייבט די ווערטער איך, מען, עס — פארקירצט.

ארבעט 34

שרייב איבער אלע פארקירצונגען און גיב צו די ווערטער פון וועלכע זיי זיינען פארקירצט:

שמולעק הערט ניט אויף צו דערציילן מייסעס, וואָס ס'וועט זיין אַמאַל, אַמאַל, אַז בייַדע כאַוויירים וועלן אויסוואַקסן און ווערן גרויסע. און ס'גיסט זיך ביי אים ווי ריינער בוימל, און ס'ציט זיך ביי אים ווי אַ גוטער האַניק. און ס'וויילט זיך גאַרניט אַוועקגיין אין דער וואַרעמער, זומערדיקער, פאַרקישעפטער נאַכט. נאָר מ'מוז גיין אַהיים שלאָפן און מ'געזעגנט זיך אָפּ: „ביז מאַרגן!“ (לויט שאַלעס־אַלייכעס.)

ארבעט 35

שרייב איבער דעם פאַראַנראַף און פאַרקירצ די ווערטער— איך, עס, מען: איך בין געגאַנגען אין שול. עס איז געווען אַ קאַלמער טאַג. עס האָט געשנייט. איך האָב געטראָפן מיין כאַווער וועלוול. ער האָט געהאַט אַ פאַר גליטשערס. „קום“, האָט וועלוול געזאָגט, „לאַמיר גיין אין פאַרק זיך גליטשן. עס וועט זיין פריילעך. מען וועט מאַכן אַ שניי-מענטש און עס וועט זיך טאַן אַ ביסל.“ „איך מוז גיין אין שול אַריין“, האָב איך געענטפערט, „איך וויל ניט פאַרשפּעטיקן. קום אויך פריער אין שול. מען וועט זיך גליטשן און מען וועט מאַכן שניי-מענטשן שפעטער.“ דענקט איר, אַז וועלוול האָט מיך געהערט?

ארבעט 36

פון וועלכע ווערטער זיינען געמאַכט די פאַרקירצונגען?

דער רעבע ט'מיך געלערנט. דאָס ביימעלע ז'שוין לאַנג איינ-געבויגן. יאַנקעלע ז'אָוועקגעפאַרן. אַז דו'סט עלטער ווערן, וועסטו קליגער ווערן. ר'איז אַוועק, ר'איז פאַרפאַלן געוואָרן. איכ'ל זיך אַ נעם טאַן צו דער אַרבעט, איר'ט זען. דו'סט זיך אַ ריר טאַן? מיר'ן פאַרשפּעטיקן איבער דיר.

סינאנימען

עס טרילערט דער קאנצאריק

אין פרייען פעלד אליין —

ווער קען זיין סימכע פילן?

ווער קען זיין פרייד פארשטיין?

עס טרילערט דער קאנצאריק

אין רייכסטן פאלאץ שוין —

ווער קען זיין ווייטיק פילן?

ווער קען זיין שמערץ פארשטיין?

(מ. רגזונפעלד.)

ווערטער וואס האבן דעמזעלבן אדער אן ענלעכן באדייט
(סימכע—פרייד; ווייטיק—שמערץ) — רופט מען סינאנימען.

ארבעט 37

שרייב ארויס די סינאנימען פון פאלגנדיקן פאראנראף:

האט איר באדארפט אַנקוקן ווי אַט דער פיניע האַט זיך אָנגעצונדן
און צעפלאַקערט זיך און גענומען רעדן און קייען און שפּייען און
שימן מיט פייערדיקע הויכע ווערטער: אַז אַמעריקע איז דאָס איינציקע
לאַנד, זאָגט ער, פון עמעסער פרייהייט און פון עמעסער גלייכהייט.
אין אַמעריקע, זאָגט ער, קאָנסטו זיצן אַט-אַ-דאָ-אַ און לעבן דיר זאָל
זיצן דער פרעזידענט און ווייטער אַ ביסל זאָל זיצן אַ בעטלער, אַ
שלעפּער, אַ ניקס שעבעניקס.

(שאַלעס־אַלייכעס.)

ארבעט 38.

שטעל צו איינעם אָדער מער סינאָנימען צו די פּאַלנדיקע ווערטער :

_____	אייביק	_____	טראַכטן	_____	וויסן
_____	בראָוו	_____	האַפּן	_____	דערציאונג
_____	בלאַס	_____	טרייבן	_____	לערער
_____	עלנט	_____	שמועסן	_____	שילער
_____	ליבלעך	_____	דריקן	_____	אַרעמאָן
_____	פרעכטיק	_____	האַדעווען	_____	פאַרמעגן
_____	דערשטוינט	_____	שפּאַנען	_____	אַנפאַנג
_____	רואיק	_____	זיפּצן	_____	מי
_____	מעכטיק	_____	צעגלידערן	_____	טומל
_____	לוסטיק	_____	פאַרשטיין	_____	קאַמף

ארבעט 39.

לערן אויס לייענען די ווערטער אין העבריאיִשן אויסלייג ;
שרייב איבער און גיב צו סינאָנימען :

לץ (לעץ)	אווודאי (אוואָדע)
מורא (מורע)	ארץ ישראל (ערעץ ייסראַעל)
מלחמה (מילכאַמע)	בושה (בושע)
מלך (מילעך)	בחינם (בעכינעם)
מלכה (מאַלקע)	גבור (גיבער)
מצרים (מיצרייעם)	גבורה (גוואָרע)
משל (מאַשל)	דאגה (דייגע)
משפחה (מישפּאַכע)	דירה (דירע)
מתנה (מאַטאַנע)	דלות (דאַלעם)
ספר (סייפער)	דרך ארץ (דערעך-ערעץ)
עולה (אַוולע)	הנאה (האַנאַע)
עקשן (אַקשן)	זקן (זאַקן)
עשירות (אַשירעם)	זקנה (זקיינע)
צער (צאַר)	חודש (כּוידעש)
רוצה (רויצייעך)	חורבן (כּורבן)
רעש (ראַש)	חידוש (כּידעש)
שונא (סוינע)	חרפה (כאַרפּע)
שלום (שאַלעם)	חשק (כּיישעק)
שמחה (סימכע)	יושר (יוישער)
שרפה (סרייפּע)	כבוד (קאַוועד)
תלמיד (טאַלמיד)	כוח (קויעך)
תמיד (טאַמיד)	כלם (קאַעם)

אינפניטיוון

לאַכן איז געזונט.
ער האט ליב צו לייענען ביכער.
קינדער ווילן שפילן.

די אונטערגעשמראַכענע ווערבן באַשטימטן מואונגען, וואָס ווייזן ניט די פּערזאָן, וואָס מוט, און ניט די צייט, ווען די מואונג קומט פאַר.

לאַכן, שפילן, צו לייענען — זיינען אינפניטיוון.
אַפט (ניט שמענדיק) קומט פאַרן אינפניטיוו דאָס וואָרט צו. מען שרייבט „צו“ באַזונדער.

אַרבעט 40

שרייב איבער די שפריכווערטער און שטריך אונטער די אינפניטיוון.

שפריכווערטער

ווערטער דאַרף מען וועגן און ניט ציילן.
לייען און באַרגן מאַכט גרויסע זאַרגן.
ווער ס'האַט ליב צו נעמען, האָט פיינט צו געבן.
מיט אַ לעפל קען מען דעם יאָס ניט אויסשעפן.
די שווערסטע אַרבעט איז ליידיק צו גיין.
אַ פאַמיש איז לייכטער צו באַקומען, איידער צו געבן.
איבערגעקומענע צאַרעס איז גוט צו דערציילן.
אַן עמעס מעג מען זאָגן אַפילע אויף אַן אייגענעם טאַטן.

איך וועל קומען. דו וועסט גיין.
זיי וועלן לויפן. מיר וועלן זינגען.

קומענדיקע צייט באַשטייט פון צוויי ווערטער:

(1) הילפּווערב — וועל, וועסט, וועט, וועלן — און

(2) אינפניטיוון — קומען, לויפן, גיין, זינגען.

אינפניטיוו ענדיקט זיך אויף ן אדער ןען.

אינפנימיוו

איצטיקע צייט

קינדער לייענען ביכלעך. איך וועל לייענען.
 מיר זעען א בילד. מיר וועלן זען דאס בילד.
 מיר שטייען און היטן. מיר וועלן שטיין און היטן.

די ערשטע און דריטע פערזאן, מערצאל אין איצטיקער צייט
 און דער אינפנימיוו זיינען גלייך און האבן די זעלביקע ענדונג :
 ן אדער ען. אן אויסנאם זיינען עטלעכע ווערבן, ביי וועלכע
 דער אינפנימיוו איז אנדערש פון דער ערשטער און דריטער
 פערזאן, מערצאל, איצטיקע צייט.
 זען, שטיין, גיין, טאן — אינפנימיוו ; מיר— זיי זעען,
 שטייען, גייען, טוען.

ארבעט 41

מאך זאצן מיט די ווערבן :
 זען—זעען. שטיין—שטייען. גיין—גייען. טאן—טוען.

ארבעט 42

שרייב זאצן מיט די ווערבן :

מיר שטייען.	ער האַפּט.	איך ענטפער.
ער רעדט.	דו וואַשסט זיך.	זיי טוען.
איך האָב געזען.	זי לייענט.	מיר גייען.
ער לויפט	איר האָט געשריבן.	מיר נייען.
זיי זיינען געקומען.	זיי האָבן זיך באַוויזן.	זיי בויען.

רעבוס

פ א ר ט י צ י פ

איך שרייב א בריוו. איך האב געשריבן א בריוו.
 איך שלאף. איך בין געשלאָפן די גאנצע נאכט.
 ער לייענט א בוך. ער האט געלייענט א סאך ביכער.

די פארגאנגענע צייט כאשטייט פון צוויי ווערטער:
 (1) בין אדער האב — הילפווערבן.
 (2) געשריבן, געשלאָפן, געלייענט — פארטיציפ.

ארבעט 43

שרייב ארויס דעם פארטיציפ:

ווער?

טוט א קוק אויפן שטיבל, וואָס שטייט דאָ ניט ווייט.
 ווער האָט עס געבויט דאָרט, ווער האָט עס?
 ווער האָט עס מיט ליים און מיט ציגל באַנייט?
 — אַ נאַקעמער יונג פון די בלאַטעס.

טוט אַ קוק אויפן פּערדל, וואָס טאַנצט דאָרט אַליין.
 ווער האָט עס געמאַכט אזוי יונג, אזוי שיין?
 ווער האָט עס געפּאַשעט, ווער האָט עס?
 — אַ נאַקעמער יונג פון די בלאַטעס.

טוט אַ קוק אויפן בריוו, ווי ס'איז היימיש און פּריש.
 ווער האָט עס געבאַקן, ווער האָט עס?
 ווער האָט עס פון פעלדער געבראַכט אויפן טיש?
 — אַ נאַקעמער יונג פון די בלאַטעס.

(א. פעפער.)

ארבעט 44

בייט די אינפּיניטיוון אויף פארטיציפן און די פארטיציפן אויף
 אינפּיניטיוון:

לאַכן און וויינען.	געוואוינן און געמאַסטן.	גיין און קומען.
דונערן און בליצן.	געזאַנט און געטאַן.	לויפן און פאַלן.
זען, הערן און שווייגן.	געקאַכט און געזידט.	עסן און טרינקען.
הערן אין געדענקען.	געיאַנט און געפלאַנט.	געקויפט און פאַרקויפט.
שפינען און וועבן.	געוויינט און געבעטן.	געבראַכן און געשטאַכן.

ארבעט 45.

שטעל צו דעם פארטיץ:

אינפניטיוו	פארטיץ	אינפניטיוו	פארטיץ
_____	2. מוזן	1. לייענען	_____
_____	ווארמן	שנייען	_____
_____	שמערן	מאכן	_____
_____	לאזן	לאכן	_____
_____	זאגן ✓	בליען ✓	_____
_____	רעדן	האנדלען	_____
_____	זוכן	שטעלן	_____
_____	מעגן	רעדן	_____
_____	קעמפן	היטן	_____
_____	כאפן	דארפן	_____

די פארטיצן האבן פרעפיקס גע און ענדונג ט.

ארבעט 46.

אינפניטיוו	פארטיץ	אינפניטיוו	פארטיץ
_____	4. געבראכן	3. וואשן	_____
_____	קריכן	וואקסן	_____
_____	ווארפן	שאפן	_____
_____	לויפן	פאלן	_____
_____	שמארבן ✓	באדן ✓	_____
_____	שרעקן	בלאזן	_____
_____	געגאסן	שלאגן	_____
_____	שליסן	שלאפן	_____
_____	ניסן	הייסן	_____
_____	געווארן	עסן	_____

שטעל צו אינפניטיוו אָדער פארטיץ.
מיט וואָס זיינען די פארטיצן
אנדערש ווי אין 3?

שטעל צו דעם פארטיץ.
וואָסער פרעפיקס און וואָסער
ענדונג קומט דאָ?

א ש פ א ס

א טויבער האָט געהערט, ווי אַ שטומער האָט דערציילט, אַז אַ
בלינדער האָט געזען, ווי אַ לאַמער איז געלאָפן.

ארבעט 47

אינפֿיניטיוו	פֿארטיציפ	אינפֿיניטיוו	פֿארטיציפ
5. בינדן	געבונדן	6. בייסן	געביסן
צווינגען	_____	רייסן	_____
שפּרינגען	_____	שווייגן	_____
געפינען	_____	רייבן	_____
זינגען	_____	קלייבן	_____
זינקען	_____	שניידן	געשניטן
ווינקען	_____	שרייען	_____

שטעל צו דעם פֿארטיציפּ צו 5 און 6. ווי ביטן זיך די וואָקאלן ?

פֿארטיציפּן, וואָס האָבן די ענדונג ן, ביימ אָפּמאַל זייערע וואָקאלן.

ארבעט 48

שטעל צו דעם פֿארטיציפּ אָדער דעם אינפֿיניטיוו :

אינפֿיניטיוו	פֿארטיציפ	אינפֿיניטיוו	פֿארטיציפ
7. וועגן	געוואויגן	8. זיין	געוועזן (געווען)
שווערן	_____	ברענגען	געבראַכט
בייגן	_____	_____	געגאַנגען
פֿאַרלירן	_____	_____	געזעסן
שערן	_____	_____	געלעגן
לייכטן	_____	_____	געשמאַנען
_____	געפּלויגן	_____	געליסן
ציען	_____	_____	געוואָלט

ווען אַדעם האָט געאַקערט און כאַווע האָט געשפּונען, וואו האָט זיך דאָן דער האַר געפּונען ?

א באַלעם

הונגעריק בין איך געווען, דאָס האַרץ האָט אין מיר געכאַלעשט. זע
איך אַ גאַרמאַן—אַ גאַז-איידן : עפל—גאַלדענע, באַרנעס—געשפּרענקל-
טע, גרויסע. דער זאַפּט, דאַכט זיך, טריפט פון זיי אַראָפּ. איך שטרעק
אויס אַ האַנט — דער עפל רוקט זיך אָפּ, די באַרנע בויגט זיך אַוועק
אין אַ זייט, קיין איינציקע פּרוכט לאַזט זיך ניט כאַפּן. זיי האַבן
אַנגעהויבן צו זינגען :

ניט דו האָסט אונדז געזעצט,

ניט דו האָסט אונדז געפּלאַנצט.

הערסט אַ מייסע ? און ניט איבערצושפּאַרן. דאָס גאַנצע בלוט
האַט אין מיר אויפגעקאַכט. און איך האָב מיך אַזוי לאַנג געוואַרפן און
געוואַרפן, ביז איך בין אַנידערגעפּאַלן אויף דער ערד.
וואָס טוט מען ? מיט אַ האַרץ, וואָס קלאַפט ווי ביי אַ גאַזלען,
שפּרינג איך אויף און לויף מיט די לעצטע קויכעס פון גאַרמאַן אַרויס.
אַט בין איך אויפן פעלד.

איי, זאַנגען — ווי גאַלד ! זיי שאַקלען זיך, זיי פאַרבעטן מיך :

קום, ייד, בויג צו די קאַשערע ליפּן.

איך לויף צו מיט אַן אַפּן מויל. נאָר דאָס פעלד לאַזט אַרויס אַ

געלעכטער. און לאַכנדיק זינגט עס, דאָס פּויערישע פעלד זינגט :

וואו ביסטו געווען,

ווען דער פּויער האָט געאַקערט ?

וואו ביסטו געווען,

ווען דער פּויער האָט געזייט ?

איך בין אַנידערגעפּאַלן. אַ גליק, אַז איך בין ניט געבליבן אויפן

אַרט.

און אַז איך האָב מיך אויפגעכאַפּט, בין איך געלעגן אין בעט און

אויפן קאַפּ האָט מיר געדריקט אַ זעקל איין.

(י. ל. פּערעץ.)

אַרבעט 49.

שרייב אַרויס אין צוויי קאָלומס די פּאַרטיציפּן מיט ן און ם ; ניב צו צו

יעדן פּאַרטיציפּ זיין אינפּיניטיוו.

יידיש איז אנדערש ווי ענגליש

ער האט געקוקט פאר זיינע ביכער.
זי האט געפרעגט פאר א ניקל.

וואס טויג ניט אין די זאצן?

מ'קאן ניט באנוצן דעמזעלביקן אויסדרוק

1. Ask—	פרעגן	Ask for—	בעטן
2. Look—	קוקן	Look for—	זוכן
3. Call—	רופן	Call on—	באזוכן
4. Wait—	ווארטן	Wait for—	ווארטן אויף
5. Tell—	זאגן, דערציילן	Tell to—	הייסן

מ'זאגט אין יידיש:

Pay attention—	שענקען אויפמערקזאמקייט
Take the floor—	נעמען א ווארט
Make a speech—	האלטן א רעדע
Catch a cold—	זיך פארקילן
Have a good time—	גוט פארברענגען
	אדער זיך צומוזרן
	גיין (צופוס)
Go—	פארן (מיט דער באן, מיט אן אויטאמאביל)

ארבעט 50

זען איבער:

1. Tell him to do it.
2. He goes to Boston by boat.
3. I won't stand for your nonsense, my friend.
4. She became ill, and the doctor called on her.
5. I know him well, but I can't tell you about him.
6. Frieda took the floor and made an awful speech.
7. Come on, make up your mind.
8. Jack has a cold and has to stay in bed.
9. Did you find your book? No, I'm still looking for it.
10. Wait for me, Dicky, I'll be out soon.
11. I close my letter.
12. Why don't you pay attention to your teacher?
13. Tell him to tell you the story.
14. Ask your mother for a nickel.
15. Here you are, sonny.

זאָג אויף יידיש :

Come on—
Nonsense—
Know—
Here you are—

נו, נו שוין, ריר זיך!
נאַרשקייטן
וויסן, קענען
אַט האַסטו, נאַדיר

אַט אזוי-זשע רעדט

מען קען עניטיים געפינען אַ יידיש וואָרט, ווען מען דאַרף.
כאַטש דעם עמעס וועלן מיר אייך זאָגן, אַז אַנשטאַט „עניטיים“,
דאַרף מען זאָגן: **צו יעדער צייט, אַדער ווען עס איז, אַדער ווען**
ניט איז, אַדער אַפּילע איצט. ווייסט איר וואָס? נעמט טאַקע שוין
אַ פענסל און פּייפּער און פאַרצייכנט די אַלע ווערטער, און פאַר איין
וועג פאַרצייכנט אויך אַז מען דאַרף זאָגן **פאַפּיר** און **בלייפּעדער**,
אַדער בלייבּשיפט, און סטאַפּט פּרעגן קאַשעס.

מיר מיינען ניט, אַז איר זאָלט טאַקע „סטאַפּן“ אין מיטן דריינען.
מיר מיינען פאַשעט, אַז איר זאָלט **אויפהערן, אַדער בלייבן שטיין,**
אַדער מאַכן אַ סאַף און אויב איר ווילט **ענדיקן**, זיינען מיר נישט
אַגענסט.

פאַרוואָס זאָלן מיר זיין „אַגענסט“? מיר זיינען **קעגן**, דאַצאַל.
מיינט איר דאָך, אַז מיטן „דאַצאַל“ זייט איר שוין פאַרטיק.
זייט זשע וויסן, אַז דערווייל איז דאָס **דאָס אַרץ**, און **גענוג**. און
טאַמער איז דאָס פאַר אייך צו ווייניק, איז דאָס ניט אונדזער „פאַלט“.
ס'איז אייער אייגענע **שולד**, ווייל איר זאָגט „פאַלט“. נאָר וואָס
„קערן“ מיר?

מירן אייך זאָגן דעם עמעס, אַז מיר „קערן“ גאָר ניט. זעט איר,
אַרן אַרט עס אונדז דאַפקע יא. וועט איר דאָך פּרעגן: וואָס איז
דער דיפּערענס? וועלן מיר אייך ענטפּערן: ס'איז שוין גאַרניט קיין
„דיפּערענס“ — ס'איז אַן **אונטערשייד**, מיט איין וואָרט: ס'איז
אַ **נאַפּקע-מינע** ווי פאַר-אינסטענס צווישן **כילעק** און בעד-רום.
אַ סאָך מענטשן פירן זיך, אַז ווען זיי זיינען שלעפּעריק און הויבן
אַן גענעצן, ווילן זיי קיין מאָל ניט אַריינגיין אין „בעד-רום“. איר זאָלט
זיי כ'ווייס ניט וואָס, וועלן זיי אַוועקלייגן אַלע אַרבעטן און אַריינגיין
אין **שלאַפּצימער**, זיך אויסציען אויפן בעט און כאַפּן אַ פּיינעם נעפּ.
נאָר ווען זיי שטייען אויף, געפינען זיי גאָר אויס, אַז געראַטעוועט
האַט זיי דער **דרימל**, ס'קען זאָגן: דער **שלאַף**, אַכער ניט דער
„נעפּ“.

(מאָד און פּענצטער.)

פילמאָליקע פארגאנגענע צייט

1. איך האב געשריבן א בריוו.
2. איך פלעג יעדע וואך שרייבן א קאמפאזיציע.
3. טיילי איז געגאנגען אין גאס.
4. טיילי פלעגט יעדן טאג שפאצירן אין פארק.

פארגאנגענע צייט פילמאָליקע פארגאנגענע צייט

1. איך האב געשריבן
2. איך פלעג שרייבן.
3. זי איז געגאנגען
4. זי פלעגט גיין.

ווען דער ווערב באצייכנט א טראג, וואס האט זיך איבער-געכאזערט, איז דאס די פילמאָליקע פארגאנגענע צייט.

1. איך פלעג שלאָפן
2. דו פלעגסט שלאָפן
3. ער פלעגט שלאָפן
- מיר פלעגן שלאָפן
- איר פלעגט שלאָפן
- זיי פלעגן שלאָפן

אין דער פילמאָליקער פארגאנגענער צייט קומט דער הילפֿווערב פלעג + אינפֿיניטיוו.

אַרבעט 51

שרייב ארויס די ווערבן פון פאלגנדיקן פאראנראף אין פילמאָליקער פארגאנגענער צייט:

אוי, איז סטעמפעניו געווען א בעריע. ער פלעגט א כאפ טאָן דאָס פידעלע און א פיר טאָן מיטן סמיק, איין פיר טאָן, ניט מער, פלעגט דאָס שוין אָנהויבן ביי אים צו רעדן. אָבער ווי אזוי, מיינט איר, רעדן?

מאקע מיט ווערטער, מיט א צינג, ווי א לעבעדיקער מענטש. דעם קאפ
פלעגט סטעמפענוי פארווארפן אויף א זייט, די לאנגע שווארצע
פאטליע האר צעווארפן אויף זיינע ברייטע אקסלען. די אויגן, די
שווארצע ברענענדיקע אויגן פארריסן ארויף, און דאס שיינע ליכטיקע
פאנעם פלעגט ביי אים ווערן מיט א מאל בלייך. (שאַלעס־אַלייכעס.)

ארבעט 52.

בייט איבער די זאצן אין דער פילמאָליקער פארגאנגענער צייט :

יעדן זומער פאר איך אין „קינדערלאַנד“
סאַרע גייט יעדן שאַבעס אין די מואוויס.
יאַנקל האָט ליב שטענדיק אַרייַנצופאַלן יענעס אין די רייד.
פאַר יעדער קלייניקייט האָט ער זיך געכאַפּט שלאָגן.
ווען מיר גרייטן זיך צו אַן אַרויספאַר, הייבט אַן רעגענען.
ער לייענט יעדן טאַג אַ בוך. ער לייענט ניט, ער שלינגט
די ביכער.
מיין טאַטע שטייט יעדן טאַג אויף זיבן אין דער פרי.

ארבעט 53.

גיב די פילמאָליקע פארגאנגענע צייט פון :

זינגען, רעדן, מאַכן, שטיין, אויסלערנען.

ארבעט 54.

פארענדיק דעם פאראנראף אין דער פילמאָליקער פארגאנגענער צייט :
פאַר אַ יאַרן פלעג איך זיין אַ ניוטענס. איך פלעג דעם לערער
דערגיין די יאַרן. איך פלעג . . .

רעמענישן

אַ לעבעדיקער שלאַגט אַ טויטן, דער טויטער שרייט, און ס'הערט
זיך ווייט.

האַט אַ קאַס און קאַן מיט אים ניט קעמען.

אַלעמען באַנייט עס, אַלעמען באַקליידט עס, און אַליין — גייט
עס נאַקעט.

באדינג-פארם

וועלול זינגט.

יאנקל וואָלט געזונגען,
ווען ער וואָלט געקענט.

נעכטן האָבן מיר זיך
געשלימלט.

היינט וואָלטן מיר זיך אויך
שלימלט, נאר ס'איז ניטאָ קיין שניי.

וואָלט געזונגען, וואָלטן זיך שלימלט — איז
באדינג-פארם. די באדינג-פארם ווייזט, אז די טואונג קען
פארקומען נאר ביי געוויסע באדינגונגען.
אין דער באדינג-פארם קומט: דער הילפווערב וואָלט +
פארטיציפ (וואָלט געזונגען), אדער וואָלט + אינפניטיוו
(וואָלט זינגען).
אויב דער זאץ באשטייט פון צוויי טיילן, טיילט מען זיי אָפּ
מיט אַ קאָמע.

ארבעט 55

שרייב איבער אלע ווערבן, וואָס זיינען אין דער באדינג-פארם
אין דער פּאָעמע.

זיצן, זיצן זיבן ווייבער

וואָלט איך זיך פארשמעלט פאר אַ קאָץ, וואָלט איך געשפרונגען איבערן פּלאַץ — וואָלט מיר וואויל באַקומען.	זיצן, זיצן זיבן ווייבער ביי אַ קוואַל און ברונען, ביי אַ קוואַל און ברונען. זאָגט איינע צו דער אַנדערער: — וואָלט מיין מאַן געקומען, וואָלט איך זיך פארשמעלט פאר אַ האַז, וואָלט איך געשפרונגען איבערן גראַז — וואָלט מיר וואויל באַקומען.
זיצן, זיצן זיבן ווייבער ביי אַ קוואַל און ברונען, ביי אַ קוואַל און ברונען. זאָגט איינע צו דער אַנדערער: — וואָלט מיין מאַן געקומען, וואָלט איך זיך פארשמעלט פאר אַ ביץ, וואָלט איך געפּלויגן אָהער און אָהין — וואָלט מיר וואויל באַקומען.	זיצן, זיצן זיבן ווייבער ביי אַ קוואַל און ברונען, ביי אַ קוואַל און ברונען. זאָגט איינע צו דער אַנדערער: — וואָלט מיין מאַן געקומען.

(פּאָלקליד.)

בייגונג פון באדינג-פארם

איך וואָלט שרייבן	איך וואָלט געלייענט
דו וואָלסט שרייבן	דו וואָלסט געלייענט
ער וואָלט שרייבן	ער וואָלט געלייענט
מיר וואָלטן שרייבן	מיר וואָלטן געלייענט
איר וואָלט שרייבן	איר וואָלט געלייענט
זיי וואָלטן שרייבן.	זיי וואָלטן געלייענט

אַרבעט 56

בייג די ווערבן אין באדינג-פארם :
לאכן, אַרבעטן, בעטן, וועלן, זיך שעמען, זיין, זינגען.

אַרבעט 57

פאַרענדיק די זאַצן ; שטעל אַ קאַמע, וואו מ'דאַרף :

וואָלסטו נאָר געוואָלט, וואָלסטו שוין געהאַט פול פעסער מיט גאַלד.
ווען איך וואָלט געהאַט אַ סאַך געלט
ווען זי וואָלט ניט קראַנק געווען
ווען ניט די קעלט
וואָלטן זיי בעסער פאַרשטיין
מיר וואָלטן לערנען
וואָלט מען זיך ניט בייזערן.
אויב דו וואָלסט געקענט די פאַעמע.
וואָלטן מיר גענאַנגען.
וואָלסטו ניט פאַרשפעטיקט.
וואָלט ער געוואוסט.

אַרבעט 58

שרייב אַן אַ קאַמפּאָזיציע : „וואָס איך וואָלט געטאָן, ווען איך וואָלט
געווען דער „אומגעזענער מענטש“.

ארבעט 59.

זען איבער :

I would do it if I could.

If we had the money we would go to California.

If her friends were here she would also remain.

If I were the "Invisible Man" I would abolish poverty.

Don't you think you would have remembered your lesson had you taken notes?

באפעל-פארם

קינדער, קומט! לאמיר גיין!

זיי גרייט!

לאמיר אלע זינגען!

ווערבו, וואס דריקן אויס א באפעל, א וואונמש, א געבעט
זיינען אין דער באפעל-פארם.

מערצאל

איינצאל

לאמיר גיין	1. לאמיר גיין
גייט	2. גיי
זאלן זיי גיין.	3. זאל ער גיין

די צווייטע פערזאן אין דער באפעל-פארם באשטייט פון
אין ווארט.

באמערק וועלכע הילפווערבן עס קומען אין דער ערשטער פערזאן;
וועלכע אין דער דריטער פערזאן?

ארבעט 60.

שרייב איבער די ווערכן אין דער באפעל־פארם:

ווארט, קינדער, לאַמיר אלע זינגען!

שלאָף, מיין קינד, שלאָף!

זאל טאָגן דאָרט, וואו ס'האַט נאָך ניט געטאָגט!

(א. פּעפּער.)

זאלן זיי אויפהערן דרייען אַ קאַפּ!

צעבלאַזט דאָס פייער, לאַמיר שמידן,

קאַלומאַן דאָס אייזן איז נאָך הייס!

אַ טרייסט מיין פאַלק, עס דאַרף די טרייסט,

מאַכט פּעסט דאָס האַרץ און שטאַרקט דעם גייסט!

(י. ל. פּערעץ.)

לאַמיר זיך איבערבעטן,

לאַמיר גיין טאַנצן.

לאַמיר זיך איבערבעטן

און עסן פאַמערטאַנצן.

(פּאָלקליד.)

לאַמיר אלע אין איינעם די קינדער מעקאַבל־פּאַנעס זיין.

ארבעט 61.

גיב די באפעל־פארם אין אלע פּערוואַנען פון די פּאָלגנדיקע ווערכן:

זינגען, טאַנצן, אַרגאַניזירן, לערנען, לעבן, אויפשטיין, אויפּעפענען.

וואַכט אויף

ווי לאַנג, אַ ווי לאַנג וועט איר בלייבן נאָך שקלאַפּן

און טראַגן די שענדלעכע קייט?

ווי לאַנג וועט איר גלענצנדע רייכטימער שאַפּן

פאַר דעם, וואָס באַרויכט אייער ברויט?

ווי לאַנג וועט איר שטיין אייער רוקן געבויגן,

דערנידעריקט, הימלאַז, פאַרשמאַכט?

עס טאַגט שוין! וואַכט אויף! עפנט די אויגן!

דערקענט אייער אייזערנע מאַכט!

(ד. ערלשטאַט.)

בייגונג פון ווערב

(קאניגאציע)

פארטיציפ: געלייענמ

אינפנימיוו: ליענען

קומענדיקע צייט	פארגאנגענע צייט	איצטיקע צייט		
לייענען	געלייענמ	איך ליען	1מע פערזאן	איינצאל
		דו וועסט	2מע פערזאן	
		ער וועט	3מע פערזאן	
לייענען	געלייענמ	מיר ליענען	1מע פערזאן	מעראל
		איר ליענט	2מע פערזאן	
		זיי וועלן	3מע פערזאן	

באדינג פארט	באפעל פארט	פילמאליקע פארגאנגענע צייט		
געלייענמ אָדער ליענען	געלייענמ אָדער ליענען	איך פלעג	1מע פערזאן	איינצאל
		דו וואָלסט	2מע פערזאן	
		ער וואָלט	3מע פערזאן	
לייענען	לייענען	מיר פלעגן	1מע פערזאן	מעראל
		איר פלעגט	2מע פערזאן	
		זיי פלעגן	3מע פערזאן	

אַנטאַנימען

און וואָס נײַ איז נײַט אַלץ, און וואָס אַרעם איז נײַט רײך,
 און וואָס וואַרעם איז נײַט קאַלט, און וואָס קרום איז נײַט גלײך,
 און וואָס קאַלט איז נײַט וואַרעם און וואָס גלײך איז נײַט קרום,
 און וואָס רײך איז נײַט אַרעם. דער וואָס רעדט איז נײַט שטום.
 (פּאָלקליד.)

נײַ—אַלט, וואַרעם—קאַלט, אַרעם—רײך — זײנען קעגנזאַצן.

ווערטער, וואָס האָבן אַ קעגנזעצלעכע באַדייטונג, זײנען
אַנטאַנימען.

אַרבעט 62

שרײַב איבער און גיב צו אַנטאַנימען :

_____	פּרײלעך	_____	הויך	_____	יונג
_____	ווייך	_____	גרויס	_____	פּריש
_____	קליין	_____	ברײט	_____	שטאַרק
_____	לינקס	_____	טיף	_____	געזונט
_____	אינעווייניק	_____	לאַנג	_____	שײן
_____	פּאַמעלעך	_____	פיל	_____	מוטיק
_____	ביליק	_____	זויער	_____	געטריי
_____	שמוציק	_____	פּריער	_____	ליכטיק
_____	ניין	_____	פּריש	_____	איידל
_____	פויל	_____	פּייכט	_____	גוט

ארבעט 63.

שאַף אַנטאַנימען מיטן פּרעפּיקס **אָב**—:

_____	גלִיק	—	אומגליק	_____	גערעכט
_____	צוטרוי	_____	באַשטימט	_____	געזונט
_____	רן	_____	דירעקט	_____	פאַרמייאיש
_____	צופרידן	_____	לעגאַל	_____	
_____	געוויינלעך	_____		_____	
_____	רעכט	_____		_____	

פּרעפּיקסן : **קאַנטער**,
דעז דע, אַנט — שאַפן
 אַנטאַנימען.

רעוואָלוציע — קאַנטער-רעוואָלוציע
 אַרגאַניזירן — דעזאָרגאַניזירן
 באַוואָפּענען — אַנטוואָפּענען
 מאַביליזירן — דעמאָביליזירן.

פּראַוו צוטראַכטן נאָך אַנטאַנימען מיט די פּרעפּיקסן :
 קאַנטער, דעז, דע, אַנט.

ארבעט 64.

שרייב אַ פאַראַגראַף : „מילכאַמע און שאַלעם.“
 באַנוץ די אַנטאַנימען :

געלעכטער—געוויין,	בויען—צעשמערן,
לעבן—טויט,	שאַפן—פאַרניכטן,
פרייד—טרויער,	פריינטשאַפּט—סינע,
פרייהייט—אונטערדריקונג.	האַפענונג—פאַרצווייפלונג,

**אַז אַ נאַר וואַרפט אַ שטיין אין גאַרטן אַריין,
 קענען אים צען קלוגע ניט אַרויסנעמען.**

קעגנזאצן

טויזנטער בלישמשען היינט אונט די שמערן,
צירנדיק אויבן דעם הימל מיט פראכט;
דא אויף דער ערד בלישמשען אויגן מיט טרערן,
טרערן פון פענעמער — שווארץ ווי די נאכט.

טויזנטער וויי צוויטשערן צווישן די בלעמער
פייגעלעך לוסטיק אויף ביימער אין וואלד;
דא קרעכצן קראנקע אויף שמיינער און ברעמער,
זיפצן געשפענסמער אין מענטשן-געשמאלט.

טויזנטער וויי בלען אין גארטן די בלומען,
געבנדיק פון זיך א ליבלעכן דופט;
דא וועלען קינדערלעך דארבן, פארקומען,
קינדער פארשפארטע אין פעסטיקער לופט.

פייגעלעך זינגען, עם שמייכלען די שמערן,
און מיט ווינטעלע שפילט זיך די בלום;
אך, זיי, די גליקלעכע, קענען ניט הערן
זיפצנדיק מענטשן ארום און ארום. (ח. ווינטשעווסקי.)

ווערבן מיט פרעפיקסן

איך האָב אויפגעהויבן ביידע הענט אַרויף, אויפגעפנט דאָס מויל און אַרײַנגעצויגן אין זיך די פּרישע, וואַרעמע לופט אַזויפיל, וויפיל איך האָב געקענט — און עס האָט זיך מיר אויסגעדאַכט, אַז איך וואַקס אין דער הויך, און עס ציט מיך אַרויף-אַרויף, אין דער טיפּער-טיפּער בלויער יאַרמעלקע אַרײַן, דאַרט, וואו די שימערע וואַלקנס שוועבן, דאַרט, וואו די ווייסע פּויגלען טוקען זיך, באַווייזן זיך און ווערן פאַרשוואַנדן מיט אַ קוויטש און מיט אַ צוויטשער. (שאַלעט-אַלייכעט.)

געהויבן — אויפֿגעהויבן געדאַכט — אויס־געדאַכט
געזויגן — אַרײַנגעזויגן ווייזן — באַ־ווייזן

אויפֿ, אַרײַן, אויס, באַ, אַוועק, אַרײַן — זײַנען פּרעפּיקסן. די פּרעפּיקסן גיבן דעם ווערב אַ צוגאַב־באַדייטונג, אַדער גאַר אַן אַנדערע באַדייטונג.

דערקלער וואָס מײַנט: פּרעפּיקס, סופּיקס, וואָרצל.

אַרבעט 65.

פאַרטײַטש:

אַרבעטן	לאָזן	מאַכן
אַפּאַרבעטן	אַפּלאָזן	צומאַכן
באַאַרבעטן	פאַרלאָזן	אויפּמאַכן
איבעראַרבעטן	אַוועקלאָזן	נאַכמאַכן
אַרײַנאַרבעטן	נאַכלאַזן	איבערמאַכן
אַרויפּאַרבעטן	צולאַזן	פאַרמאַכן

אַרבעט 66.

גיב צו די פּרעפּיקסן צו די ווערבן אונטן: אַרײַן, אַרויס, אַרויפֿ, אַראָפּ, פאַר, נאַכ.

טראָגן, וואַרפֿן, לאָזן, נעמען, יאַגן.

ווערבו מיט פרעפיקסן אין פארגאנגענער צייט

אַראָפּגיין — הערי אין אַראָפּגעגאַנגען אין גאַס.
אַנשרייבן — איך האָב אָנגעשריבן צוויי בלעטלעך.
אָוועקשיקן — וועלוו האָט אָוועקגעשיקט אַ בריוול
צו זיין טאָטן.

דער פרעפיקס קומט אין דער פארגאנגענער צייט פארן
פארטיציפ, אין איין וואָרט:
אַראָפּגעגאַנגען, אָנגעשריבן, אָוועקגעשיקט. (נאָר ווען דער
פרעפיקס ווערט אַקצענטירט.)

אַרבעט 67

שטרייך אונטער די פרעפיקסן אין דער פארגאנגענער צייט:

ווי גרויס, ווי וואונדערבאר ביסמו, נאָטור!
די פערלען דיינע האָט דער מענטש געזוכט;
די אויצרעם דיינע האָט דער מענטש באַנוצט;
די קרעפטן דיינע האָט דער מענטש באַהערשט;
די סוידעס דיינע האָט ער אויסגעפאַרשט —
דו אָבער שטייט נאָך אין דיין אַלמער פראַכט,
באַדעקט מיט גלאַנץ אומענדלעך, ווי די צייט —
אָן אייביק-שטראַלנדע געהיימעניש!

(י. באַוואָסער.)

אַרבעט 68

שטעל צו דעם פארטיציפ:

_____	אַפּגעבן	_____	אַראָפּלויפן
_____	אַריינפאַלן	_____	אַריינקומען
_____	אַרויסקריכן	_____	אַנטרעפן
_____	אַרויפזעצן	_____	אָוועקשאַרן
_____	אָוועקפליען	_____	צומראַכטן
_____	אַפּציילן	_____	אויפּוואַקסן
_____	אַפרעדן	_____	איינשלאָפן
_____	אַנשמעלן	_____	נאַכלויפן
_____	פאַרלייענען	_____	אויפּקומען
_____	אַריינלייגן	_____	אַריינברענגען

ארבעט 69.

שרייב איבער און פיל אויס די זאצן. באנוץ די ווערבן לינקס :

אָוועקשאַרן	איך האָב ——— דעם שניי פון הויז.
אַרויסקוקן	דאָס יינגל האָט ——— אויף די פאַרבייגייער.
אָוועקפליען	די פייגל זיינען ——— אין די וואַרעמע לענדער.
אָוועקפאַרן	מיין אַנקל איז ——— אויף צוויי וואָכן.
אָוועקטרייבן	פאַרוואָס האָט איר ——— די קינדער ?
אויפּעפענען	ער האָט ——— דאָס פענצמער.
אַריינשלעפּן	די מיידלעך האָבן ——— די שטולן אין עסצימער.
אַראָפּרייסן	מיר האָבן ——— גרינע עפל פון די ביימער.
אַראָפּנעמען	זי האָט ——— די נאָסע שייך פון די פיס.
אַרומקוקן	מיר האָבן זיך ——— אין דער פינצמער.

ארבעט 70.

טראַכט צו זאָצן אין דער פאַרנאַנענער צייט :

אַנשרייבן	אַריינקלאַפּן	אַנזאַמלען	אויפּשטיין
אַפּמעקן	צונעמען	אויסמראַכטן	אַנשרעקן

פרעפיקס אין איצטיקער צייט

ער האָט אויפּגעאַנגען אַ בילד.	ער הענגט אויף אַ בילד.
איך בין איינגעשלאָפּן	איך שלאָף איין.
זי האָט איבערגעשריבן די קאַמפּאָזיציע	זי שרייבט איבער די קאַמפּאָזיציע.

אין דער איצטיקער צייט קומט דער פרעפיקס נאָכן ווערב, ווי אַ בזאָנדער וואָרט. (אויב דער אַקצענט איז אויפן פרעפיקס.)

פארגאנגענע צייט

איך בין אַנגעקומען
 דו ביסט אַנגעקומען
 ער איז אַנגעקומען
 מיר זיינען אַנגעקומען
 איר זייט אַנגעקומען
 זיי זיינען אַנגעקומען

באפעל-פאָרם

לאַמיר אַנקומען
 קום אַן
 זאל ער אַנקומען
 לאַמיר אַנקומען
 קומט אַן
 זאלן זיי אַנקומען.

איצטיקע צייט

איך קום אַן
 דו קומסט אַן
 ער קומט אַן
 מיר קומען אַן
 איר קומט אַן
 זיי קומען אַן

קומענדיקע צייט

איך וועל אַנקומען
 דו וועסט אַנקומען
 ער וועט אַנקומען
 מיר וועלן אַנקומען
 איר וועט אַנקומען
 זיי וועלן אַנקומען

אין דער צווייטער פּערזאָן באַפעל-פּאָרם, איינצאל און
 זעכצאל, קומט דער פּרעפּיקס באַזונדער, נאָכן ווערב.

אַרבעט 71.

גיב צו אַן אַקצענטירטן פּרעפּיקס צו יעדן ווערב און בייג זיי אין 3 צייטן
 און אין באַפעל-פּאָרם:
 נעמען, האַלטן, רייניקן.

רעבוס

ארבעט 72.

שרייב איבער אין איצטיקער צייט:

ער האָט זיך אומגעשלעפט איבער די גאסן, מיד און מאַט.
 מען האָט איינגעלאָדן אלע פריינט.
 זיי האָבן זיך אויסגעשמעלט אין רייען, צו פיר אין אַ ריי.
 די מיידלעך האָבן זיך אָנגענומען ביי די הענט און געטאַנצט.
 די מאַמע האָט צוגעגרייט וועטשערע.
 מען האָט נאָר אַרויסגערעדט אַט דאָס איינציקע וואָרט.

ארבעט 73.

פיל אױס, אין צווייטער פּערזאָן, איינצאָל:

איצטיקע צייט	פאַרגאַנגענע צייט	קומענדיקע צייט	באַפעל-פאַרם
			אַרויפקומען
			אַפרוען
			צוגרייטן
			אויסלערנען
			אויפהענגען
			אַנצינדן
			אויפהייבן
			אויפשמעלן
			אױעקלייגן

ארבעט 74.

שרייב איבער די זאַצן אין איצטיקער און פאַרגאַנגענער צייט:

יאַנקל וועט איבערבלייבן אַליין אין הויז.
 איך וועל צושליסן די טיר.
 דו וועסט אַפּוואַשן דאָס פאַנעם.
 מיר וועלן אויפשטיין זייער פרי.
 ער וועט אויסלערנען די פאַעמע אויף אויסנווייניק.
 מיני וועט אויפנייען אַ ניי קליידל.
 איך וועל איבערלייענען דאָס גאַנצע בוך.

ניט-אקצענטירטע פרעפיקסן

אקצענטירטע פרעפיקסן ניט-אקצענטירטע פרעפיקסן

פארמא'כן	אוי'פמאכן
אנטלוי'פן	אזוע'קלויפן
פארקא'פן	צו'כאפן
באטרא'כטן	אוי'סטראכטן
פארשטיי'ן.	אוי'פשטיין

לייען הויך די ווערטער.

באמערק:

אין אלע ווערבן אויף דער רעכטער זייט ווערט אקצענטירט דער פרעפיקס, אין אלע ווערבן לינקס ווערט אקצענטירט דער וואָרצל, ניט דער פרעפיקס.

אינפֿיניטיוו	פֿארטיציפ	אינפֿיניטיוו	פֿארטיציפ
אויפֿמאכן	—	אויפֿגעמאכט	פֿארמאכן
אזועקלויפֿן	—	אזועקגעלאָפֿן	אנטלויפֿן
צוכאָפֿן	—	צוגעכאָפֿט	פֿארקאָפֿט
אויסטראַכטן	—	אויסגעטראַכט	באטראַכטן
אויפֿשטיין	—	אויפֿגעשטאַנען	פֿארשטאַנען

ווען דער ווערב האט א ניט-אקצענטירטן פרעפיקס, איז אין פארטיציפ ניטא דער פרעפיקס גע.

ארבעט 75.

שמעל צונויף זאצן אין דער פארגאנגענער צייט מיט די ווערבן:

באגרייפן, פארפאלן, באהאלטן, פארהערן, פאראַגן,
פארטראכטן, באגריסן, פאראייניקן.

ארבעט 76.

גיב דעם פארטיציפ, צעשטעל אין 2 רייען — מיט גע און אָן גע :

ארויסנעמען	פארדרייען	פארבלייבן	באשרייבן
אָנמאַן	אויפדרייען	איבערבלייבן	איבערשרייבן
דערקלערן	אויסשמיין	פארשליסן	אָפצוילן
אויפקלערן	באשמיין	אויסשליסן	דערצוילן
פארטאָן	אָפשמיין	באזיגן	פארלאָזן

איצטיקע צייט פון ווערבן מיט ניט-אַקצענטירטע פרעפיקסן

אויפהאַלטן	באהאַלטן
איך האַלט אויף די קינדער,	איך באַהאַלט די ביכער אין שאַפּע.
אויפשטעלן	פארשטעלן
זיי שטעלן אויף הייזער.	זיי פארשטעלן די זון.

אין ווערבן מיט ניט-אַקצענטירטע פרעפיקסן, בלייבט דער פרעפיקס אין איצטיקער צייט פארן ווערב; עס קומט איין וואָרט.

ארבעט 77.

בייג אין אַלע פערזאָנען, אין דריי צייטן און אין באַפעל-פאַרם די ווערבן :

אַנקומען, באַקומען, פארטרייבן, ארויסטרייבן.

ארבעט 78.

שרייב אָן אין איצטיקער צייט, ערשטע פערזאָן, איינצאַל :

איבערבלייבן	ארויפצווינגען	אויסשרייען	אָפארבעטן
פארשליסן	צעטיילן	צערריסן	פארלאָזן
באזיגן	פארווינגן	באאַרבעטן	ארויסשטעלן

ארבעט 79.

שרייב אָן דיזעלביקע ווערבן אין דער צווייטער פערזאָן, באַפעל-פאַרם.

בייגונג פון זוערבן מיט פרעפיקסן

אינפֿיניטיוו : אויפשטיין אינפֿיניטיוו : פֿאַרשטיין

פֿאַרטיציפֿ : אויפגעשטאַנען פֿאַרטיציפֿ : פֿאַרשטאַנען

איך שטיי אויף	איך פֿאַרשטיי
דו שטייסט אויף	דו פֿאַרשטייסט
ער שטייט אויף	ער פֿאַרשטייט
מיר שטייען אויף	מיר פֿאַרשטייען
איר שטייט אויף	איר פֿאַרשטייט
זיי שטייען אויף	זיי פֿאַרשטייען

איך בין אויפגעשטאַנען	איך האָב פֿאַרשטאַנען
דו ביסט	" דו האָסט
ער איז	" ער האָט
מיר זיינען	" מיר האָבן
איר זייט	" איר האָט
זיי זיינען	" זיי האָבן

איך וועל אויפשטיין	איך וועל פֿאַרשטיין
דו וועסט	" דו וועסט
ער וועט	" ער וועט
מיר וועלן	" מיר וועלן
איר וועט	" איר וועט
זיי וועלן	" זיי וועלן

לאָמיק אויפשטיין	לאָמיק פֿאַרשטיין
שטיי אויף	פֿאַרשטיי
זאָל ער אויפשטיין	זאָל ער פֿאַרשטיין
לאָמיר אויפשטיין	לאָמיר פֿאַרשטיין
שטייט אויף	פֿאַרשטייט
זאָלן זיי אויפשטיין.	זאָלן זיי פֿאַרשטיין.

אינפֿיניטיוו

פֿאַרטיציפֿ

קאָנפֿירמע צייט

צו — צע

צעמראָגן

מיר וועלן דיר צומטראָגן אַ מאַטאַנע. מיר וועלן צעמטראָגן די צייטונגען.
 מיר האָבן צוגעמטראָגן. מיר האָבן צעמטראָגן.
 מיר טראָגן צו. מיר צעמטראָגן.
 מיר וועלן צומטראָגן. מיר וועלן צעמטראָגן.

צו'טראָגן

ווען דער פרעפיקס איז אַקצענטירט, שרייבט מען צו.
 ווען דער פרעפיקס איז ניט-אַקצענטירט, שרייבט מען צע.

אַרבעט 80

שטרייך אונטער די ווערבן מיט פרעפיקס צע.

די זון האָט פאַרשלאָפן

ס'האָט די זון, די ליבע זון,
 אַ ביסעלע פאַרשלאָפן היינט.
 וויי, וואָס דאָרט האָט זיך געמאַן!
 ס'האָט דער הימל זיך צעוויינט.
 ס'האָבן ווינטן זיך צעיאַמערט,
 רעגנס האָבן זיך צעשפּריצט.
 ס'האָבן דונערס זיך צעדונערט,
 ס'האָבן בליצן זיך צעבליצט.
 ס'האָבן כוואַליעס זיך צעהוליעט,
 זיך צעשפּריצט מיט ווייסן שוים.
 ס'האָבן פייגל זיך געטוליעט
 אין די נעסטן, אויפן בוים.
 ס'האָט זיך אַליץ אַ ריר געמאַן.
 אַ קלייניקייט, וואָס ס'האָט
 געמטראָפן!
 ס'האָט די זון, די ליבע זון,
 אַ ביסעלע זיך היינט פאַרשלאָפן...
 (ש. וואַסערמאַן.)

אַרבעט 81

בייג די ווערבן : צונעמען און צענעמען אין דער איצטיקער צייט.
 " " " " " "
 אין דער פאַרנאַנענער צייט. " " " " " "
 אין דער באַפעל-פאַרם. " " " " " "

ארבעט 82.

שמעל אריין צו אדער צע :

איך וועל — שמעלן א בענקל צום מיש.
 קינדער, — שמעלט זיך אין א ריי.
 מוישע וויל — קלאפן דעם הענגער.
 איך האב זיך — קלאפט דעם פינגער.
 לאמיר זען ווער ס'וועט שנעלער — לויפן צום בערגל.
 פארוואס — לויפט איר זיך ?
 איך וועל פון אים — נעמען דעם פאק.
 זיי וועלן נאך — נעמען די ווענט.
 ער האט ביי מיר — געכאפט דעם באל.
 זיי — כאפן די קיכלעך פון אונטער די הענט.

ארבעט 83.

נעם ארויס די ווערבן פון די ווייטערדיקע פערזן, גיב צו הילפווערב,
 אינפֿיניטיוו און פארטיציפ. שמעל זיי אויס לויט דעם מוסטער :

סימכע האט געארבעט ביי שלעסער פארשיידענע.
 איז געווען א סאך ארבעט, האט אים געהאלפן זיין יידענע.
 (י. קאטלער.)

ווערב	הילפווערב	אינפֿיניטיוו	פארטיציפ
האט געארבעט	האט	ארבעטן	געארבעט
איז געווען	איז	זיין	געווען
האט געהאלפן	האט	העלפן	געהאלפן

דער זיידע האט קינדווייז זיך קיין מאל געשפילט,
 דער זיידע האט קינדווייז קימאט ניש געלאכט,
 און פרי האט דער זיידע זיין יוגנט פארשפילט,
 פארשפילט ווי א שווערע, א בלומיקע שלאכט !
 זיין קעגנער געווען איז די פינצטערע נויט,
 זי האט ניש דערלאזן צו פרייד און צו כרויט.

(ה. בלאשטיין.)

אוי, מאמע, מיין מאמע, דו האסט דאך געהערט
 פון באנען, וואס יאגן זיך אונטער דער ערד.
 פארטאג שלעפט די באן פון געלעגער ארויס
 און שפעט אויף דער נאכט ברענגט זי ווידער אין הויז.
 (מ. ל. האלפער.)

סינאנימען

ארבעט 84.

פארגלייך די צוויי פארזאגראפן :

א.

מיר האָבן אַ לאַנגע צייט גע-
רעדט און אַרומגע־רעדט
אַ סאך זאכן, וואָס אינטערעסירן
אונדז. איך האָב ליב צו רעדן
מיט כייעמען. ער ווייס וואָס ער
רעדט און רעדט ניט גלאַט
אין דער וועלט אַריין.

אַז מיר צעקרינגן זיך אַמאָל,
און איך פאַנג אַן רעדן מיט אים
זייער הייס, רעדן אויף אַ קאַל,
נעמט מיך כייעס אַן פאַר דער
האַנט, זעצט מיך אַוועק און
רעדט מיט מיר זייער קלאַר און
זייער קורץ.

כייעס ווייס אַלע מאָל, וואָס
ער וויל רעדן, און איך צעטומל
זיך און רעד גלאַט אַזוי זיך,
וואָס ס'פאַלט מיר איין.

ב.

מיר האָבן אַ לאַנגע צייט גע-
שמועסט און אַרומגע־רעדט
אַ סאך זאכן, וואָס אינטערעסירן
אונדז. איך האָב ליב צו דיס-
קוסירן מיט כייעמען. ער ווייס
וואָס ער רעדט און פּלאַפּלט
ניט גלאַט אין דער וועלט אַריין.

אַז מיר צעקרינגן זיך אַמאָל,
און איך פאַנג אַן דעבאַטירן
מיט אים זייער הייס, שרייען
אויף אַ קאַל, נעמט מיך כייעס
אַן פאַר דער האַנט, זעצט מיך
אַוועק און מיינעט מיט מיר
איין זייער קלאַר און זייער קורץ.

כייעס ווייס אַלע מאָל וואָס ער
וויל זאָגן, און איך צעטומל זיך
מיילמאַל און פּלוידער גלאַט
אַזוי זיך, וואָס ס'פאַלט מיר איין.

סינאנימען מאַכן די שפּראַך רייכער און בילדלעכער (פאַראַ-
גראַף ב). סינאנימען דריקן אויס פאַרשיידענע גראַדאַציעס פון
אַ וואָרט (לערנען, שמודירן, פאַרשן).

ארבעט 85.

גראַדיר די פּאָלגנדיקע סינאנימ־גרוּפּעס :

(א) פאַרלאַנגען	(ב) באַפעלן	(ג) געדאַנק	(ד) אויסלערנען
באַגערן	בעמן	איבערצייגונג	באַגרייפן
וועלן	פּאָדערן	מיינונג	פאַרשמיין

אַרבעט 86.

שטעל אַרײַן די פּאַלגנדיקע סינאָנימען :

שפּאַנען, טרעטן, גײן, מאַרשירן, לויפן, באַוועגן זיך, שלעפּן זיך.
מיר זײַנען סאַלדאַטן און מיר מוזן ——— טאַג-אײַן טאַג-אױם
—— מיר און ———. וואוהײַן ——— מיר? די ערד איז בלאַטיק.
מיר זײַנען מיר. קױם וואָס מיר ———, קױם וואָס עס ——— אונ-
דזערע מידע פּײַם, זײ ——— אין דער ווײַכער בלאַטע און גלײַטשן זיך.

אַרבעט 87.

שרײַב אַן אַ קאָמפּאָזיציע מיט אײַנער פון די סינאָנים-גרופּעס :

- (א) קלוגער, כאַכעם, ווײַסער, קענער, געלערנטער, געבילדעטער.
(ב) נאַר, גױלעם, לעקיש, אײַדאַט, שױמע.
(ג) דענקער, טראַכטן, קלערן, מײַנען, גלױבן.

רעטענישן

העכער ווי אַ הויז, זײַם ווי צוקער,
קלענער ווי אַ מױז, ביטער ווי גאַל.

ניט קײַן העמד — און דאָך גענייט.
ניט קײַן בוים — און פול מיט בלעטער.
ניט קײַן מענטש — און רעדט צו דער זאַך.

אַלײַן בין איך אַרעם און דעם צווייטן מאַך איך רײַך.

ווייַס ווי שניי, גלאַטיק ווי אַן אײַ,
קוקסט זיך צו, זעסטו צוויי.

נאַדיר עפעס און גיב מיר עס צוריק,
צו וואָס עס בלײַבט לײַג צו אַ לאַמעד
און עס געזונטערהײַט.

ווערבן מיט „זיד“

מיר טרעפן זיך יעדן טאג.

יאנקל כאפט זיך אויף פון שלאף.

ווערבן מיטן ווארט זיך באטייטן א טואונג, וואס קערט זיך אום אויפן טוער (רעפּלעקסיווע ווערבן). זיך שרייבט מען שטענדיק ווי א באזונדער ווארט. (טרעפט זיך, באגייט זיך.)

ארבעט 88.

שמרייך אונטער די ווערבן מיט „זיד“:

די קונדייסים האבן געכאפט א ציטער און זיך צעלאָפּן. הערשעלע איז אויך אַנטלאָפּן און זיך געשטעלט קוקן פון דאָרט אויף זיין כוילע. אַ היפשע צייט האָט ער, נעבעך, זיך געוואָלגערט אויף דער ערד, שרייענדיק אַלץ אין איין קאַל: עס ברענט! עס ברענט! דערנאָך איז ער ווי סע איז אויפגעשטאַנען און האָט מיט אַ יאַמער, אַ קלאַנג זיך געלאָזט גיין זיין וועג, הינקענדיק שטאַרק אויף דעם רעכטן פּוס. (מענדעלע מויכער ספּאַריס.)

ארבעט 89.

שרייב צו:

_____	מיר	_____	איך וואש זיך
_____	איר	_____	דו
_____	זיי	_____	ער

ארבעט 90.

שרייב „וואשן זיך“ אין פאַרגאַנגענער און אין קומענדיקער צייט.

ארבעט 19.

שרייב זאַצן מיט די פּאַלגנדיקע ווערבן. קענסט באַנוצן וועלכע פּערזאָן און צייט דו ווילסט:

טרעפן	—	זיך טרעפן	באליידיקן	—	זיך באליידיקן
באהאלטן	—	זיך באהאלטן	באגריסן	—	זיך באגריסן
ארויסדרייען	—	זיך ארויסדרייען	אפנארן	—	זיך אפנארן
באטראכטן	—	זיך באטראכטן	כאפן	—	זיך כאפן
פארשרייבן	—	זיך פארשרייבן	נעמען	—	זיך נעמען

ענגליש

Hurry.
Sit down.
I wash my hands.

יידיש

זיך איילן
זעצן זיך
איך וואש זיך די הענט

ארבעט 92.

זעץ איבער :

I suddenly awoke from my sleep.
She combed her hair.
Why don't you sit down and get ready to work?
Wash your face, Bill, it'll do you good.
I want to warm my hands.
She wiped the tears from her eyes.
No, we didn't hit each other, we didn't even quarrel.
He cut his finger.
Stand up and look around.
Lie down and rest a while.

באשרייבנדיקע ווערבן

ער ניט א שפרונג. ער איז מיך מעקאנע.
ער טוט א לויף. ער האט מוירע.
וואס איז דער אינפניטיוו פון די ווערבן?

א באשרייבנדיקער ווערב איז א ווערב וואס זיין אינפניטיוו באשטייט פון א הילפווערב + א ווארט אדער ווערטער, ניט קיין ווערבן. (מעקאנע זיין, מוירע האבן, געבן א שפרונג.)

ארבעט 93.

שרייב ארויס די באשרייבנדיקע ווערבן :

אוי, ווי שפעט.

איך גיב זיך א כאפ אויף, איך טו א קוק אויפן זייגער : עם איז שוין האלב נאך ניין. „אוי, ווי שפעט“, רופ איך אויס. איך טו א כאפ אויף זיך די קליידער, גיב זיך א וואש און לויף אין מיטלשול. „געם כאטש א ביסן, איידער דו גייסט“, רופט מיר נאך די מאמע. איך האב

ניט קיין צייט אפילע א קוק צו טאן אויפן פרישטיק. אין גאס נעם
 איך שפרייזן, שמעלן פים. „איך זאל נאָר ניט דארפן וואַרטן אויף
 דער באַן“, טראַכט איך. געקומען צו דער סטאַנציע, וויל איך אַ פלי
 טאָן כאַפן די באַן. האָב איך ניט קיין ניקל אין קעשענע. וואָס טוט
 מען?

איך טו אַ לאַך	איך האָב כאַראַטע
דו טוּסט אַ לאַך	דו האַסט כאַראַטע
ער טוט אַ לאַך	ער האַט כאַראַטע
מיר טוען אַ לאַך	מיר האָבן כאַראַטע
איר טוט אַ לאַך	איר האַט כאַראַטע
זיי טוען אַ לאַך	זיי האָבן כאַראַטע.

ביי באַשרייבנדיקע ווערבן בייגט מען נאָר דעם הילפווערב.

אַרבעט 94.

בייג די ווערבן: „כאַראַטע האָבן“ „אַ לאַך טאָן“ אין אַלע צייטן, אין
 באַפעל-פאַרם און אין באַדינג-פאַרם.

אַרבעט 95.

מאָך פון די פּאָלגנדיקע ווערבן באַשרייבנדיקע; באַנוץ די הילפווערבן:
 טאָן, נעבן, כאַפן.

זאָגן — אַ זאָג טאָן	שמייכלען	שרייען
שפילן	וואַרפן	צימערן
לויפן	קוקן	פאַטשן
קלאַפן	פאַרן	רירן זיך
שרייבן	גלעטן	נעמען

אַרבעט 96.

גיב צו הילפווערבן און שאַף באַשרייבנדיקע ווערבן:

מאַסקים	וויצע	כיישעק	כאַסענע
כוישעד	מוידע	פאַראיבל	אַכטונג
נויקעם	מויכל	ליב	ראַכמאַנעם.

פאסיווע ווערבן

(א) מען האט געשריבן א בריוו. | (ב) א בריוו איז געשריבן געווארן.
מען באהאנדלט די פראגע. | די פראגע ווערט באהאנדלט.

וואו איז „בריוו“ און „פראגע“ סוביעקט, וואו — אביעקט פון זאץ?

א פאסיווער ווערב באצייכנט א טואונג, וואס גייט אריבער אויפן אביעקט פון זאץ.
א פאסיווער ווערב באשטייט פון הילפווערב ווערן + פארטיציפ.

ארבעט 97

שטרייך אונטער די פאסיווע ווערבן:

מיר ווערן געהאסט און געטריבן,
מיר ווערן געיאגט און פארפאלגט —
און אלץ דערפאר, ווייל מיר ליבן
דאס ארעמע, שמאכטנדע פאלק.
מיר ווערן דערשאסן, געהאנגען,
מען רויבט אונדז דאס לעבן און רעכט,
דערפאר ווייל מיר עמעס פארלאנגען
און פרייהייט פאר ארעמע קנעכט.

(דאוויד עדלשטאט.)

ארבעט 98

שרייב איבער די זאצן אין פאסיוו:

מען האט באהאנדלט די פראגע וועגן כאר.
מען דארף איינשמעלן א בעסערע דיסציפלין.
מען האט אנגענומען אן איינשטימיקן באשלוס.
מען האט אויפמערקזאם אויסגעהערט דעם באריכט.

מען דארף אויסלערנען די פאָעמע אויף אויסנווייניק.
 מען גרייט צו א שול-קאָנצערט.
 ביכער דארף מען האַלטן ריין.

אַרבעט 99

דערשרייב :

איצטיקע צייט איך ווער גערופן	פאַרגאַנגענע צייט איך בין גערופן געוואָרן	קומענדיקע צייט איך וועל גערופן ווערן
דו		
ער		
מיר		
איר		
ווי		

באַר-קאַכּווע האָט אָנגע- דער אויפשטאַנד קעגן רוים איז
פירט דעם אויפשטאַנד קעגן אָנגעפירט געוואָרן דורך
רוים. באַר-קאַכּווען.

דער סוביעקט ווערט אַן אַביעקט ווען מען מאַכט פון אַן
 אַקטיוון ווערב אַ פאַסיוון.

זען איבער די זאַצן פון ביישפּיל אין ענגליש. וואָסער פּרעפּאָזיציע קומט
 אין ענגליש פאַרן אַביעקט ביי אַ פאַסיוון ווערב ?

געדענק!

אין יידיש קומט ביי אַ פאַסיוו די פּרעפּאָזיציע „פון“ אָדער „דורך“
 (ניט „ביי“).

אַרבעט 100

זען איבער :

Tom Sawyer was written by Mark Twain.
 The coat was torn by the boy.
 The decorations are made by the children.
 The strike was won by the workers.
 An invitation to the party was sent to me by my friend.
 A meeting is called by the student council of our school.
 A school journal is being published by the students.

דער סובסטאַנטיוו

אויף יענער זייט יאָם איז געשטאַנען אַמאַל
אויף הינערשע פּיסלעך אַ הייזל אין טאַל,
געשטאַנען זיך פּראָסט, אַן אַזעס, אַן שטאַלץ,
אַן פּוצעכץ, אַן צירונג — פּון לייט און פּון האַלץ.
אַ פּענצטער אַ קליינטשיקס, נאַר כיינעוודיק האַלט,
די זון — זי באַשיט עס טאַג-טעגלעך מיט גאַלד.
לעוואָנע און שטערן
פאַרהאַלטן זיך גערן
און מאַלן מיט זילבער די שויבן.

(י. ג. פערעץ.)

ווערטער, וואָס באַצייכענען זאַכן (טיש, ליכט, האַנט),
מענטשן (כייס, מאַלי, ציפע, בעני), טוואַנגען (אַרבעט,
שרייבעריי), צושטאַנדן (קראַנקהייט, בראַווקייט) — זיינען
סובסטאַנטיוון.

[סובסטאַנטיוו איז אין ענגליש noun.]

אַרבעט 101

שרייב אַרויס אַלע סובסטאַנטיוון :

נ א ר ט - ד א ק א ט ע

אייזיק האָט אַרויסגעקוקט אין דרויסן. די ערד — פּלאַך און
באַדעקט מיט שניי. קיין איין בוים ניט. מילן און מילן איידער מען
דערזעט אַ שטוב פאַרגראַכן טיף אין שניי. רויט-געפאַרבטע שטיבער,
נידעריקע ביי דער ערד. הויכע וואַסער-מילן און גרויסע שטאַלן. און
דאָס אַלץ אזוי ווייט פּון די באַן-רעלסן. פּון צייט צו צייט אַ סטאַנציע,
מיט אַ קליין געסל מיט שטיבלעך דערביי. די באַן בלייבט שטיין אויף
אַ מינוט צוויי. אַלץ וואָס אייזיק קאָן פאַרכאַפּן מיט זיין אויג איז
אַ קוואַנע מיט דעם צעבלאַזענעם פּלאַם און דאָס קלינגען פּונעם
האַמער. פּון ביידע זייטן פּון דער באַן-ליניע, צוויי טיפע שניטן אין
שניי און צייטנווייז באַגעגענען זיך צוויי הויכע בערג מיט שניי פּון
ביידע זייטן, וועלכע פאַרשטעלן פאַר דער באַן די גאַנצע וועלט.
וואָס וועט ער איצט טאָן אין אזא שניי אויפן ראַנדזש, האָט אייזיק
ניט געקאַנט וויסן.

(א. ראַבאַץ.)

דער ארטיקל

1. אן עפל איז רויט. 3. די מאמע איז אויפן מיטינג.
2. דער ארבעטער ארבעט. 4. דאס מישל איז צעבראכן.
5. די פאבריקן זיינען אלע פארשלאסן.

אן אן דער, די, דאס — זיינען ארטיקלען.
דער, די, דאס — זיינען באשטימיקע ארטיקלען.
אן אן — זיינען אומבאשטימיקע ארטיקלען.

ארבעט 102.

שרויב ארויס אלע סובסטאנטיוון מיט באשטימיקע ארטיקלען באזונדער
און מיט אומבאשטימיקע באזונדער:

דער שניידער

די שטוב איז קליין, די שטוב איז אלט,
אין יעדן ווינקל מיסט און קויט.
ס'איז פינצטער, אומעטיק און קאלט,
א קראנקער שניידער זיצט און נייט.
דער שניידער נייט,
די נאָדל גייט,
דער מויעך דרייט —
ס'איז גרויס די נויט,
ניטאָ קיין ברויט, ניטאָ קיין ברויט.
דאָס פּאַנעס געל, פּאַרצאַנג, פּאַרמראַכט;
די נאָדל רודערט טאָג און נאַכט.
פון צייט צו צייט אַ פּוסטער הוסט
האַלט אויף די האַנט, רייסט אויף די ברוסט.
דער שניידער נייט, א. א. וו.
אין שטוב איז אומעטיק און פוסט;
פון וויג אַ זיפּץ, פון בעט אַ הוסט.
אַ קליינמשיק לעמפל ברענט זיך שוואַך,
אַ דראַבנער רעגן קלאַפט אין דאָך.
דער שניידער נייט, א. א. וו. (ש. אַנסקי.)

א, א

1. א קאטשקע, א גאנז און א טויב זיינען צוועק אויף א שפאציר.
2. אן אלטער האט געטראגן אן אינדיק אין אים געדרייט ביי אן אויער.
3. א יינגל מארשירט און פויקט, לויפט אים נאך א הינטל.

שרייב אן (ניט א) ווען דאס ווארט וואס קומט נאך
 דעם הייבט זיך אן מיט א וואקאל.
 געדענק: היי און יוד זיינען קאנסאנאנטן. פאר זיי
 שרייבט מען א (ניט אן).

ארבעט 103.

שטעל אריין דעם ריכטיקן אומבאשטימיקן ארטיקל צו די פאלגנדיקע
 טובסטאנטיוון :

העלפאנט	1. ארמיי
יינגל	יאם
אָקס	ארטיקל
ארעם	אייזן
אמעריקאנער	אויזן
יאנטעוו	האמער
ארט	ארעם
עמער	אומגליק
העזל	האן
הויז	אויג
איי.	יאט

2. קאלטער טאפ
- אלטער מאן
- יונגער בוים
- עמעסע מייסע
- הייסער אויוון
- איזערנער לעפל
- אונטערדריקט פאלק.

**א לינגער, אז ער זאגט אן עמעס,
 גלויבט מען אים אויך נישט.**

אומבאשטימיקער ארטיקל קיין

1. כייעם, האסט אנגעשריבן א קאמפאזיציע? ניין, איך האב נישט אנגעשריבן קיין קאמפאזיציע.
2. דער באלעבאס האט א שיינע היים — דער ארבעטלאזער האט נישט קיין היים.
3. עס גייען מענטשן אין גאס — עס גייען נישט קיין מענטשן אין גאס.
4. ביסט שוין דרייצן יאר? ניין, איך בין נאך נישט קיין צוועלף.

איין א נעגאטיוון זאץ (ווען דער ווערב קומט מיט „נישט“) נוצן קיין:

1. אנשטאט דעם אומבאשטימיקן ארטיקל א אדער אן.
2. פאר א מערצעל סוכסטאנטיוו אן די.
3. פאר א צאלווארט.

ארבעט 104.

גיב די פאלגנדיקע זאצן אין דער נעגאטיווער פארם און שטעל אריין קיין, דארט וואו מען דארף:

1. געוועזן א פראש אין א גרין סאמעט קלייד, מיט א ווייס שירצל פון פארנט פארשפרייט. (יעהויאָש.)
2. דער פראש האט געגעבן א זונג און א שפרונג.
3. איך וואוין אין דעם הויז.
4. ער איז א גוטער שילער.
5. האסטו פארלוירן דיין בוך?
6. דערצייל מיר א מייסע.
7. איך האב דריי דאלער.
8. מיר האבן געקויפט העפטן און ביכער.
9. ער האט איבערגעלייענט צוואנציק זייטן פון בוך.
10. איר זייט שלעכטע קינדער.

נאך וועגן קיין

He has NO work. ער האט נישט קיין ארבעט.

He is NOT A good student. ער איז נישט קיין גוטער שילער.

I haven't ANY ink. איך האב נישט קיין מינק.

געדענק: ווען דו זעסט איבער אן ענגלישן נעגאטיוון זאץ, זאלסטו no, not a, not any מיט א סובסטאנטיוו איבער-זעצן אויף קיין.
[אין ענגליש קען מען נישט נוצן קיין טאפלטן נעגאטיוו, אין יידיש דארף מען נוצן צוויי נעגאטיוון: איך האב נישט קיין געלט.]

ארבעט 105.

זען איבער פון ענגליש:

1. You are no fool, Moishe.
2. I did not give him a book.
3. She has no coat.
4. Elephants do not eat ice-cream.
5. There are no spots on my book.
6. The mother had no milk for her child.
7. I had no difficulty.
8. The man had no work.
9. She has not any buttons on her coat.
10. What, no stories today?

זיי מיר נישט קיין פעטער,
און קויף מיר נישט קיין שיד.

סינאנימען

ארבעט 106.

שטעל אריין די פאלגנדיקע סינאנימען, וואו זיי פאסן זיך צום בעסטן :
שוואך, ניט מיט אלעמען, קראַנק, פארביי, געפערלעך.

כייעס האָט געזאָגט, אַז ער פילט זיך עפעס —, ער איז ניט —
נאָר ער פילט זיך —. דער דאָקטער איז געקומען, אים באַטראַכט
און געזאָגט, אַז ער איז —, ער איז — האָט ער געזאָגט.

ארבעט 107.

גראַדיר די פאלגנדיקע גרופעס סינאנימען לויט זייער שטארקייט :

1. כונט, סטרויק, אויפשטאַנד, קאַמף, שמרייט.
2. מיד, מאַט, פאַרמוטשעט, פאַרמאַטערט, אויסגעשעפט,
פאַרהאַרעוועט.
3. ליידן, ווייטיק, טרויער, יעסורים, פיין.

ארבעט 108.

קלייב צו דעם פאסיקן סינאנים צו יעדן זאץ :

דורכפאל	1. א) דער מיינע האָט געליטן אַ גרויסע —————
צוריקטריט	ב) זיין עקספערמענט איז געווען אַ —————
מאפאלע	ג) זיי זיינען געווען געצוואונגען צו מאַכן אַ —
ארבעט	2. א) ער האָט זיך קיין שום — ניט אויסגעלערנט.
מעלאַכע	ב) קיין — איז פאַר אים ניט שווער געווען.
פראַצע	ג) אומזיסט דיין —, יאַנקל.
מי	ד) ווי האַלט איר אויס אַזאָ שווערע ————— ?

ארבעט 109.

זעץ איבער די פאלגנדיקע סינאנימען :

1. Master	2. Exploit
Ruler	Oppress
Lord	Rob
King	Usurp
Despot	Enslave

דער באשטימיקער ארטיקל

א טאמע	דער טאמע
א מאמע	די מאמע
א קינד	דאס קינד.

1. דער אומבאשטימיקער ארטיקל בלייבט אלע מאל דער זעלבער — א. דער באשטימיקער ארטיקל האט 3 פארמעס: דער, די, דאס.
2. אלע סובסטאנטיוון אין יידיש טיילן זיך אויף 3 מינים (מין איז אין ענגליש gender): דער — 1 מער מין; די — 2 מער מין, דאס — 3 מער מין.

א בוך	ביכער
דאס בוך	די ביכער.

געדענק: דער אומבאשטימיקער ארטיקל א האט נים קיין מערצאל.
די מערצאל פון די באשטימיקע ארטיקלען — דער, די, דאס — איז די.

ארבעט 110.

גיב אין מערצאל:

דער זייגער שטייט.	ברודער, וואו ביסטו?
א מענטש גייט.	דאס קינד לערנט.
דער ארבעטער ארבעט.	אן עפל איז רויט.
א הונט בילט.	קינד, וואוהין גייסטו?
די פרוי לאכט.	כאווער, העלף מיר.

**א שלימאזל אז ער פאלט אין שניי,
צעקלאפט ער זיך אויך די נאז.**

דער מין

1. דער מאמע ארבעט.	די מאמע וואשט.
2. דער ברודער לערנט.	די שוועסטער מאלט.
3. דער אָקס אַקערט.	די קו גיט מילך.
4. דער האָז קרייט.	די הונ לייגט אן איי.

נעמען פון לעבעדיקע זאכן פון מענלעכן געשלעכט געהערן צום ערשטן מין (דער), פון ווייבלעכן געשלעכט — צום צווייטן מין (די).

ארבעט 111.

שמעל אריין דעם ריכטיקן ארטיקל :

1. — פעטער	8. — קוזין	15. — פרוי
2. — קוזינע	9. — מומע	16. — גאנדז
3. — כאווערטע	10. — קאטער	17. — שווער
4. — ארבעטער	11. — זיידע	18. — שוועגערין
5. — לייב	12. — קאץ	19. — קאפיטאן
6. — ציג	13. — מאן	20. — ראוו
7. — באַכע	14. — לייביכע	21. — איידעם.

א פערד בלייבט א פערד

- ווי זאגט מען : דער פערד, די פערד אדער דאָס פערד ?
 — וואָס איז דער אונטערשייד ? א פערד בלייבט א פערד.

ווי אזוי מען פארמירט דעם צווייטן מין

1. מיין לערערין איז מיין כאווערטע.
2. עמא לאזארום איז געווען א בארימטע דיכטערין.

קעדיי צו פארמירן דעם צווייטן מין (ביי מענטשן), גיב צו צום ערשטן מין — טע, — ין, אדער — קע.

ארבעט 112.

פארמיר דעם צווייטן מין :

1. דער לערער — די לערערין
 2. דער כאווער — די כאווערטע
- דער ארבעטער _____
דער שניידער _____
דער מאלער _____
דער סקולפמאָר _____
דער פויער _____
דער שאַכן _____
דער גאַנעוו _____
דער באַלעכאַס _____

3. דער שוסטער — די שוסטערקע

- דער אינטעליגענט _____
דער קאַמוניסט _____
דער סאַציאַליסט _____
דער ציאַניסט _____

צווישן אלע שוסטער איז דער בעסטער
שניידער יאָסל דער סטאַליער, ער מאַכט
א היטל, ליגט עס אויפן פוס ווי אַ הענטשקע.

די מינוטיוון

(פארקלענער-סובסטאנטיוון)

קלענסטער	קלענער	גרויס
דאָס מישעלע	דאָס מישל	דער מיש
דאָס הייזעלע	דאָס הייזל	דאָס הייז
דאָס קעזעלע	דאָס קעזל	די קאָז
דאָס שיכעלע	דאָס שיכל	דער שוך
דאָס קעפּעלע	דאָס קעפל	דער קאָפּ

די מינוטיוון מיינט פארקלענער-פארם פון סובסטאנטיוון. אַלע די מינוטיוון געהערן צום דריטן מין (דאָס). מען פארמירט די די מינוטיוון דורך צוגעבן ל אָדער — עלע צום נאָמען.

אַרבעט 113

גיב צו די די מינוטיוון :

קלענסטער	קלענער	גרויס
דאָס שמעטעלע	דאָס שמעטל	די שמאַט
_____	_____	די באַרד
(ניטאָ)	_____	דער ברודער
_____	_____	דער קנאַפּ
_____	_____	די האַנט
_____	_____	דער וואַלד
_____	_____	די באַק
_____	_____	דאָס בוך
_____	_____	דער הונט
_____	_____	די מויז
_____	_____	די הויט
_____	_____	דאָס אויג
_____	_____	דער בויס
_____	_____	די וואַנט
_____	_____	די נאַז
_____	_____	דער הונט
_____	_____	דער בויך
_____	_____	דער באַרג

דימינוטיוון מיט — דל און — כל

דאס מיילכל
 דאס טיילכל
 דאס רעגנדל
 דאס פענדל.

דאס מויל
 דער טייל
 דער רעגן
 די פאן

געדענק: מען פארמירט די דימינוטיוון פון נעמען וואס ענדיקן זיך אויף —ל (ווען די —ל קומט נאך א וואקאל) דורך צוגעבן —כל (אנשטאט —ל), פון טייל נעמען וואס ענדיקן זיך אויף —ן דורך צוגעבן —ל.

ארבעט 114.

שרייב די דימינוטיוון:

_____	דער קנויל	_____	די באן	_____	דער ניגן
_____	די מיל	_____	די פעל	_____	די פייל
_____	דער בויגן	_____	די שטאל	_____	דער קוימען
_____	די פאן	_____	דאס קאל	_____	דער צאן

ארבעט 115.

שרייב איבער די זאצן. נוצ דימינוטיוון פאר אלע סובסטאנטיוון.

1. דער פויגל זינגט מיט א שיין קאל. 2. אויף דער גאס שטייען א סאך ביימער. 3. לעבן דארף פליסט א טייך. 4. קינדער, ליבע קינדער, עפנט די מיילער און זינגט מיר א ליד. 5. גייען זיך צוויי קליינע יידן, שאקלען מיט די קעפ און רעדן וועגן די אמאליקע יארן. 6. „יאנקל וויל א יעגער זיין, יאנקל וויל אין וואלד אריין, שיסן וויל ער נאר א בער.“ „אונטער די גריינקע ביימער שפילן זיך מוישעס, שלוימעס.“

א „בויטשיקל“ מיט א „וואטשל“

בראכע איז ניט צופרידן. מײן מאמע אויך ניט. טייל אויך ניט. איר האט אמאל געזען אז ווייבער זאלן זיין צופרידן? זיי באוויינען אונדז מאנצבילן, וואס מיר דארפן אזוי הארעווען אין אמעריקע צו מאכן א לעבן. א קלייניקייט — ארבעטן אין שאפ! אין אמעריקע האט יעדער שאפ אזא מין זייגער. אז איר קומט אין שאפ, גייט איר

צו צום אלעם ערשמן און טוט א קוועטש דעם זייגער. ווערט דאס
אנגערופן אויף זייער לאשן: „פאנמשן די קלאק“.

„קלאק“ איז א זייגער און נעמט זיך, זאגט מיין ברודער עליע,
פון גלאק. א גלאק קלינגט און א זייגער, זאגט ער, קלינגט אויך.
אבער נאר א וואנט-זייגער. א סימען האט איר: א קעשענע-זייגערל
קלינגט ניט, הייסט עס „וואטש“. פרעג איך ביי עליען: וואס עפעס
„וואטש“? זאגט ער: „ווי דען זאל עס הייסן?“ זאג איך: „וואטשל“.
פרעגט מיך עליע: „פאר וואס עפעס וואטשל?“ זאג איך: אז א
זייגער איז א זייגערל, דארף זיין וואטש א וואטשל. עלעהיי, זאג איך,
א „בוי“ איז א יונג, איז א יונגל — „בויטשיק“, און א קליין יונגעלע —
„בויטשיקל“. ווערט עליע אין קאעס און זאגט מיר, אז איך האב זיך
אויסגעלערנט פון אונדזער כאווער פיניע זאגן אלצדינג פארקערט.
א גליק, וואס פיניע איז נימא דערביי.

(שאַלעס־אַלייכעס.)

דאס עפעלע פאלט ניט ווייט פון ביימעלע.

<p>די מאמע, די קו, די הון</p> <p>די סבורע, די טעלעגראמע</p> <p>די פארזאמלונג, די צעמילונג</p> <p>די פרייהייט</p> <p>די שיינקייט</p> <p>די קריטיק, די פיזיק</p> <p>די בעערע, די קוויטשעריי</p> <p>די קלוגשאפט, די לאנדשאפט</p> <p>די קולטור, די ליטעראטור</p>	<p>1. לעבעדיקע זאכן פון ווייבלעכן געשלעכט</p> <p>2. נעמען וואס ענדיקן זיך אויף:</p> <p>ע—</p> <p>ונג—</p> <p>דייט—</p> <p>קייט—</p> <p>יק—</p> <p>יי—</p> <p>אפט—</p> <p>נד—</p> <p>21</p>	<p>צווייטער —</p> <p>די</p>
<p>דאס ברויט, דאס גאלד</p> <p>דאס קעצל, דאס טישעלע</p> <p>דאס איינגוט, דאס פויערטום</p> <p>דאס פערטל, דאס צענטל</p> <p>דאס שרייבעכץ, דאס טועכץ</p> <p>דאס מאנצן, דאס שפרינגען.</p>	<p>1. נעמען פון שטאפן</p> <p>2. פארקלענער נעמען מיט —ל, —עלע</p> <p>4. נעמען וואס ענדיקן זיך אויף:</p> <p>טום—</p> <p>טל—</p> <p>עכץ—</p> <p>5. אן איינפירטיגן גע- נוצט אלס א נאמען</p>	<p>דריטער —</p> <p>דאס</p>

אַרענמיר-מאבעלע

דער מין

ביישפילן	וועלכע ווערטער	מין
<p>דער מאמע, דער אָם, דער האָן דער יאנואר, דער סעפטעמבר בער, דער פּרילינג דער זונטיק, דער שאַבעס, דער מיטוואך</p> <p>דער פאַניאַליזם, דער פאַטריאַטיזם דער וואַקאַל, דער לאַקאַל דער בריקיאַנט, דער טאַלאַנט דער קאַלעקטיוו, דער מאַטיוו דער בוידעם, דער בעזעם דער פּויגל, דער מאַנטל</p> <p>דער טאַני, דער קלאַפּ.</p>	<p>1. לעבעדיקע זאכן פון מענלעכן געשלעכט 2. נעמען פון כאַדאַשים, סעוואַנען 3. נעמען פון טעג פון דער וואָך 4. נעמען, וואָס ענדיקן זיך אויף: — יום — טאָג — מאַנט — יוון — עם — ל (אַבוז פאַר-קלענער נעמען) 5. נעמען פאַרמירט פון ווערב אָן אַ פּרעפיקס אַדער סופיקס.</p>	<p>ערישטער —</p> <p>ד ע ר</p>

אַרבעט 116.

קלאַסיפֿיציר די פּאַלגנדיקע סובסטאַנטיוון לויט זייער מין און שטעל צו דעם ריכטיקן אַרטיקל צו יעדן :

פּאַבריק	ליבעראַל	שאַכעס
אַקס	דייטשלאַנד	פּאַציפֿיזם
קינד	זומער	געשיכטע
פּאַטש	קוויטשעריי	אַכטל
גלייכהייט	צעטיילונג	קאַטשקע
געשעעניש	לעמפל	גוילעם
האַרבסט	בירגערטום	אייזן

אַרבעט 117.

שטעל אַרײַן דעם ריכטיקן אַרטיקל :

1. — אַרבעטער אַרבעט זייער שווער.
2. — מאַטיוו איז זייער אַ שיינער.
3. — ברויט און — זאַלץ זיינען שוין געווען אויפן מיש.
4. — ווינטער איז ניט גוט פאַר די אַרעמע.
5. — טאַנצן געפעלט מיר ניט.
6. — אַסמראַנאַמיע און — פיזיק זיינען וויסנשאַפטן.
7. — קעצל האַט אויסגעלעקט — מילך.
8. — פאַרזאַמלונג האַט זיך אָנגעפאַנגען שפעט, אַפּילע — פאַרזיצער איז ניט געקומען אין צייט.
9. — ציימונג שרייבט, אַז — פּאַליציי ווייסט ניט ווען — גנייווע איז פאַרגעקומען.
10. — שמורעם האַט צעשמערט — הויז : — מיר צעבראַכן, — פענצטער אויסגעזעצט, — וואַנט צעוואַלגערט.

אַרבעט 118.

טראַכט צו נאָך איין וואָרט צו יעדן ביישפּיל אויף זייטן 76 און 77.

וועלוול, ווארפט אן אויג

היינטיקע וואך האבן מיר פאר-
צייכנט אין אונדזער „קלאס-ביכל
פאר אידיאמען און שפריכווערטער“
אידיאמען מיטן ווארט „אויג“. אונ-
דזער וועלוול מאלט שוין ווייטער
„מענטשעלעך“. אט זעט ווי ער
„ווארפט אן אויג“.

ארבעט 119.

שרייב אריין די פאסיקע אידיאמען
פון לינקס צו יעדן פון די
פאלגנדיקע זאצן :

<p>ס'איז מיר געווארן ליכטיק אין
די אויגן.
ער האט גרויסע אויגן.
אילשלינגען מיט די אויגן.
היטן ווי אן אויג אין קאפ.
ס'איז מיר געווארן פינצטער אין
די אויגן.</p> | <p>1. ניט קענען ווארטן ביז מען גיט,
אריינכאפן אין גאנצן.
2. זייער שמארק אפהיטן.
3. ס'איז מיר געווארן זייער גוט.
4. ס'איז מיר געווארן זייער שלעכט.
5. ער פארגינט ניט.</p> |
|---|--|

ארבעט 120.

שרייב ארויס אלע אידיאמען מיט „קאפ“ און פארטייטש זיי.

א קאפ - מענטש

יאסל האט א קאפ אויף די פלייצעס, אן אייזערנעם קאפ. איך בין
מיר א מענטש מיט א גראבן קאפ, אן קונצן. ווייס איך ניט וואס זיי
דרייען מיר א קאפ וועגן אים. לעצטנס האט יאסל פארריסן די נאז,
ער וויל מיט מיר ניט רעדן. איך האב, זאגט ער, א פערדס קאפ. ער
וועט, זאגט ער, מאכן פון מיר א לייט, מיר ארויסשלאגן די נארישקייט
פון קאפ. האב איך אים געזאגט א שיינעם דאנק, אויסגעלאזט אלע
מיינע צארעס צו זיין קאפ, אוועק פון אים און — ס'איז מיר אראפ
אן אל פון קאפ.

ארבעט 112.

פארטויטש די פאלגנדיקע אידיאָמען :

אייווערנע האַנט, אַפענע האַנט, גאַלדענע הענט,
לאַנגע הענט, ליימענע הענט, בריימע האַנט.

ארבעט 122.

שרייב זאצן מיט די פאלגנדיקע אידיאָמען :

לאַנגע צונג, גלאַטע צונג, געשליפענע צונג,
צונג אויף שרויפן.

ווערזול איז „אָועק מיט אַ נאָז“

ארבעט 123

שרייב איבער און דערקלער די פאלגנדיקע אידיאָמען :

1. האַבן פליגן אין נאָז.
2. דרייען מיט דער נאָז.
3. מיט אַן אַראָפּגעלאָזטער נאָז.
4. עס ברענט אונטער די הענט.
5. דרייען מיטן גראָבן פינגער.
6. זיך צעלייגן ווי ביים מאַמן אין וויינגאַרטן.
7. זיך מאַכן פאַר אַ מענטשן.
8. האַקן אַ טשייניק.
9. דרייען אַ ספּאַדיק.
10. זיך שלאָגן קאַפּ אָן וואַנט.

געדענק: קעדיי צו קענען אַ שפּראַך, דאַרף מען קענען אירע
אידיאָמאַטישע אויסדרוקן. פאַרשרייב אלע אידיאָמען וואָס דו הערסט
און לייענסט, און באַנוץ זיך מיט זיי ביים רעדן און ביים שרייבן.

א לעקציע אין געאגראפיע

ארבעט 124

שרייב אראפ און לערן אויס די נעמען פון די קאנטינענטן :

איראפע	נארט (אדער צאפן) אמעריקע
אזיע	זיד (אדער דארעם) אמעריקע
אפריקע	אויסטרעליע

ארבעט 125

- אן איינוואוינער פון איראפע רופט מען אן איראפאייער.
 אן איינוואוינער פון אמעריקע רופט מען _____
 אן איינוואוינער פון אזיע רופט מען _____
 אן איינוואוינער פון אויסטרעליע רופט מען _____

ארבעט 126

שרייב ארויס די נעמען פון די לענדער און זען זיי איבער אויף ענגליש :

1. אונגארן	12. טשעכאסלאוואקיע	23. פארבאנד פון
2. איטאליע	13. יוגאסלאוויע	סאציאליסטישע
3. אירלאנד	14. לאטוויע	סאוועטן-רעפובליקן
4. אלבאניע	15. לוקסעמבורג	(פ. ס. ס. ר.)
5. בולגאריע	16. לימע	24. פינלאנד
6. בעלגיע	17. נארוועגיע	25. פראנקרייך
7. גריכנלאנד	18. ענגלאנד	26. רומעניע
8. דייטשלאנד	19. עסטאניע	27. שאַטלאנד
9. דענמארק	20. עסטרייך	28. שווייץ
10. האַלאַנד	21. פאָרטוגאַל	29. שוועדן
11. מערקיי	22. פּוילן	30. שפּאַניע

ארבעט 127.

מאך א טאבעלע פון אלע אייראָפּיאישע פעלקער :

אן איינוואוינער פון אונגארן רופט מען אונגאר.

אן איינוואוינער פון איטאליע רופט מען איטאליענער.

פיל אויס אלע איבעריקע פעלקער לויט דעם ליסט אין ארבעט 126.

ארבעט 128.

שרייב אריין די ריכטיקע טערמינען אין יעדן זאץ :

[מיטלענדישער, וואַסערפּאַל, האַלב-אינדזל, יאַם, אָקעאַן, אינדזל, טאַל, נאַרט-פּאַל, פּאַרט.]

1. ניו-יאָרק ליגט לעבן דעם אַטלאַנטישן — .
2. מאַטאַ איז אַן — אין מיטלענדישן — .
3. אַדעם איז אַ — אויפן שוואַרצן — .
4. אַראַביע איז אַ — .
5. דער מיסיסיפּי טייך שניידט דורך דעם מיסיסיפּי — .
6. פּערי האַט אַנטדעקט דעם — .
7. פּאַלעסטינע ליגט אויפן — יאַם.
8. ניאַגאַראַ איז איינער פון די העכסטע — אין דער וועלט.

ארבעט 129.

זעץ איבער פון ענגליש :

I am a real Parisian.

I am an inhabitant of Vienna, Berlin, Constantinople.

I am of Adelaide, Sidney, Melbourne.

I am of London, Manchester, Bristol, Edinburgh.

I am of Madrid, Barcelona, Brussels, Frankfort, Stuttgart, Florence.

I belong in Moscow, Cracow, Warsaw. (199 וואָלט ווהיטמאַן.)

ארבעט 130.

שטעל אריין די ריכטיקע נעמען פון די לענדער :

[ארגענטינע, עגיפטן, כינע, יאפאן, פאלעסטינע.]

1. בווענאס-איירעס איז די הויפט-שטאט פון _____.
2. יערושאלאים געפינט זיך אין _____.
3. שאנכיי איז אין _____.
4. טאקיא איז די הויפט-שטאט פון _____.
5. קאירא איז אין _____.

[געדענק: דער העברייאישער נאמען פאר פאלעסטינע איז ערעץ-ייסראעל (ארץ-ישראל), פאר עגיפטן — מיצראים (מצרים).]

ארבעט 131.

געפין אויס די יידישע נעמען פאר די פאלגנדיקע טייכן :

Danube. Vistula. Jordan. Nile. Thames.

געדענק: קימאט אלע אנדערע געאגראפישע נעמען זיינען אין יידיש די זעלבע ווי אין ענגליש (לעמאשל: משילי, פערן, מאדא-גאסקאר, נייזעלאנד, טיבעט און אזו. וו.).

ווי צו

נאכן דריטן

עסטער: איז פאראן א „פערטער יולי“ אין ענגלאנד?

דאוויד: פארשטייט זיך, אז ניין.

עסטער: אויב אזוי, וואס-זשע פאר א טאג קומט נאך דעם 3טן יולי?

אין צירק

באזוכער: דאס איז ניט קיין ליליפוט. ער איז דאך פינף-און-אזעאלב פום די הויך.

צירק-באלעבאם: דאס איז טאקע דער וואונדער: ער איז דער העכסטער ליליפוט אויף דער וועלט.

מערצאל

די פראגעס	די פראגע
די טישן	דער טיש
די בלומען	די בלום
די ביכלעך.	דאס ביכל

קעדיי צו פארמירן די מערצאל, גיב צו צו דער איינצאל — ס, ג, — ען, — עך. (נאך — ל, נג, — נק קומט אלעמאל — ען).

ארבעט 132.

גיב די מערצאל פון :

3. טיכל	2. שמול	1. מאמע
קעצל	מענמש	ליבע
פערדל	לאמפ	לאגע
מישל	האלדאט	באבע
יינגל	אויג	מאמע
מידל	שטאם	כאסענע
היטל	זאנג	קאמע
נעזל	יונג	נאציע
העזעלע	היים	רעוואלוציע
קעצעלע	קלאנג	קאמפאזיציע

מערצאל מיט — ער און — ים

די פעסער	דאס פאס
די כאוויירים	דער כאווער

ווען מען פארמירט די מערצאל דורך צוגעבן — ער אדער — ים ענדערט זיך דער וואקאל אין סוכסמאנטייוו.

ארבעט 133.

גיב די מערצאל פון :

1. פלאץ	2. האן	3. בוך
לאנד	גארטן	שטיב
שאפ	קלאַץ	גרוב
מאן	האַלין	טוך
באנד	שלאַם	הון
4. בוך	מויל	
בוים	הויז	

ארבעט 134.

שרייב אַרײַן די פּאַסיקע מערצאַל פאַר די אײנצאַל אין קלאַמערן :

(א) און זע די (מאַשין), די בלאַנקע, די רײזיקע אײזערנע (שקלאַף),
וואָס היטן די מענטשלעכע (קויעך) און העלפן די (רײכטום) שאַפן,
און זע ווי די ווילדע, די מעכטיקע קראַפט פון נאַטור איז
באַצווואַנגען,

ווייל טיף איז דער מענטשלעכער סײכל אין (סאַד) אין אירע
געדרונגען.

(ב) און ווייט אויף בליענדע, לוסטיקע (פעלד) הויב אויף דינע (אויג)
און זע ווי עס שטייען די גאַלדענע (זאַנג) פון שווערקייט געבויגן,
און זע אין די פרעכטיקע (גאַרטן) די (בוים) מיט (פרוכט)
באַהאַנגען,

און (פויגל) פאַרפולן די (צווייג), פאַרפולן די לופט מיט (געזאַנג).
(י. באַוושאַווער).

(ג) האַב איך אַ פאַר (האַן), וואָס זײ קלײבן (שפּאַן),

האַב איך אַ פאַר (פײגעלע), וואָס זײ באַקן (כײגעלע),

האַב איך אַ פאַר (קעצל), וואָס זײ מאַכן (פלעצל).

(קײדער־לײדל).

ארבעט 135.

גיב די מערצאל פון :

יאָסעס	גאַנעוו	יאָנמעוו
שייוועט	כאַווער	שאַכן
שאַבעס	דאַקטער	מעס
קאַפּצן	סוינע	כאַכעס
סויכער	גאַלעך	כיידער
מייכל	כוידעש	מיילעך
כאַזער.		ראָוו

— ים אָדער — עס :

שרייב — ים בלויז ווען ס'איז אַ נאָמען אין מערצאל :
 כאַווייריס, פויעריס. אַלע אַנדערע ווערטער שרייב מיט — עס :
 בוידעס, פאַנעס, אַרעס און אַנד.

ארבעט 136.

געפין די איינצאל :

נאַכלייט	סוידעס	אַרעמעלייט
אויפעס	באַלכויוועס	מויכעס
רייכעס	טאַליסיס	באַלעכאַטיס

א מ א ר ק

אַ מאַרק אָדער אַ מין יאָריד אַזעלכער, וואו אַלץ איז אויסגעמישט אין איינעם : גויאים און פערד, און בעהיימעס, און כאַזיריס, און ציגיינער, און וועגן, און רעדער, און יידן פון אַלע מינים : יידן מיט פעלכלעך, יידן מיט הימלען, יידן מיט סכוירעס, יידן מיט בולקעס, מיט אייערבייגל, מיט קיכלעך, מיט עפלקוואַס און מיט וואַס איר ווילט. היינט ווייבער ! ווייבער מיט קאַשיקעס, ווייבער מיט עפעלעך, און ווייבער מיט אויפעס, און ווייבער מיט געפרעגלטע פיש, און גלאַט ווייבער. און דאָס אַלץ רעדט און קוויטשעט און גראַגערט. און די פערד מיט די בעהיימעס מיט די כאַזיריס העלפן אונטער. און די בעטלערס זינגען און שפילן — מ'קען טויב ווערן. און אַ שטויב שמיט אַזעלכער, וואָס מ'זעט קוים איינס דאָס אַנדערע. און רייכעס אַזעלכע, אַז מ'קען דערשטיקט ווערן.

(שאַלעס אַלייכעס.)

מ ע ר צ א ל

די עפל	א) דער עפל
די פיש	דער פיש
די טעגן	ב) דער טעגן
די קעפּ	דער קאפּ

ביי טייל סובסטאַנטיוון איז די מערצאל די זעלביקע ווי די איינצאל.
ביי טייל סובסטאַנטיוון בייט זיך בלויז דער וואַקאַל.

אַרבעט 137.

גיב די מערצאל פון :

שוועסטער	שמריק	1. אַרבל
לעפל	שמערן	האַר
פענצמער	פערד	הערינג
בייגל	ליכט	בריוו
ציגל	ציפער	פיינט
טרויט	קנעכט	פריינט
רעכט.	פיש	פינגער
הונט	וואַרעם	2. האַנט
ברודער	טאַג	באַנק
שוך	נאַגל	פאַטיש
מויז	נאַז	באַרג
פויגל	פּום	נאַסט
צאָן	קו	קנאַפּ
לויז.	באַרד	נאַכט

פֿיל הענט ברעכן מויערן און ווענט.

צאלווערטער

לייען איבער שנעל און הויך :

דריי און דרייסיק רוימע ריימער זיינען גערימן אויף דריי און
דרייסיק רוימע פערד און האָבן געשריען דריי מאָל : הורא !
הורא ! הורא !

אַרבעט 138.

מאָך טאַבעלעס (שרייב אַרויס די צאָלן מיט ווערטער, ניט מיט ציפערן) :

I | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.

II | 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30.

III | 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.

One Hundred זאָגט מען אין יידיש הונדערט (ניט איין
הונדערט).
One Thousand — טויזנט, A Million זאָגט מען אַ מיליאָן.
○ איז אין יידיש זעראַ אָדער נול.
163 = הונדערט דריי און זעכציק.
1,300,423 = אַ מיליאָן דריי הונדערט טויזנט פיר הונדערט
דריי און צוואַנציק.

אַרבעט 139.

שרייב איבער מיט ווערטער די צאָלן :

1933 ; 135 ; 72 ; 1,044 ; 1,329,945 ; 98 ; 396 ; 261 ; 1812 ; 77 ; 617.

רעטעניש

א פאַרמער האָט 7 שטאַלן און 10 פערד. ווי קען ער איינשמעלן
זיינע 10 פערד אין די 7 שטאַלן אז ער זאל האָבן פלאַץ פאַר אלע
פערד, און יעדעס פערד זאל זיין אליין אין אַ שטאַל ?

ארבעט 140.

ענטפער מיט ווערטער די פראגעס:

1. אין וועלכן יאר האט קאלאמבוס אנטדעקט אמעריקע? (1492)
2. ווען איז דזשארדזש וואשינגטאן געשטארבן? (1799)
3. ווען איז פארגעקומען דער בירגער-קריג אין אמעריקע? (1861)
4. אין וועלכן יאר ביסמו געבוירן געווארן?
5. אין וועלכן יאר איז דיין טאטע געבוירן געווארן?
6. ווען איז מענדעלע געבוירן געווארן? (1836)

ער וויל נאך ...

א קינד שטייט לעבן א שול און וויינט. גייט פארביי א מאן און

פרעגט:

- וואס וויינטסטו, יינגעלע?
- דער לערער האט מיך געפרעגט, וויפל ס'איז זעקס מאל זיבן.
- גיי אריין און זאג אים: צוויי און פערציק.
- כ'האב אים שוין געזאגט דריי און פופציק, און ער איז נאך אלץ ניט צופרידן.

זי קען ניט ציילן אויף צוריק

א שטייגער, וואס וועט איר זאגן אויף אזא מייסע: טאטע-מאמע און פיר קינדער זיינען פארהאלטן געווארן אין עלים איילאנד, ניט אהער, ניט אהין. וואס איז? ביים פארהער האט זיך ארויסגעוויזן, אז זייערס א קינד, א מיידל פון א יאר צוועלף, קען ניט ציילן אויף צוריק. מען פרעגט זי:

— וויפיל ביסטו אלט?

זאגט זי:

— צוועלף יאר.

פרעגט מען זי ווידער:

— וויפיל ביסטו אלט געווען פאראיארן אין דער צייט?

ווייסט זי ניט. זאגט מען איר:

— צייל פון איינס ביז צוועלף.

ציילט זי. זאגט מען איר:

— צייל פון צוועלף צוריק ביז איינס.

קאן זי ניט. ווען מען פרעגט ביי מיר אזא זאך: צייל — צייל

איך דאך ווי א וואסער:

— צוועלף, עלף, צען, ניין, אכט, זיבן, זעקס, פינף, פיר, דריי, צוויי, איינס. א טייערע מעציע!
איז געבליבן, אז מען קען דאס מיידל קיין אמעריקע ניט אריינלאזן.
(שאַלעס־אַלייכעס.)

א קונץ מיט ציפערן

נעם די ציפערן 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 — צעשטעל זיי אין די ניין קעסטלעך אזוי, אז עס זאָל זיך פון יעדער זייט באַקומען די צאָל 18.

וואָג און מאָס

1. א) וויפל פיס האָט אַ קאַץ? אַ קאַץ האָט 4 פיס.
ב) ווי לאַנג איז דער טיש? דער טיש איז 3 פוס לאַנג.
2. א) וואָס האָסטו געקויפט? 4 טעלער און 3 גלעזער.
ב) וויפל וואַסער האָסטו איך האָב אויסגעטרונקען געטרונקען? 2 גראָז וואַסער.

ווערטער וואָס באַצייכענען מאָס און וואָג קומען געוויינלעך

נאָך אַ צאָל־וואָרט אין איינצאל.

אַרבעט 141.

שטעל אַרײַן איינצאַל אָדער מערצאַל:

1. דער וועג ציט זיך (מייל) און (מייל). 2. לאַנגע (שאַ) האָב איך אויף אים געוואָרט. 3. ער איז געגאַנגען 7 (מייל) צופוס. 4. גיב מיר 8 (גאַלדן) וואַסער. 5. 2 (שאַ) און 20 (מינוט) זײַן איך און אַרבעט. 6. פאַמעלעך האָבן זיך געשלעפט די (מינוט), די 15 (מינוט) האָבן ביי מיר אויסגעזען ווי 15 (שאַ). 7. קויף 3 (קוואַרט) מילך. 8. אַ סאַך (מאַן) קאווע האָט מען אַרײַנגעוואָרפן אין יאָס אַרײַן. 9. דער טאַטע האָט געקויפט 4 (מאַן) קוילן אויפן ווינטער. 10. כ'האַב געקויפט 10 (פונט) קאַרטאַפּל — איכ'ל פון דעם צונעמען (פונט) וואָג.

א ג ל א ז מ י לך

A glass of milk—

א גלאז מילך (אן א פרעפאזיציע)

A pound of sugar—

א פונט צוקער (אן א פרעפאזיציע)

ארבעט 142.

זען איבער :

1. He bought 15 lbs. of potatoes. 2. Give me 1 quart of vinegar. 3. He drinks 3 glasses of milk a day. 4. Buy me a pair of shoes. 5. I waited for 45 minutes. 6. He walked for 16 miles. 7. How many pounds in a ton? 2,000 pounds. 8. How tall are you? Five feet. 9. What time is it? Seventeen minutes past 7. 10. I bought a dozen eggs, half a pound of butter and half a quart of cream.

א ר ע ט ע נ י ש

א מאן האט געהאט 3 קאנען : איינע האט געהאלטן 7 גאלאן, די צווייטע — 5 גאלאן און די דריטע — 3 גאלאן. די 7-גאלאנדיקע קאן איז געווען פול מיט גאזאלין. די אנדערע צוויי — ליידיק. ער האט באדארפט אפמעסטן 4 גאלאן גאזאלין — ווי קען ער עס טאן ?

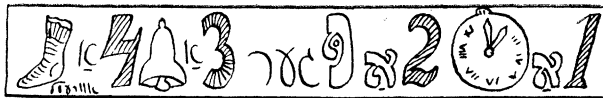
קונצן מיט שוועבעלעך

ווי קען מען מאכן פון צוויי שוועבעלעך צען ?

ווי קען מען מאכן פון דריי שוועבעלעך זעקס ?

ווי קען מען מאכן פון פיר שוועבעלעך זיבן ?

ר ע ב ו ס

אדיעקטיוו

דער אלטער טיש איז צעבראכן.

די גרויע קאמשיקע שווימט.

דאס פערטע ביכל איז אינטערעסאנט.

די נייע כאוויירים קומען אן.

אדיעקטיוו איז א וואָרט, וואָס באַצייכנט אַ סימען פֿון אַ זאָך. אדיעקטיוו ענטפערט אויף דער פראַגע: וועלכער? וואָסער? דער אדיעקטיוו קומט אַלע מאל מיט אַ סובסטאַנטיוו, שטימט מיט מיטן סובסטאַנטיוו, און בייט זיין ענדונג דריטן מין.

אויב דער סובסטאַנטיוו איז אין ערשטן מין, ענדיקט זיך דער אדיעקטיוו מיט — ער — דער אלטער זיידע.
 אויב דער סובסטאַנטיוו איז אין צווייטן מין, ענדיקט זיך דער אדיעקטיוו מיט — ע — די יונגע פרוי.
 אויב דער סובסטאַנטיוו איז אין דריטן מין, ענדיקט זיך דער אדיעקטיוו מיט — ע — דאס פערטע ביכל.
 אין מערצאל ענדיקט זיך דער אדיעקטיוו אַלע מאל מיט — ע.

ארבעט 143.

שטעל אריין דעם אדיעקטיוו צו יעדן סובסטאַנטיוו:

שוואַרץ	דער	מיש	די	באַנק	דאָס	קעצל
הויך	דער	בוים	די	וואַנט	דאָס	הויז
ליכטיק	דער	טאַג	די	זון	דאָס	אויג
לאַנג	דער	וועג	די	שלאַכט	דאָס	נעזל
קלוג	דער	כאווער	די	לערערין	דאָס	מיידעלע
רויט	דער	פוקס	די	הון	דאָס	טיכל
צעריסן	דער	מאַנטל	די	בלוזע	דאָס	קלייד
מעשענער	דער	גלאַק	די	שויסל	דאָס	קנעפל
נאָס	דער	רעגן	די	שויב	דאָס	ביכל
היים	דער	קלימאַט	די	פאַן	דאָס	גלאַז.

ווי מען פארמירט אדיעקטיוון

1. די לענדער פון אייראָפּע = די אייראָפּיאיִשע לענדער.
2. אַ בריק געמאַכט פון שטאַל = אַ שטאַלענע בריק.

ווען מען פארמירט אן אדיעקטיוו פון א סובסטאַנטיוו אדער א ווערב, גיט מען צו די ענדונגען — ישׁ, — ען, — אל, — יק, — לעך און אנדערע.

אַרבעט 144

שאַפּ אדיעקטיוון פון די פּאַלגנדיקע סובסטאַנטיוון :

1. אַ זייגער געמאַכט פון גאַלד — אַ גאַלדענער זייגער.
2. אַ קלייד געמאַכט פון וואַל —
3. אַ העמד געמאַכט פון לייונט —
4. אַ טאַפּ געמאַכט פון קופּער —
5. אַ פויגל געמאַכט פון פּאַפּיר —
6. אַ טעלער געמאַכט פון ציין —
7. אַ וואַנט געמאַכט פון שטיין —
8. אַ האַמער געמאַכט פון אייזן —
9. אַ טויער געמאַכט פון האַליץ —
10. אַ לעפל געמאַכט פון בייץ —

אַרבעט 145

מאַך אדיעקטיוון פון די פּאַלגנדיקע ווערטער :

(1) וואַלקן — וואַלקנדיק	(2) ביינאַכט — ביינאַכטיק
יאַנמעוו —	זאַמד —
מוירע —	זון —
סייכל —	פלייש —
פוייער —	שניי —
נאַכעס —	מילך —
רעגן —	מוי —

(4) דאַרף — דאַרפיש	(3) גליק — גליקלעך
פאַרטיי —	געפאַר —
היסטאָריע —	נוץ —
פּראָלעטאַריער —	בירגער —
גראַמאַטיק —	נאַט —

אַרבעט 146.

שטעל אַרײַן אַדיעקטיוון אָשטאַט די סובכטאַנטיוון אין קלאַמערן :

1. די (קאָנסטיטוציע) געזעצן זײַנען אַלעמען באַקאַנט. 2. דער (נאַציע) הימן איז זײַער שײַן. 3. עס איז געווען זײַער (קאַמעדיע) צו זען, ווי ער האָט דערציילט דעם ווײַן מיט אַ (טראַגעדיע) פּאַנעם.
4. אַ (גראַמאַטיק) קלאַל איז גאַרנישט אַזוי (דראַמע) ווי דו מײַנסט.
5. זי איז אַ (סענטימענט) פּרוי. 6. ער דערציילט די קינדער וועגן די (רעוואָלוציע) העלדן. 7. דאָס איז אַ (ליטעראַטור) בוך. 8. שאַלעם-אַלייכעס איז אַ (הומאָר) שרײַבער. 9. יעדער קריגט אַן (אינדיוויד) פּאַרציע. 10. ער איז אַ (קולטור) מענטש.

באַמערק : ווען דו ווייסט ניט ווי צו שאַפן דעם אַדיעקטיוו פון אינטערנאַציאָנאַלע ווערטער אין יידיש, דערמאָן זיך אין די ענגלישע אַדיעקטיוון. זיי זײַנען זײַער ענלעך. לעמאַשל :

Cultural	— קולטורעל
Revolutionary	— רעוואָלוציאָנער
Individual	— אינדיווידועל
Rational	— ראַציאָנאַל

און אַ סאַך, אַ סאַך אַנדערע.

אדיעקטיוו-ענדונגען

אן אלט בוך איז צעריסן.
ליב קינד, וואס וויינסטו?

אין דריטן מין — ווען דער סובסטאַנטיוו קומט מיטן אומ-
באַשטימיקן אַרטיקל אַדער אַן אַן אַרטיקל, קומט דער אַדיעקטיוו
אַן אַן ענדונג (אַלט, ליב).

אַרבעט 147.

גיב די דימינוטיוו (מיט אומבאַשטימיקן אַרטיקל און אַדיעקטיוו):

1. אַ קליינער מענטש. 2. אַן אַלטער טיש. 3. אַ גרינע טיר.
4. אַ קרומער שמעקן. 5. אַ מאַדנע בוך. 6. אַ ליכטיקער לאַמפּ.
7. אַ רויטער עפל. 8. אַ שיין ליד. 9. אַ ברוינער הוט. 10. אַ
שטיינערנער טאַפּ.

אַרבעט 148.

שרייב אַריין די אַדיעקטיוו, וואָס שטייען אין קלאַמערן, מיט די
ריכטיקע ענדונגען:

1. דער (אַלט) מאַן שווייגט. 2. דאַס (גריין) טיכל איז זייער שיין.
3. אַ (גוט) שילער האַלט ריין זיינע ביכער. 4. די (קראַנק) באַכע ליגט
אין בעט. 5. דער (הויך), (ברייטביינערדיק) ביל האַט זיך אָנגעבויגן.
6. אַ (שוואַרץ) קעצל ליגט לעבן טיר. 7. דאַס (ערשט) טיכל איז
צעריסן. 8. (בראַוו) יאַטן זיינען מיר. 9. דער (קלוג) כאַווער האַט
געגעבן אַ (גוט) אייצע. 10. אייב לינקאַלן האַט מען גערופן „דער
(ערלעך) אייב“. 11. שמערנדל, (קליין) שמערנדל, פינקלסט נאַכאַנאַנד.
12. דער (העלדיש) פּאַל רעוויר איז פלינק געריטן.
13. (שוואַרץ) פּויגל, פּלי געשווינט,
זאָג מיין מאַמענט, איך בין געזונט.
ווער וועט גיין אויף מיין לעווייע —
נאָר דאַס פּערד, דאַס (געטריי). (119 אַ פּאַלקליד.)
14. די (יידיש) שפּראַך האַט ניט קיין סאַך (גראַמאַטיש)
קלאַלים.
15. איך האָב אַזוי אָנגעפּאַנגען מיין בריוו: „(טייער) פּאַטער
און (ליב) מומער...“

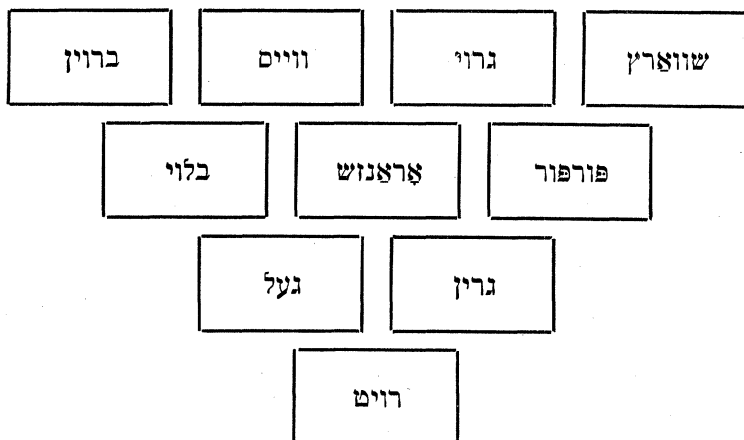
פ א ר ב נ

שווארצע, געלע, רוימע, ברוינע —
מישט די פארבן אויס צוזאמען,
אלע מענטישן זיינען ברידער
פון איין טאטן, פון איין מאמען.

(י. ל. פערעץ.)

ארבעט 149.

פארב יעדן קוואדראט לויטן אָנגעוויזענעם קאָליר :

ארבעט 150.

קלייב צו סובטאַנטיוון צו די פּאָלגנדיקע אַדיעקטיוון :

1. אַן אַלט	6. די ווייסע	11. אַ בלייך
2. די גרויע	7. אַ רוימע	12. דער געלער
3. דאָס בלינדע	8. דער שמומער	13. די שאַרפע
4. דער יונגער	9. דאָס צעריסענע	14. אַ מויבער
5. מיין טייערער	10. זיין עלטערער	15. דאָס הויכע

ר ע ט ג י ש

אַ ווייסער מויער און אַ געלער מויער. וויל מען קומען צום געלן,
מוז מען צעברעכן דעם ווייסן.

פארגלייך-פארמעס פון אדיעקטיוו

1. בעני איז א שטארקער באַכער.
2. פיליפ איז א שטארקערער יונג פון אים.
3. יאנקל איז דער שטארקסטער יונג.

אן אדיעקטיוו קען קומען אין 3 גראדאציעס (שטארקער-שטארקערער-שטארקסטער). די גראדאציעס דריקן אויס די מאָס פון שטארקייט פון אדיעקטיוו. מען רופט זיי : פּאַזיטיוו, קאַמפּאַראַטיוו (פארגלייך-פארם), סופערלאַטיוו (העכסטע פארם).

אָרבעט 151.

שטעל אַרײַן די קאַמפּאַראַטיוו און סופערלאַטיוו צו די פּאַלננדיקע אדיעקטיוו :

סופערלאַטיוו ווייכסטער	קאַמפּאַראַטיוו ווייכער	פּאַזיטיוו
_____	_____	ווייך
_____	_____	גריין
_____	_____	ברוינער
_____	_____	געלע
_____	_____	ליכטיקע
_____	_____	שנעלער
_____	_____	טרויעריק
_____	_____	פריילעך
_____	_____	מייער
_____	_____	ביליק
_____	_____	רייכע
_____	_____	שארפער
_____	_____	בלויער
_____	_____	ברוינע

דער זאַמער גלויבט נישט דעם הונגערִיקן.

ווי, פון

- Bread is cheaper than gold. ברויט איז ביליקער פון גאלד, אָדער
Mary is cleverer than Goldie. ברויט איז ביליקער ווי גאלד.
מערי איז קליגער פון גאלדען, אָדער
מערי איז קליגער ווי גאלדע.

געדענק:

1. ווען דו פארגלייכסט בלויז 2 זאכן אָדער מענטשן, נוי אַלע מאל דעם קאמפאראטיוו.
2. זען איבער דעם ענגלישן than אויף ווי אָדער פון (קיינמאל ניט דען!).

ארבעט 152.

זען איבער פון ענגליש:

1. The window is wider than the door.
2. The sea is deeper than the river, but the ocean is the deepest.
3. The patient is more ill today than yesterday.
4. This is the latest style in dresses.
5. I think Charlie Chaplin is the funniest and most talented of all comedians.

ארבעט 152-א.

פארגלייך מיט „אזוי ווי“ און „פון“, לויט דעם מוסטער:

כייעם, מוישע, קלוג = כייעם איז אזוי קלוג ווי מוישע.
כייעם איז קליגער פון מוישען.

1. מאמע, מאמע, אלט.
2. בערל, יאנקל, געזונט.
3. שאַלעם-אלייכעם, פערעץ, בארימט.
4. דאָס נייע בוך, דאָס אלטע בוך, גוט.
5. הויז, בוים, הויך.
6. מעסער, שערל, שאַרף.
7. טיר, פענצטער, ברייט.
8. לייב, טיגער, ווילד.
9. ענגליש, פראנצויזיש, שוין.
10. געשיכטע, ליטעראַטור, אינטערעסאַנט.

וואָס איז העכער ?

מיידעלע, דו פיינס, מיידעלע, דו שיינס,
כ'וועל דיך עפעס פרעגן א רעמעניש א קליינס:

וואס איז העכער פון א הויז?
וואס איז פלינקער פון א מויז?

דו נאָרישער באַכער, דו, נאָרישער טראָפּ,
האַסט דאָך נים קיין סייכל אין דיין קאַפּ:
דער קוימען איז העכער פון דעם הויז,
די קאַץ איז פלינקער פון דער מויז.

(פאָלקליד.)

שוואַרצסטער, ברייטסטער, בייזסטער.

פאַרמיר סופּערלאַטיוו דורך צוגעבן — **סטער** צום פּאַזיטיוו.
שרייב **ברייטסטער** (ברייט+סטער, כאַטש עם קלינגט ווי
ברייטער), שרייב **שוואַרצסטער** (שוואַרץ+סטער, כאַטש
מען הערט נים דעם **ס**) און אַז. וו.
אדיעקטיוו וואָס ענדיקן זיך אויף אַ — **ס** האָבן אין סופּערלאַטיוו
בלויז איין **ס**. לעמאַשׂל: נאַסטער, מיסטער.

אַרבעט 153.

פאַרענדיק די גראַדאַציעס:

פּאַזיטיוו	קאַמפּאַראַטיוו	סופּערלאַטיוו
געזונט	געזינמער	געזינמסטער
דעליקאַט	_____	_____
האַרט	_____	_____
פּרעמד	_____	_____
ווילד	_____	_____
מילד	_____	_____
ווייס	_____	_____
מיעס	_____	_____
היים	_____	_____
שטאַלץ	_____	_____
קורץ	_____	_____
קאַמיש	_____	_____
לייטיש	_____	_____
סימפּאַמיש	_____	_____
בייז	_____	_____
גראַציעז	_____	_____
מיסטעריעז	_____	_____

אומר על מעסיק גראדאציעס

וואס לענגער דו ווארטסט, אליך ערגער וועט ווערן.

טייל אדיעקטיוון האבן א וואקאל ענדונג אין די פארגלייך-
 פארמעס: **לאנג-לענגער-לענגסטער.**
 טייל פארגלייך-פארמעס זיינען אין גאנצן אנדערש פון זייערע
 אדיעקטיוון: **שלעכט-ערגער-ערגסטער.**

ארבעט 154.

פארענדיק די פארגלייך-טאבעלע:

לענגסטער	לענגער	1. לאנג
קעלמסטער		2.
	עלמער	3.
		4. שיין
	קלענער	5. קליין
קירצסטער		6.
		7. יונג
	העכער	8.
גרעסטער		9.
		10. געזונט
ערגסטער		11.
	בעסער	12.

שאלעס-אלייכעמס גראדאציעס

שטארק — שטארקער — אן אייזן. קארג — קארגער — א כאזער.
 נאריש — נארישער — א לעקיש. ווייך — ווייכער — א פומער.
 הונגעריק — הונגעריקער — א גאנצן מאג אין מויל ניט געהאט.
 בלאס — בלאסער — א שענערן לייגט מען אין דער ערד.
 נאקעט — נאקעטער — ווי די מאמע האט אים געהאט.

(שאלעס-אלייכעס.)

אַרדענונג-צאָלן

1. כײַעם איז דער ערשטער שילער אין זײַן קלאַס.
2. נױ-יאַרק איז די צװײטע גרעסטע שטאָט אין דער װעלט.

ערשטער, צװײטער זײַנען אַרדענונג-צאָלן.
די אַרדענונג-צאָלן זײַנען אַדיעקטיוון און האָבן די זעלביקע
ענדונגען װאָס אלע אַדיעקטיוון (—ער, —ע).

אַרבעט 155.

שרײַב אַרױס אין װערטער די פּאָלנדיקע אַרדענונג-צאָלן :

XI (2)	I (1)
XII	II
XIII	III
XIV	IV
XV	V
XVI	VI
XVII	VII
XVIII	VIII
XIX	IX
XX	X

אַרבעט 156.

שמעל אַרײַן די ריכטיקע אַרדענונג-צאָלן :

1. װאַשינגטאָן איז געשטאַרבן דעם — פעברואַר.
2. דער — יולי איז דער געבורטסטאָג פֿון די פאַראײניקטע שטאַטן.
3. מיר פּײַערן דעם — מײ.
4. אַ יאַר װערט געבוירן דעם — יאַנואַר.
5. װען איז דער (XXI) מערץ? — װײַסט נײַט? ס'איז געװײנלעך דער טאָג, װאָס קומט נאַכן (XX) און פאַרן (XXII) מערץ.

XXI — איין און צוואנציקסטער.
 XXX — דרייסיקסטער
 100ער — הונדערטסטער.
 142ער — הונדערט-צוויי-און-פערציקסטער.
 1,000ער — דער טויזנטסטער.

ארבעט 157.

גיב די אַרדענונג-צאָלן :

- (א) פון 20 ביז 30.
 (ב) 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.
 (ג) 74; 88; 351; 209; 546; 1,372; 123.

רעטניש

ווער קומט צום ערשטן אין שול אריין?

אמאָל איז געווען אַ גרויסער גוויר

אמאָל איז געווען אַ גרויסער גוויר
 האָט ער געהאַט געלט אָן אַ שיר,
 האָט ער געהאַט צען טעכטער,
 זיינען זיי געווען אויף לייטיש געלעכטער.
 דויאַם, דואַם, גיידוידוי.

די ערשטע איידע, די צווייטע ביילע,
 די דריטע גאַלדע, די פערטע דוואוירע,
 די פינפטע הענע, די זעקסטע וויכנע,
 די זיבעטע זעלדע, די אַכטע כאַנע,
 די ניינטע טויבע, די צענטע יענטע.

דויאַם, דואַם, גיידוידוי.

(פאַרקליד.)

רעבום

האַמאַנימען

באקן

ביי ווינע דעם בעקער אין הויז מוט יעדער עפעס אן ארבעט :
ווינע דער בעקער שטייט א גאנצן מאָג ביים אויוון און האַלט אין
אין באַקן ברויט, און זיין זון פישל דרייט זיך ארום א גאנצן מאָג
און האַלט אין אין קייען אויף ביידע באַקן.

דיזעלבע ווערטער מיט פאַרשיידענע באַדייטן רופט מען
האַמאַנימען (באַקן, באַקן).
וואָס דאָס וואָרט מיינט, קען מען בלויז וויסן פונעם אינ-
האַלט פון זאָץ.

ארבעט 158.

שמעל צוזאמען זאצן מיט די פאָלגנדיקע האַמאַנימען :

- א) שטערן — דער שטערן לייכט אין הימל.
שטערן — איך האָב זיך צעקלאַפט דעם שטערן.
שטערן — זיי שטערן מיר אין דער אַרבעט.

זון	ג) וועגן	ד) נעמען	ה) אַכט	וו) קעמל	ז) בעטן
זון	וועגן	נעמען	אַכט	קעמל	בעטן
	וועגן				

ארבעט 159.

דערקלער די פאָלגנדיקע האַמאַנימען :

- א) קלאַט — א צימער אין שול.
קלאַט — א טייל פון דער געזעלשאַפט.

שמעקן	ג) זאָקן	ד) באַדן	ה) מאַלן	וו) פיר	ז) גיסט
שמעקן	זאָקן	באַדן	מאַלן	פיר	גיסט

ארבעט 160.

זעץ איבער אויף ענגליש :

געריכט	—	ב) שנור	—	ג) שווער	—	ד) שמיין
געריכט	—	שנור	—	שווער	—	שמיין

ארבעט 161.

באמערקט, אז די פאלגנדיקע ווערטער זיינען האַמאָנימען אין ענגליש, אין יידיש אָבער נוצט מען באַזונדערע ווערטער צו באַצייכענען די פאַר-שיידענע באַדייטן. זוך אויס נאָך אזעלכע ענגלישע האַמאָנימען און זאָג וואָס זיי מיינען אין יידיש.

Fair—	מאַרק; העל; אַרנטלעך
Story—	מייסע, דערציילונג; שטאַק
Order—	באַשטעלונג; אַרדענונג; אַרדן
Even—	גלייך, אַפילע, גלאַט
Bar—	באַר; באַזייטיקן; גראַטע
Pass—	דורכגאַנג; פאַרבייגיין; דערלאַנגען; שייַן, דערלויבעניש
Let—	פאַרדינגען; לאָזן
Mean—	געמייַן, שלעכט; מיינען; מיטלסט
Spot—	פלאַץ; פלעק; דערזען, אויסגעפינען
Point—	שפיץ, פונקט, פינטל; אַנווייזן
Paper—	פאַפיר; צייטונג
Watch—	וויגערל; וואַך; הימט

ארבעט 162.

דערקלער די פאלגנדיקע ווארטשפילן:

1. גאַנץ גוט — קאַמפּשקע נאָך בעסער.
2. אז דו וועסט דאַרפן אויפשטיין, וועל איך דיך אוועקגעבן.
3. זיין קאַפּ האַלט זיך אויף איינפאַלן.

רעטענישן

1. איך האָב אַ וואַרף געמאַן אַ שמעקן אין וואַנט און ער איז געבליבן שמעקן.
2. פאַרוואָס קויפט אַן אַנטיסעמיט אַ גראַבן שמעקן?
3. מיט וואָס איז אַ קייסן ענלעך צו אַ יויד?
4. מיט וואָס זיינען פעטש ענלעך צו עפל?

סוביעקט, אביעקט

1. דער גוטער לערער רעדט.

2. איך הער דעם גומן לערער.

אין 1 איז „דער גוטער לערער“ דער סוביעקט פון זאץ, ער טוט די טואונג. ער ענטפערט אויף דער פראגע — ווער? ווער רעדט? (ביי ניט-לעבעדיקע זאכן — וואס?).

אין 2 איז ער דער אביעקט פון זאץ, אויף אים גייט אריבער די טואונג. דער אביעקט ענטפערט אויף דער פראגע — וועמען? (ביי ניט-לעבעדיקע זאכן — וואס?).

אזא אביעקט הייסט דירעקטער אביעקט.

ארבעט 163.

שרייב ארויס די פאלגנדיקע זאצן און שטריך אונטער דעם סוביעקט מיט 1 שטריך, דעם אביעקט מיט 2 שטריכן:

1. דער לערער לערנט די קינדער. 2. סאָרע טרינקט מילך. 3. דער אלטער האַקט האַלץ. 4. די קליינע ציפע דעקלאַמירט אַ ליד.
5. איך געדענק דאָס ליד. 6. צינד אָן דעם לאַמפּ. 7. שאַלעם-אַלייכעם האָט אָנגעשריבן „דאָס מעסערל“.
8. כייעס און בעני לייענען די ציימונג. 9. ער לייענט דאָס בוך. 10. אַ שוסטער נייט שיד. 11. גומע שילער האָט דער לערער ליב. 12. מיר שפילן פּומבאָל. 13. דאָס בוך האָט מײן טאַטע געקויפּט. 14. דאָס ברויט קען מען ניט עסן. 15. איך האָב אויסגעטאָן די שיד אין הויז.

אביעקט פון וטן מין

דער גומער — דעם גומן

אין אביעקט פון ערשטן מין כייט זיך דער ארטיקל : דער
ווערט דעם, דער אדיעקטיוו נעמט די ענדונג —ן.

ארבעט 164.

שרייב זאצן מיט די פאלגנדיקע אלס אביעקטן :

1. דער אלטער שניידער.
2. דער גומער מאן.
3. דער שווארצער מיט.
4. דער ליבער דאקטער.
5. דער רויטער האן.
6. דער יידישער מענטש.
7. דער הויכער בוים.
8. דער שטאלצער אינדיק.
9. דער העלדישער יונג.
10. דער יונגער ברודער.

שיינער — שיינעם

1. דער שיינער פויגל זינגט — סוביעקט.
2. איך זע דעם שיינעם פויגל — אביעקט.

ווען דער אדיעקטיוו ענדיקט זיך מיט א —ן, קומט אין
אביעקט די ענדונג —עם.

ארבעט 165.

שרייב זאצן מיט די פאלגנדיקע אלס אביעקטן :

1. דער אייזערנער מאפ.
2. דער קליינער שילער.
3. דער צעבראכענער שפויגל.
4. דער גלעזערנער לאמפ.
5. דער מעשענער גלאק.
6. דער פארשוואונדענער מאן.
7. דער גאלדענער זייגער.
8. דער געפאלענער שניי.
9. דער ריינער מעלער.
10. דער פיינער שרייבער.

אַביעקט פון 2 טון און 3 טון מין

1. די גוטע כאווערטע איז אונדזער לערערין — סוביעקט
2. מיר האָבן ליב די גוטע כאווערטע — אַביעקט
1. דאָס קליינע קינד וויינט — סוביעקט
2. איך זע דאָס קליינע קינד — אַביעקט

אין אַביעקט פון צווייטן און דריטן מין בלייבן די אַרטיקלען און די אַדיעקטיוון דיזעלבע וואָס אין סוביעקט.

אַרבעט 166.

שרייב זאצן מיט די פּאָלגנדיקע אַלס אַביעקטן :

1. די קלוגע לערערין. 2. דאָס אינטערעסאַנטע בוך. 3. די צע-בראַכענע מיר. 4. דאָס קאַרענע ברויט. 5. די גרויסע שטאַט. 6. דאָס ווייסע העמד. 7. די שוואַרצע באַנק. 8. דאָס שיינע דאַרף. 9. די גרויע קאַץ. 10. דאָס גרינע פעלד. 11. די קראַנקע שוועסטער. 12. דאָס ברייטע פענצטער.

אַרבעט 167.

שטעל אַרײַן די ריכטיקע ענדונגען ביי די אַרטיקלען און אַדיעקטיוון :

1. ד — פּריילעכ — קינד וואַרפט הויך ד — שווער — באַל.
2. ד — רוסיש — פּויערטום האָט געקעמפט קעגן ד — בייז — צאַר.
3. האָסטו עפּשער געזען ד — ניי — לערער ?
4. ד — קוילן-גרעכער האָבן געוואונען ד — פאַרצויגענ — סטריק.
5. ד — אַרעם — מאַמע טראַגט ד — קראַנק — קינד אויף די הענט.
6. ד — לעצט — בריוו האָט ד — יונג — לערערין אַליין אָנגעשריבן.
7. ד — פלייסיק — פּריידל האָט ליב צו לערנען ד — יידיש — גראַמאַטיק.
8. ד — זאַט — גלייכט ניט ד — הונגעריק — (פּאָלק-ווערטל).
9. ד — לאַמפּ האָט ד — אַלט — שימען שוין ניט אָנגעצונדן.
10. ד — קליינ — הינטל טראַגט ד — שמיקל פּלייש.
11. ד — אַנקל ליענט ד — יידיש — צייטונג.
12. מײַן קליינ — ברודער איז אַ מאַזיק. ער האָט צעריסן ד — ניי — העפט, אויסגעגאַסן ד — רויט — מינט, צעבראַכן ד — גוט — פען, אַראַפּגעריסן ד — איינציק — קנעפל פון זיין רעקל, און שיר ניט צעטראַגן ד — גאַנצ — הויז.

ארבעט 168.

פארענדיק די זאצן :

.2	.1
שטעל אריין דעם סוביעקט אין די א זאצן און דעם סוביעקט און ווערב אין די ב זאצן.	שטעל אריין דעם ווערב אין די א זאצן און דעם אביעקט אין די ב זאצן.
אין די ב זאצן.	
(א) _____ איז זייער שיין	(א) דאָס אַלמע פּענצמער _____
(ב) _____ דעם נייעם מאַנין	(ב) ער צעברעכט _____
(א) _____ האָט זיך געענדיקט	(א) דער קראַנקער טאַמע _____
(ב) _____ די וויכטיקע פּאַרזאַמלונג	(ב) דער דאָקטער היילט _____
(א) _____ איז זייער געשמאַק	(א) די נייע לערערין _____
(ב) _____ דאָס קאַרענע ברויט	(ב) מיר קענען _____
(א) _____ זיינען וואוילע קינדער	(א) די אַלמע ביכער _____
(ב) _____ די יונגע שילער	(ב) זיי באַהאַלטן _____

די פּרעפּאָזיציע

כ'האָב ליב צו וואַנדערן אין פעלד.

ווען פֿון דעם פּרילינג ווייזט זיך קוים אַ סימען, און אויפֿן הימל ווינטער כּמאַרעם שווימען...

ווען שטום נאָך איז דער ערשמער פּויגל-כּאַר,

נאָך ניט דערוואַכט דער זיסער פּרילינג טומל,

ווען טיף אין דער ערד נאָך טוליען זיך פֿון קעלט

די וואַרצלען פֿון דעם ערשטן פּרילינג בלימל.

(יעהוּאַש.)

די פּרעפּאָזיציע בינדט צונויף אַ נאָמען מיט אַן אַנדערן טייל פֿון זאַץ און ווייזט אַן אויף דער באַצייאונג צווישן זיי.

די פרעפאזיציעס וואס מען נוצט אממערסטן :

אונטער, אויסער, איבער, אין, זיין מיטן, אן, אַנשטאַט, אויף, אַרום, ביי, ביז, בעשאַס, דורך, הינטער, וועגן, זייט, כּוּן, לויט, לעבן, מיט, נאָך, פאַר, פאַרכיי, צו, צווישן, קעגן, קיין.

ארבעט 169.

שרייב אָן זאַצן מיט די פּאַלגנדיקע פרעפּאָזיציעס :

אויסער, כּוּן, בעשאַס, לויט, אַנשטאַט, דורך.

ארבעט 170.

שמעל אַרײַן די ריכטיקע פרעפּאָזיציעס :

מיר וואוינען — דער 12טער גאס. — אונדזער גאס וואקסן
ניט קיין ביימער. די קינדער שפילן זיך — גאס. מיר האָבן ניט קיין
אנדער שפילפלאַץ — אונדזער געגנט. די קינדער — מײַן סקול
האָבן באַשטימט עפעס טאָן — אַ שפילפלאַץ. מיר זיינען אַוועק
— דעם פרינציפאל — אונדזער סקול. — אונדז זיינען אויך
געגאנגען עטלעכע מאמעס. מיר האָבן אים דערציילט — אונדזער
לעבן און דער פרינציפאל האָט צוגעזאָגט, אַז ער וועט — אונדז
קריגן אַ שפילפלאַץ. ער האָט אונדז געהייסן וואַרטן — 2 וואָכן,
— דעם ערשטן יוני. ביז דעמאָלט, האָט ער געזאָגט, וועט ער
אונדז באַזאָרגן מיט אַ שפילפלאַץ און מיר וועלן זיך שוין מער ניט
דאַרפן שפילן — גאס.

איבער דעם — איבערן

איבערן הויז פליט אן עראפלאן.
אונטערן טיש שלאפט די קאץ.

איבער, אונטער, פאר + דעם פארקירצט מען אויף:
איבערן, אונטערן, פארן (אן אן אפאסטראף!).

ארבעט 171-א.

פארקירצ:

1. בעשאס דעם פייער בין איך ניט געווען אין הויז. 2. הינטער דעם וואלד שפילן זיך קינדער. 3. ביי דעם וועג גייען מיר צוזאמען, נאך דעם וועג צעשיידן מיר זיך. 4. אויף דעם דאך שטייט א קוימען. 5. כוץ דעם לערער איז נאך א מאן היינט געווען אין שול.

פון דעם — פונעם

פונעם קוימען גייט א רויך.

אין, אן, פון + דעם פארקירצט מען אויף: אינעם,
אנעם, פונעם. ביי, צו + דעם — אויף ביים, צום.

ארבעט 171-ב.

פארקירצ:

1. ביי דעם הויז וואקסט א בוים. 2. אין דעם בוך זיינען דא זייער שיינע מייסעס. 3. פון דעם פענצמער האט מען ארויסגעהאנגען א פאן. 4. אן דעם ארבעטער וואלט גארנישט געווען. 5. ער גייט צו דעם דאקטער. 6. ביי דעם וועלדל פליסט א מייכל. 7. אין דעם הויז רינט פון דעם דאך און עס קאפעט פון דער סטעליע.

ארבעט 172.

קלייב אויס פון די קלאמערן די פאסיקע פרעפאזיציע:

1. (צווישן, פאר, אין מיטן) שטוב שטייט א טיש. 2. דער עראפלאן פליט (נאך, איבער, קיין) דער שטאט. 3. מיר פארן (אין, צו, קיין) מעקסיקא. 4. א סאך אינדיאנער שוואטים לעבן (ביי, אין) מעקסיקא. 5. דער באשלוס איז אנגענומען געווארן (ביי, פון, דורך) דעם סטודענטן-ראט. 6. ער האט זיך באהאלטן (אונטער, הינטער) דעם טיש. 7. זיי מארשירן איינער (אונטער, הינטער) דעם אנדערן. 8. מיר זיינען געגאנגען (צווישן, דורך) דעם וואלד. 9. ער האט זיך ארומגעדרייט (צווישן, דורך, אין מיטן) מענטשן. 10. ער איז געווען (אין, ביי, צו) דעם פעטער אין הויז.

יידיש אין אנדערש ווי ענגליש

1. איך האב אויף אים געווארט — I waited FOR him
2. מיר זיינען געפארן קיין שיקאגא — We went TO Chicago
3. זיי זיינען געפארן מיט דער שיף — They went BY boat
4. דאס איז געשיקט געווארן פון לואיז — This was sent BY Louis

געדענק:

נישט אלע מאל נוצט מען אין יידיש די זעלבע פרעפאזיציעס וואס אין ענגליש.

ארבעט 173.

זען איבער:

1. There is a big cellar under our house.
2. This letter was written by him.
3. The boats pass through the channel.
4. We went to Philadelphia by car.
5. Let's ask for a different book.
6. Hamlet was written by Shakespeare.
7. Why did you choose him instead of me?
8. Because of your laziness, we missed the play.
9. Airplanes fly over our city.
10. I looked for you, Ben. Here is a gift for you.
11. We stood at the door.
12. The poor family was without coal for the winter.

רעבוס

צײט און דאַטעס

1. לינקאלן איז געבוירן געוואָרן דעם צוועלפטן פעברואַר, 1809.
2. פּערעץ איז געשטאַרבן דעם זיבעטן אַפּריל, 1915.
3. מיר פּייערן דעם ערשטן מײ.

דאַטעס אויף יידיש קומען אזוי : דער טאָג פּריער, נאָך דעם דער מאָנאַט. נוץ אלע מאָל דעם אַביעקטיוון בײג-פּאַל, אַכױץ ווען די דאַטע איז דער סוביעקט פון זאַץ.

אַרבעט 174.

זעץ איבער :

1. January 7th.
2. March 12th.
3. The 1st of June.
4. July 4th.
5. November the 16th.

אַרבעט 175.

שרײב אָן זאַצן מיט די זאַצן פון אַרבעט 174.

ער האָט געאַרבעט צוויי וואָכן.

He worked for 2 weeks.

זי איז געבוירן געוואָרן דעם אַכצנטן אָקטאָבער.

She was born on October the 18th.

געדענק :

אין יידיש נוצט מען נישט קיין פּרעפּאָזיציעס ווען מ'רעדט וועגן צײט.

אַרבעט 176.

זעץ איבער :

1. I rode for ten hours.
2. I waited for 25 minutes.
3. My mother came on the 4th.
4. He has not worked for six months.
5. The leaves are yellow in autumn.

6. When did you see him? On Friday.
7. I'll meet you at 2 o'clock.
8. Exactly at five we stop work.
9. He spoke for ten minutes.
10. The celebration will take place on Thursday, at 4 p.m.

כאדאָשים אויף יידיש :

סעפטעמבער	מיי	יאנואר
אָקטאָבער	יוני	פעברואַר
נאָוועמבער	יולי	מערץ
דעצעמבער	אויגוסט	אַפּריל

זונטיק בולבעם

זונטיק — בולבעם,

מאָנטיק — בולבעם,

דינסטיק און מיטוואַך — בולבעם,

דאָנערשטיק און פרייטיק — בולבעם,

שאַבעס אין אַ נאָווינע —

אַ קוגעלע פון בולבעם.

זונטיק — ווייטער בולבעם.

(פאָלקליד.)

ס'נעמט אים אַ יאָר מיט אַ מיטוואַך.

אומדירעקטער אביעקט מיט א פרעפאזיציע

1. מיר רעדן צו דעם אלטן לערער — צו וועמען רעדן מיר ?

אומדירעקטער אביעקט

סוביעקט

מיר רעדן צו דעם אלטן לערער

דער אלטער לערער לערנט

אין דעם זאץ איז דער נאמען אן אומדירעקטער אביעקט.
אן אומדירעקטער אביעקט נעמט ניט אויף זיך די טואונג פון
זאץ. (מען קען ניט זאגן „דער אלטער לערער ווערט גערעדט“.)
די טואונג ציט זיך צום אומדירעקטן אביעקט און איז פאר-
בונדן מיט אים דורך א פרעפאזיציע.
דער אומדירעקטער אביעקט ענטפערט אויף די פראגעס : צו
וועמען ? צו וואס ? מיט וועמען, וואס ? איבער וועמען, וואס ?
און אזוי ווייטער.

אומדירעקטער אביעקט פון ערשטן מין

באמערק : די ענדערונגען אין דעם ארטיקל און אדיעקטיוו פון
ערשטן מין זיינען די זעלבע אין אומדירעקטן אביעקט ווי אין דעם
דירעקטן.

אומדירעקטער אביעקט

אביעקט

איך זע דעם אלטן לערער מיר רעדן צו דעם אלטן לערער.

ארבעט 177.

גיב צו א פרעפאזיציע און שאף דעם אומדירעקטן אביעקט
פון די פאלגנדיקע :

1. דער בלינדער שפילער — מיט דעם בלינדן שפילער. 2. דער
הויכער קלאץ. 3. דער כליענדיקער גארטן. 4. דער לאנגער לאקש.
5. דער שטרויענער העלד. 6. דער בראווער לייב. 7. דער קלוגער מאן.
8. דער בלויער הימל. 9. דער נאקעטער עמעס. 10. דער גרויער קאפ.

אומדירעקטער אַביעקט פון צווייטן מין

אומדירעקטער אַביעקט

סוביעקט

מיר וואוינען אויף דער
ברייטער גאס.

די ברייטע גאס איז שיין

באַמערק : אין צווייטן מין ענדערט זיך דער אַרטיקל :

פון די ווערט דער און צו דעם אַדיעקטיוו קומט צו אַ — 7.

אַרבעט 178.

גיב צו אַ פּרעפּאָזיציע און שאַף דעם אומדירעקטן אַביעקט :

1. די גומע פרוי. 2. די גרויסע מילכאַמע. 3. די לאַנגע באַנק.
4. די פּריילעכע שוועסטער. 5. די הויכע וואַנט. 6. די גאַלדענע קייט.
7. די קליינע הון. 8. די מיעסע שקלאַפּעריי. 9. די העלדישע פרוי.
10. די ווייסע שיסל.

אומדירעקטער אַביעקט פון דריטן מין

אומדירעקטער אַביעקט

סוביעקט

דאָס שוואַרצע קעצל ליגט. זי שפּילט זיך מיט דעם
שוואַרצן קעצל.

באַמערק : אין דריטן מין ענדערט זיך דער אַרטיקל :

דאָס ווערט דעם, און צום אַדיעקטיוו קומט צו אַ — (פונקט ווי
אין ערשטן מין).

אַרבעט 179.

גיב צו אַ פּרעפּאָזיציע און שאַף דעם אומדירעקטן אַביעקט :

1. דאָס גומע קינד. 2. דאָס רויטע קלייד. 3. דאָס בלויזע אויג.
4. דאָס אַפּענע מויל. 5. דאָס שאַרפע מעסער. 6. דאָס אינמערעסאַנטע
בוך. 7. דאָס קלוגע וואַרט. 8. דאָס לעצטע זיימל. 9. דאָס בלאַנדע
קעפל. 10. דאָס באַפּרייטע פּויערטום.

ארבעט 180.

גיב דעם אומדירעקטן אָביעקט :

_____	וועגן	_____	1. דער קילער אָונט
_____	אויף	_____	2. די גרויסע פּאַרם
_____	פון	_____	3. דאָס קליינע לעמפל
_____	אויף	_____	4. די ברוינע קו
_____	פאַר	_____	5. דער שטאַרקער לייב
_____	צו	_____	6. דאָס נייע קלייד
_____	אין	_____	7. די אַלטע הייזער
_____	איבער	_____	8. די שמאַלע גאַס
_____	מיט	_____	9. דער אייזערנער האַמער
_____	אונטער	_____	10. דאָס קליינע מישל

ארבעט 181.

שרייב אָן 8 זאַצן מיטן אומדירעקטן אָביעקט פון די פּאָלגנדיקע סובסטאַנטיוון :

_____	5. דער יונגער שילער	_____	1. דאָס פרייע לאַנד
_____	6. דאָס קלוגע קינד	_____	2. די גרויסע בעקעריי
_____	7. די יידישע שול	_____	3. דער בלויער פויגל
_____	8. דער שיינער קעמפ	_____	4. די אומגליקלעכע הון

ארבעט 182.

שטעל אַרײַן די פּאַסיקע אַרטיקל־ און אַדיעקטיווענדונגען :

1. ד — העלדיש — פרוי האָט ניט קיין מירע געהאַט פאַר ד — שרעקלעכ — שמורעם.
 2. מיט ד — טאַמן גייט ד — מאַמע, מיט ד — מאַמען גייט דער קליינ — מוליק, מיט מוליקן גייט די רויט — ריווקע, נאָך ריווקען לויפט ד — בילנדיק — לאַבזיקל.
 3. ד — אַלט — אַרבעטער איז אַרויסגעוואָרפן געוואָרן פון ד — גרויס — פאַבריק.
 4. ד — ערשמער מיי איז ד — יאַנמעוו פאַר די אַרבעטער פון ד — גאַנצ — וועלט.
 5. פון ד — ווייט — ביראָ-בידזשאַן איז אַנגעקומען אַ פריילעכ — בריוו.
 6. פון ד — אייגענ — פאַמיליע בין איך געוואָרן פאַרשעמט, פון ד — אייגענ — ברודער בין איך געוואָרן פאַרפרעמדט.
- (119 א אַלט פּאָלקליד.)

ארבעט 183.

שרייב זאצן מיט די פאלגנדיקע :

(א) דער גומער כרודער	דער גומער שוועסטער
(ב) דער אלמער מאן	דער אלמער פרוי
(ג) דער קלוגער פאטער	דער קלוגער מומער
(ד) דער יונגער זון	דער יונגער מאכטער
(ה) דער רוימער האן	דער רוימער הון.

ארבעט 184.

שטעל אריין די פאסיקע ארטיקל- און אדיעקטיוורענדונגען :

אין נאכטיקע פעלדער

ס'ציען זיך שמוס אין ד- ווייטקייט, ד- בלוי -,
פעלדער, באוועבמע מיט קארן און ליין,
זיי אטעמען שטיל מיט א נאכטיק- טרויער,
טרינקען זיך שטיל אין א מאטאו- שיינ.

און לאנג- און טונקעל- סטענגעס פון וועלדער
שווארצן זיך ווייט ביי ד- הימליש- זויס ;
עס דאכט : ס'האט ארומגעכאפט עמען די פעלדער
מיט א פארקישעפט-, אייזערנ- צוים.

אזוי ווי א ריז א געבויענ-, אלט-,
דרימלט אן איינזאמ- ציילעם ביים וועג ;
עס דאכט : אין זיין הילצערנ- הארצן באהאלט ער
סידעס פון אלט-, פארשוואומענ- טעג...

ס'איז שטיל. אין נעץ פון כאלומעס געפאנגען,
שלאפט שוין די ארעמ-, צארט- נאטור,
נאר צייטנווייז הערן זיך איינציק- קלאנגען,
ס'רוישט ערגעץ וואו א פארשפעטיקט- פור...

(לייב ויידוס.)

אומדירעקטער אַביעקט און אַ פּרעפּאָזיציע

1. ער גיט דער נייער באַווערטע זיין העפט.
2. איך דאַנק דעם קינד פאַר דער שיינער מאַטאַנע.
3. זיי ענטפערן דעם לערער.

טייל ווערבן — ווי ווייזן, געבן, דערציילן, זאָגן, דאַנקען, צאָלן, שרייבן, העלפן און אַנדערע — נעמען דעם אומדירעקטן אַביעקט און אַ פּרעפּאָזיציע.

[קימאט ביי די אַלע ווערבן פילט זיך אז מ'קען אַריינשטעלן די פּרעפּאָזיציע 13.]

אַרבעט 185.

שטעל אַריין דעם אומדירעקטן אַביעקט :

1. מיר ווייזן די יונגע שאַכנמע דער יונגער שאַכן דאָס יונגע קינד אונדזערע נייע ביכער.
2. זיי באַצאָלן דער גומער שאַפער די גומע פרוי
3. ער דערציילט דער גאַנצער קלאַס די גאַנצע פאַרזאַמלונג וועגן זיינע קינדער-יאָרן.
4. אַלע מענטשן זיינען קעגן די שרעקלעכע נויט דער שרעקלעכער הונגער
5. גיי, זאָג די מאַמע דער מאַמע אז איך שרייב די שוועסטער דער ברודער אַ בריוו.
6. אונדזער שול האָט געגעבן דער נייער קלוב די צווייטע שול אַ שיינע מאַטאַנע.
7. ענטפער דאָס קינד דער זיידע אויף דער פּראַגע. די באַכע
8. מען דאַרף די קלוגע שוועסטער דער קראַנקער ברודער דאָס קראַנקע קינד אויפנייען אַ נייעס מאַגל.

ארבעט 186.

שרייב ארויס אלע סובסטאנטיוון און ווייז אָן זייער פּלאַץ אין זאָץ:
סוביעקט, אָביעקט אָדער אומדירעקטער אָביעקט.

די אָנגעגליטע ערד האָט זיך געקילט, אָנגעפילט די לופט מיט אַ
וואַרעמקייט, וואָס האָט געטריקנט אין האַלדן, געקלעפט די אויגן.
אויפן זאָמדיקן וועג האָבן זיך באַוויזן עטלעכע שאַטנאָס.

— מען קומט, דאָכט זיך, פון פעלד, האָ? — האָט דער אַלמער
געגער אָנגעשמעלט אָן אויער. — זאָל דאָס זיין בוקערט?

— זיידע, דאָס איז ניט בוקערט — האָט דאָס אייניקל פּרעד אָן-
געכאַפט דעם אַלטן פּאַרן האַנט. — דאָס קומט אָן דער שעריף מיט נאָך
עטלעכע מענטשן.

— ווער, דער שעריף? — האָט דער אַלמער זיך אויפגעשמעלט
מיט אַ קרעכץ און גענומען רופן די מאַכמער. — קימי, קימי, וואָס
זאָנסטו, וואָס דער שעריף קומט צו אונדז אזוי שפעט, האָ?

אָן איבערגעשראַקענע איז קימי געשאַנען. נאָכדעם איז זי מיטן
אַלטן אַרויס פון שטוב.

פאַר דער שטוב איז געשאַנען דער שעריף, ניט קיין הויכער
יונגערמאַן, דאַר און בייגיק; אויפן אַרעם האָט ער געטראָגן אַ ביקס.
מיט אים זיינען געשאַנען דריי מיטליעריקע פאַרמער.

— גוד-איוונינג, דזשים! — האָט דער שעריף וואוילעריש באַ-
גריסט דעם אַלטן.

— גוד-איוונינג, קעפטן! — האָט זיך דזשים פאַרנייגט און געוויזן
אויף דער אַפענער טיר. — אָנגעלייגטע געסט!

(י. אָפּאַטאַשו.)

באַמערק:

איין ווערב קען נעמען 2 אָביעקטן, אַ דירעקטן און אַן אומדירעקטן:

איך שרייב דעם לערער אַ בריוו. דעם לערער — אומדירעקטער אָביעקט.

וועמען (צו וועמען) שרייב איך? — דעם לערער.

אַ בריוו — דירעקטער אָביעקט. וואָס שרייב איך? — אַ בריוו.

רעבוס

נעמען וואָס בייטן זיך ביים בייגן

דער לערער האָט דערציילט וועגן לינקאַלנען.

איך רעד מיט דזשענין.

האַסטו געלייענט דזשעק לאַנדאַנען ?

ער האָט געזען דעם טאַטן.

מייל נעמען (ווי ייד, מענטש, טאַטע, זיידע) און אַלע אייגן-
נעמען (נעמען פון מענטשן) נעמען אַ — אין אומדירעקטן
אַביעקט און אַביעקטיוון בייגפאַל. — ען, ווען די נעמען ענדיקן
זיך מיט —ם, —ן אָדער אַ —ל נאָך אַ קאָנסאַנאַנט (כייעמען,
דזשאַנען, מירלען).

אַרבעט 187.

גיב צו די סובסטאַנטיוון אין ריכטיקן בייגפאַל :

1. וואָס ווייסטו וועגן (דזשעפּערסאָן) ?
2. האָסטו געזען (מוישע) ?
3. איך האָב געמראַכט וועגן (מאַרקס).
4. האָסטו געלייענט (שעקספיר) ? ניין. אָבער איך האָב געלייענט
(שאַלעם-אַלייכעם).
5. איך האָב דערציילט (טאַם) וועגן אונדזער פּלאַן.
6. מעם האָט קיינמאַל ניט געהערט וועגן (שפינאַזע).

אַרבעט 188.

שטעל אַרײַן די ענדונגען :

1. איך רעד מיטן טאַט — וועגן מיין זייד —.
2. מיר האָבן געזען אַ ייד —, איז ער געווען זייער ענלעך צו
מענאַכעם-מענדל —.
3. דו האָסט געלייענט דאַרווייג — ? וואָס זאָגט ער : אַ מענטש
קומט פון אַ מאַלפע, צי אַ מאַלפע קומט פון אַ מענטש — ?
4. מיט וועמען האָסטו גערעדט ? מיט וועמען האָב איך ניט
גערעדט ? מיט בעני — און מיט פעני —, מיט בערל —
און מיט שמערל —, מיט ליפע — און מיט ציפע —,
מיט אַלעמען.

פאסעסיוו

1. דעם אלטן לערערס רעדע האָט געמאַכט אַ טיפן איינדרוק.
2. דער גוטער מאַמעס קינד איז ניט זייער גוט.
3. דעם נייעם שילערס ביכער זיינען ניט ריין.

אין די זאַצן קומען די סובסטאַנטיוון אין פּאַסעסיוו. דער פּאַסעסיוו באַצייכנט אַנגעהערִיקייַט (וועמעס ביכער ? דעם גוטן שילערס ביכער = ביכער וואָס געהערן צום גוטן שילער).

ווי פאַרמירט מען דעם פּאַסעסיוו ? פּונקט ווי דעם אומדירעקטן אַביעקט, נאָר צום נאָמען קומט צו אַ — (אָן אַן אַפּאַסטראַף !):

פּאַסעסיוו

אומדירעקטער אַביעקט

- די בליקן פון דעם בייזן היטער — דעם בייזן היטערס בליקן.
 דער מאַן פון דער יונגער — דער יונגער שוועסטערס
 שוועסטער
 דאָס פייקל פון דעם קליינעם — דעם קליינעם קינדס
 קינד
 פייקל.

אַרבעט 189.

פאַרמיר דעם פּאַסעסיוו פון די פּאָלנדיקע אומדירעקטע אַביעקטן :

1. די ביכער פון שאַלעם-אַלייכעם = שאַלעם-אַלייכעמס ביכער.
2. די צאַרעס פון דעם לערער. 3. די קאַמפּאָזיציע פון דעם קינד. 4. די העלדישע טאַטן פון באַרקאַכווע. 6. דער טויט פון סאַקאָ און וואַנזעמי.
7. די באַרשט פון דעם אלטן פאַרבער. 8. די מאַשין פון דער אַרעמער ניימערקע. 9. די רייזעס פון בינאַמין דעם דריטן. 10. די אוואַנטורעס פון טאַם סאַיער. 11. די רייד פון דער ליכער מאַמע. 12. אונטער דער פירערשאַפט פון דזשאַרדזש וואַשינגטאָן.

ארבעט 190.

פארמיר דעם פאסעסיוו פון די פאלגנדיקע :

1. די אלטע מוטער. 2. דאס קליינע הענטל. 3. די יונגע שוועסטער. 4. דער רויטער אינדיק. 5. דאס ברוינע פערד. 6. די שמילע מוזיק. 7. דער קלוגער פירער. 8. דאס טומלדיקע קליינווארג. 9. די פאפירענע שלאנג. 10. דער קראנקער מוזיקאנט.

מען זאגט : דעם טאטנס, דעם יידנס, דעם מענטשנס, דעם זיידנס (בלויז ביי די סוכסמאנטיוון, ווייל זיי האבן די נון אין דער אומדירעקטער אביעקט פארם).

מארקס ביכער — ניט מארקסעס ביכער.

פערעצעס לידער — ניט פערעצעס לידער.

ארבעט 191.

גיב דעם פאסעסיוו (אין זאצן) פון די פאלגנדיקע :

1. די קינדער פון דעם טאטן. 2. די לופט געשעפטן פון דעם יידן. 3. די בארד פון דעם אלטן זיידן. 4. דאס לעבן פון דעם מענטשן. 5. דער עק פון דער קאץ.

עס ווייס די קאץ וועמעס פלייש

זי האט אויפגעגעסן. (שאַלעם־אלייכעס.)

ב י י ג פ א ל ון

(דעקלינאציע)

ע ר ש ט ע ר מ ין

— סוביעקט	דער אלטער ארבעטער ארבעט ניט.
— אביעקט	— איך קען דעם אלטן ארבעטער.
אומד. אביעקט	— איך רעד מיט דעם אלטן ארבעטער.
פאסעסיוו	— דעם אלטן ארבעטערס קליידער זיינען גרוי.

צ ו ו י י ט ע ר מ ין

— סוביעקט	— די יונגע כאווערטע איז אין מיין קלאס.
— אביעקט	— איך זע די יונגע כאווערטע.
אומד. אביעקט	— ער העלפט דער יונגער כאווערטע.
פאסעסיוו	— דער יונגער כאווערטעס ביכער זיינען ניי.

ד ר י י ט ע ר מ ין

— סוביעקט	— דאָס בלייכע קינד איז הונגעריק.
— אביעקט	— ער שפייזט דאָס בלייכע קינד.
אומד. אביעקט	— די מוטער גייט מיט דעם בלייכן קינד.
פאסעסיוו	— דעם בלייכן קינדס פאטער איז אוועק.

מ ע ר צ א ל

— סוביעקט	— די גוטע שילער לערנען.
— אביעקט	— ער לערנט די גוטע שילער.
אומד. אביעקט	— מיר רעדן וועגן די גוטע שילער.
פאסעסיוו	— די גוטע שילערס איבונגען זיינען ריכטיק.

פערזאניקע פראנאמענס

די ארבעט טרייבט מיך פרי ארויס
 און לאזט מיך שפעט צוריק :
 א, פרעמד איז מיר מיין אייגן לייב,
 א, פרעמד מיין קינדס א בליק !

(ח. האָזנפּעלד.)

די פערזאניקע פראנאמענס — איך, דו, ער, זי, מיר, איר, זיי — האָבן די זעלבע בייגפאלן ווי די סובסטאַנטיוון.

מ ע ר צ א ל			א י י נ צ א ל				
זיי	איר	מיר	זי	ער	דו	איך	סוביעקט :
זיי	איך	אונדז	זי	אים	דיך	מיד	אָביעקט :
זיי	איך	אינדז	איר	אים	דיר	מיר	אומד. אָביעקט :

ארבעט 194

קלייב אויס דעם ריכטיקן פראנאמען :

1. זי גיט (מיר—מיך) דאָס בוך. 2. ער שלאָגט (דיר—דיך).
3. האָסט (איר—זי) געזען ? 4. איך האָב מיט (דיך—דיר) ניט גע-
רעדט. 5. לאַך ניט פון (מיך—מיר). 6. גיב (זי—איר) דאָס בוך.
7. אַ דאַנק (דיר—דיך), מיין פריינט. 8. ער ברענגט (מיך—מיר)
אַ מאַטאַנע. 9. איך לערן (זי—איר) שרייבן יידיש. 10. מאַטל האָט
געזאָגט „(מיר—מיך) איז גוט, איך בין אַ יאַסעס.“ 11. די קינדער
זינגען אַזאַ לידל : „איך זע (דיר—דיך), מיין כאַווער.“

ארבעט 195

שרייב אריין דעם פראנאמען אין זיין ריכטיקן בייגפאל :

- (א) ניט ווך (איך), וואו די פייגל זינגען,
 געפינסט (איך) דארטן ניט, מיין שאַץ. (האָזנפּעלד.)
- (ב) זאָג (איך), שניידער, ליכטיקער און גוטער,
 גיט (דו) די נאָדל גענוג אויף ברויט מיט פוטער ? (פּאָלקליד.)

- (ג) קום צו (איך) אין קעמערל,
וועל איך (דו) עפעס ווייזן. (פאָלקליד.)
- (ד) איך וועל (איר) בעטן, אז איר זאלט (איך) צורו לאָזן.
- (ה) איך גיי מיט (זי) און מיט (ער).

ווער, יענער, עמעצער

עמעצער	יענער	ווער	טוביעקט :
עמעצן	יענעם	וועמען	אביעקט :
עמעצן	יענעם	וועמען	אומד. אביעקט :
עמעצנס	יענעמס	וועמעס	פאָסעסיוו :

באמערק : מערסטן פראָנאָמענס האָבן די זעלבע 3 פאָרמען פאָרן ערשטן, צווייטן און דריטן מין ווי יעדער אַדיעקטיוו (יענער מאַן, יענע פרוי, יענעס קינד), און מען בייגט זיי פונקט ווי אַדיעקטיוון. [עמעצער, ווער, וואָס — האָבן בלויז איין פאָרמע פאָר אַלע 3 מינים.]

אַרבעט 196.

שרייב אַרײַן די פאָסיקע בייגפאָלן :

1. (ווער) האָסטו געזען? (עמעצער). 2. וועסט נאָך (עמעצער) צעשלאָגן. 3. גיי מיט (יענער) מאַן. 4. (ווער) שיד זיינען דאָס?
5. פון (יענער) אַרבעט טאָר מען ניט רייך ווערן. 6. מיט (ווער) רעדסטו? מיט (עמעצער). 7. (ווער) ביסטו, יינגעלע? מיין מאַמעס.
8. (ווער) גייט עס? (עמעצער). 9. איך האָב געזען (יענער) מאַן.
10. (עמעצער) ברילן זיינען געבליבן אויפן טיש.

מיט יענעמס הענט איז גוט פייער צו שאַרן.

אדווערב

איך זיין. איך זיין רואיק, שמיל.
איך רעד. איך רעד גיך, האסטיק.

רואיק, שמיל, גיך, האסטיק -- זיינען אדווערבן.
דער אדיעקטיוו ציט זיך צום סובסטאנטיוו, דער אדווערב—
צום ווערב, צו אן אדווערב, אדער צו אן אדיעקטיוו. דער אדווערב
האט בלויז איין פארם און בייט זיך ניט.

הערי איז א גוטער שילער. הערי לערנט זיך גוט.
מערי איז א שלעכטע שילערין. מערי לערנט זיך שלעכט.
רוט איז א קלוג קינד. רוט רעדט קלוג.
רעכטס זיינען אדיעקטיוון. לינקס זיינען אדווערבן.

געדענק: ווען דער אדווערב שטייט ביים ווערב, באצייכנט ער דעם אויפן
פון דער טראג. דער אדווערב ענטפערט אויף דער פראגע: ווי אזוי?

ארבעט 197.

שרייב ארויס די אדווערבן מיט די ווערטער צו וועלכע זיי ציען זיך און
די אדיעקטיוון מיט זייערע סובסטאנטיוון:
אויפן ברעג פון טייך זיין איך, אין שאטן פון וואלד.
בלוטיק איז אונטערגעגאנגען די זון, זילבערן בלאס איז ארויס-
געשוואמען די לעוואָנע.
שמיל רוישן די בלעמער, שמיל צימערן די וואסער-רעדלעך אויפן
טייך.

שמיל גיסן אויס די בלומען זייער אַמעס, שמיל... פון ווייטן
מרילערט עפעס א פויגל.
איך זיין ווי פארקישעפט. איך אַמעס אויף א נייער וועלט, אין אן
אנדערער, ריינער לופט. פריש איז דא אַלץ און ניי...
א שווארצער פלעק באווייזט זיך אויפן טייכל — א קליין פישער-
שיפל.
(י. ל. פערעץ.)

ארבעט 198.

שרייב אן זאצן מיט די פאָלגנדיקע אדווערבן:
קלוג, נאָריש, הייס, קאַלט, פרעמד, נאַענט, פויל, ענערגיש,
געטרוי, העלדיש, טרויעריק, פרוילעך, מייעס, שוין, שמאַץ.

שמיל וואסער גראַבט טוף

פארגלייך-גראדן פון אדווערבן

מערי רעדט הויך. רומ רעדט העכער. הערי רעדט אמהעכסטן. וועלוול גייט שנעל. יאנקל גייט שנעלער. בערל גייט צום שנעלסטן.

אדווערבן, וועלכע זיינען ענלעך צו אדיעקטיוון, האבן די זעלבע 3 פארגלייך-גראדן: פאזיטיוו (הויך, שנעל), קאמפארא-טיוו (העכער, שנעלער) און סופערלאטיוו (אמהעכסטן, צום שנעלסטן). די גראדן ווערן פארמירט ווי ביי אדיעקטיוון, נאר דער סופערלאטיוו קריגט דעם פרעפיקס **אמ** אדער **צום**. צום שרייבט מען באזונדער.

ארבעט 199.

שמעל צו דעם קאמפאראטיוו און סופערלאטיוו צו די פאלגנדיקע אדווערבן:

פאזיטיוו	קאמפאראטיוו	סופערלאטיוו
קלוג	_____	_____
שיין	_____	_____
פייכט	_____	_____
טרויעריק	_____	_____
פריילעך	_____	_____
געזונט	_____	_____
גוט	_____	_____
שלעכט	_____	_____
יונג	_____	_____
אלט	_____	_____

אמאל איז ער **דא**, אמאל איז ער **דארט**.

קומט ער ניש **היינט**, קומט ער **מארגן**.

אויף וועלכע פראגן ענטפערן די אונטערגעשמראכענע ווערטער ?

פאראן אדווערבן, וואס באצייכענען די צייט אדער דאס אָרט פון דער טואונג. זיי ענטפערן אויף די פראגעס: ווען? וואו? וואוהין? די אדווערבן זיינען ניש ענלעך צו אדיעקטיוון.

ארבעט 200.

מאך זאצן מיט די אדווערבן :

אהער אמאל דעמאלט דערנאך דערביי צוזאמען
 אהין אהיים דעריבער דערמיט דערפאר באזונדער.

געדענק ווי צו שרייבן :

איך גיי אהיים. איך האב א היים.
 דאס איז געווען אמאל. איך האב שוין געשריבן א מאל פינף.

רעכטס איז : אהיים, אמאל — אדווערבן, שרייבט מען צוזאמען.
 לינקס איז : א היים, א מאל — סובסטאנטיוון, שרייבט מען באזונדער.

ארבעט 201.

געדענק די באדייטונג פון די אדווערבן :

אייבערנעכטן	הייריאר	צופוסנס	ערגעץ
איבערמארן	פארציארן	צוקאפנס	פלוצלונג
פארזאכטאגן	איבערציאר	אומעטום	אומזיסט.

ארבעט 202.

שטעל צונויף צוויי קאלומס : אדווערבן ענלעכע צו אדיעקטיוון און
 אנדערע אדווערבן :

מיינ יינגעלע

איך האב א קליינעם יינגעלע, איך קום צעקלעמטערהייט אהיים,
 א זונעלע גאר פיין ! אין פינצטערניש געהילט.
 ווען איך דערזע אים, דאכט זיך מיר, מיין בלייכע פרוי דערציילט מיר באלד,
 די גאנצע וועלט איז מיין ! ווי פיין דאס קינד זיך שפילט,
 גאר זעלטן, זעלטן זע איך אים, ווי זיס עס רעדט, ווי קלוג עס פרענט :
 מיין שיינעם ווען ער וואכט ; „א, מאמע, גוטע מא,
 איך טרעה אים טאמיר שלאפנדיק, ווען קומט און ברענגט א פעני מיר
 איך זע אים גאר ביינאכט. מיין גוטער, גוטער פא ?“
 די ארבעט טרייבט מיך פרי ארויס איך קוש די בלויע אייגעלעך,
 און לאזט מיך שפעט צוריק. זיי עפענען זיך : „א, קינד !“
 א, פרעמד איז מיר מיין אייגן לייב, זיי זעען מיך, זיי זעען מיך
 א, פרעמד מיין קינדס א בליק ! און שליסן זיך געשווינד.
 (ת. ראזענפעלד.)

יידיש איז אנדערש ווי ענגליש

אומפערזענלעכע פראזעס

I am very cold. מיר איז זייער קאלט —

He likes the book. דאס בוך געפעלט אים —

She is very sorry. עס פארדריסט זי זייער —

אנשטאט דעם ענגלישן סוביעקט און פרעדיקאט, נוצט מען אין יידיש אין די פאלן אן **אומפערזענלעכע פראזע (עס איז קאלט, עס געפעלט, עס פארדריסט) + א פערזאניקן פראז-נאמען** אין אומדירעקטן פאל (טיילמאל אין דירעקטן).

ארבעט 203.

בייג אין אלע פערזאנען:

עס ארט מיך ניט | עס פארדריסט מיך | עס געלינגט מיר

ארבעט 204.

ועז איבער:

1. How did you like the play? 2. My leg hurts. 3. She is sorry that she disturbed the meeting. 4. He is very well off. 5. The rich go to Florida, so they are warm even during the winter. 6. Little Abie is very cold, because he has no coat. 7. She succeeded in writing a good composition. 8. She was short of money. 9. We are very hot today. 10. We are having a very hot summer. 11. Sammy doesn't care whether he gets a good mark or not. 12. You don't care about your work, do you?

געדענק די פראזעס: עס גייט מיר גוט, שלעכט, נישקאשע; עס פעלט מיר; עס טוט מיר וויי; עס געלינגט מיר; עס ארט מיך; עס פארדריסט מיך; עס געפעלט מיר; עס איז מיר קאלט, ווארעם, שלעכט, גוט און אזו.

דער אלעפביים

פֿ צ ק ר ש ת	ל מ נ ס ע פ	י ה ט ט נ	ז ח ט י כ
-----------------------------	----------------------------	-----------------------	-----------------------

א, א, ו, ו, י, י, נ, נ, ש, זש, דזש.

די בוכשטאבן **ח, ב, ת, ת** קומען נאר אין העברייאישע ווערטער.

ב אין העברייאיש איז אויך וו. לעמאָשל: **חבר** = כאַווער, **גנב** = גאַנעלן (בלויז ווייניק העברייאישע ווערטער האָבן אַ אַלס אַ וו: אַלדאי, ווידוי).

ח ווערט אין העברייאישע ווערטער גענוצט ווי אַ **כ**. אַלע העברייאישע ווערטער, וואָס פֿאַנגען זיך אַן מיטן קלאַנג **כ**, שרייבט מען מיט אַ **ח**. לעמאָשל: **חבר**, **חדר**, **חרטה** און אַז. וו. ווען ביים סאַף וואַרט איז דאָ דער קלאַנג **עך**, שרייבט מען **ח**. לעמאָשל: **כוח** = קויעך, **מוח** = מויעך.

כ ווערט אָפט גענוצט אין העברייאיש אַלס **ק**: **כשר**, **כעס**.

ש איז טיילמאָל אין העברייאיש אַ **ס**: **שונא** = סוינע.

ת = **ט**. לעמאָשל: **תלמיד**, **תמיד**, **מתנה**.

ת = **ס**, בלויז צום סאַף וואַרט: **אמת** = עמעס, מתנות = מאַטאַנעס. (אַלע מערצאָלן פֿון העברייאישע ווערטער, וואָס ענדיקן זיך אויף **עס**, שרייבט מען **ות**: **בתות**, **גנבות**, **צרות**.)

אלעף — אינגעמאכטס

- אלעף — אינגעמאכטס עסט דער נאָגיד,
בייז — ביינדעלעך גריזשעט דער אַרעמאָן.
גימל — גענדזעלעך עסט דער נאָגיד,
דאלעד — דאלעס האָט דער אַרעמאָן.
היי — הינדעלעך געפרעגלמע עסט דער נאָגיד,
וואוו — ווייטיקן האָט דער אַרעמאָן.
זייען — זעמל מיט פוטער עסט דער נאָגיד,
כעס — כאלאסן האָט דער אַרעמאָן.
מעס — מייכעלעך געבראַמענע עסט דער נאָגיד,
יוד — ייסורים האָט דער אַרעמאָן.
קאָף — קאלאַשן טראַגט דער נאָגיד,
לאַמעד — לאַפטשעס טראַגט דער אַרעמאָן.
מעס — מאַשקע טרינקט דער נאָגיד,
נון — ניקטער איז דער אַרעמאָן.
סאַמעך — סאַמעטענע קליידער טראַגט דער נאָגיד,
אייען — אַפגעריסן גייט דער אַרעמאָן.
פיי — פופקעס געבראַמענע עסט דער נאָגיד,
צאָדיק — צאַרעס האָט דער אַרעמאָן.
קוף — קאַטלעמן געפרעגלמע עסט דער נאָגיד,
רייש — רעמעך גריזשעט דער אַרעמאָן.
שיין — שמעקעדיקע פאַפיראַסן רויכערט דער נאָגיד,
טאָף — טוטין פּיפקעט דער אַרעמאָן.

(פאַלקליד.)

פּוֹז אַ בִּיז תּ

ווערטער-ביכר

	א	אלעה
אברהם (אוראם)	א נאמען	
אדם (אדם)	א נאמען	
אדרבה (אדראבע)	נאך בעסער	
אוודאי (אוואדע)	געוויס, זיכער	
אופן (אויפן)	ארט, ווי אזוי	
אות (אס)	בוכשטאב, letter	
אותיות (אויסעס)	מערצאל פון אס	
אחריות (אכרויעס)	פאראנטווארטלעכקייט	
אימה (איימע)	שרעק	
אכזר (אכזער)	א הארטער מענטש, אן געפיל	
אכזריות (אכזרויעס)	שלעכטקייט, cruelty	
אלהיו (עליע)	א נאמען	
אלמן (אלמען)	א מאן, וואס זיין פרוי איז געשטארבן	
אלמנה (אלמאנע)	א פרוי, וואס איר מאן איז געשטארבן	
אלה-בית (אלעפבוים)	אלפאבעט	
אמת (עמעס)	וואר, ריכטיק	
אסתר (עסטער)	א נאמען	
אפיקורס (אפיקורעס)	א ניטגלויביקער, אטעאיסט	
אפילו (אפילע)	מעגלעך, even	
ארץ ישראל (ערעץ ייסראעל)	פאלעסטינע	
ב		
בדלות (בעדאלעס)	ארעם	
בהלה (בעהאלע)	צעטומלעניש	
בהמה (בעהימע)	א באשעפעניש, cattle	
בושה (בושע)	א שאנד	
בחור (באכער)	א דערוואקסן יינגל, lad	
בחורים (באכעריס)	מערצאל פון באכער	
בחינם (בעכינעם)	אומזיסט	
בזיון (ביזאיען)	א שאנד	
בית המדרש (בעסמערעש)	א פלאץ צו דאוונען און צו לערנען רעליגיע	
בית המקדש (בעסמיקדעש)	דער אמאליקער טעמפל אין פאלעסטינע	
בית עולם (בעסוילעם)	cemetery	
בכיוון (בעקיוון)	purposely	
בכלל (ביכלאל)	אין אלגעמיין	
בלבול (בילבל)	אן אויסגעטראכטע באשולדיקונג, frame-up	
בן יחיד (בעניאכיד)	אן איינציקער זון	
בנוגע (בענוגייע)	וואס אַנבאלאנגט, concerning	
בפרט (ביפראט)	ספעציעל	
בקיצור (בעקיצער)	אין קורצן	
ברוגז (ברויגעז)	צעקריגט	
בריה (בעריע)	געשיקט, cracker-jack	
ברירה (ברירע)	אויסוואל	

בר-מצווה (בארמיוצווע)	רעליגיעזע צערעמאָניע פאר אַ יונגל, וואָס ווערט אַלט 13 יאָר.
בשורה (בסורע)	נייעס
בתי-יחידה (באסייעכידע)	אַן איינציקע טאָכטער
ג — גימל	ג
גאווה (גיוווע)	גרויסהאַלטן זיך
גאון (גאען)	געניאַליטעט מענטש
גבורה (גוואורע)	שטאַרקייט, קראַפט
גביר (גוויר)	אַ רויכער
גדולה (געדולע)	אַ סימכע, אַ פרייד
גוזמא (גוזמע)	אייבערטרייבונג, exaggeration
גולם (גוילעם)	אַן אידאָט
גורל (גוירל)	fate
גזלן (גאזלען)	אַ רויבער
גזרה (גזוירע)	אַ דעקרעט צו אונטערדריקן
גט (געט)	divorce
גיבור (גיבער)	אַ שטאַרקער, אַ ריז
גיהנום (געהענעם)	hell
גלות (גאַלעם)	פאַרטרייבן ווערן, exile
גלח (גאַלעך)	אַ פריסטער
גמרא (געמאַרע)	רעליגיעזער יידישער בוך
גן-עדן (גאַניידן)	heaven
גנב (גאַנעוו)	thief
גנבה (גניווע)	דאָס גאַנווענען
גנבות (גניוועס)	מערצאַל פון גניווע
גנבים (גאַנאָוים)	מערצאַל פון גאַנעוו
ד — דאַלעד	ד
דאגה (דויגע)	זאַרג
דבורה (דוואוירע)	אַ נאַמען
דוד (דזוויד)	אַ נאַמען
דווקא (דאַפקע)	דורכויס
דוחק (דויכעק)	scarcity
דור (דאַר)	generation
דירה (דירע)	אַ וואוינונג
דלות (דאַלעם)	אַרעמקייט, נויט
דניאל (דאַניעל)	אַ נאַמען
דעה (דויע)	אַ מיינונג
דרד-ארץ (דערעכערעין)	רעספעקט
דרשה (דראַשע)	רעליגיעזע רעדע (אויך : פוסטע רעדע)
דרשענעז (דאַרשענעז)	רעדן אין דער וועלט אַרײַן
ה — היי	ה
היוק (העזעק)	אַ שאַרן
הכלל (האַקלאַל)	נו
הלוואי (האַלעוויי)	אַן אויסדרוק פון אַ וואונטש
הלוואה (האַלוואַע)	loan
המון (האַמוין)	מאַסע

פארגעניגן	-----	הנאה (האנאע)
insolence	-----	העזה (האזע)
פארלאזן, אומפארזאנטווארטלעך	-----	הפקר (העפקער)
גליק, מאָזל	-----	הצלחה (האצלחע)
שלאָגן, טוימן	-----	הרגענען (הארגענען)
אויפקלערונג; א באַוועגונג ביי יידן אין 19טן יאָרהונדערט פאַר בילדונג.	-----	השכלה (האסקלע)

ו — וואָוו
וידוי (ווידע) confession

ז — זייען
זיכרון (זיקארן) memory
זכר (זייכער) און איבערבלייבעניש
זכר (זאָכער) male
זכרים (זכאָרים) מערצאל פון זאָכער
זמן (זמאָן) מערמין
זקן (זאָקן) און אלטער מאָן
זקנה (זקוינע) און אלטע פרוי
זקנות (זקוינעס) מערצאל פון זקוינע
זקנים (זקוינים) מערצאל פון זאָקן

ח — כעס
חבר (כאווער) קאמעראַד, פרוינט
חברה (כעווערע) א גרופע
חברטע (כאווערמע) 2טער בין פון כאווער
חבריש (כאוועריש) פרוינטלעך
חברן זיד (כאווערן זיד) זיין פרוינט
חדר (כיידער) א רעלוגיעזע שול
חודש (כוידעש) א מאנאט
חזה (כאווע) א נאָמען
חזק (כויזעק) שפאס
חולאים (כוילאאים) מערצאל פון כוילע
חולה (כוילע) א קראַנקער
חומש (כומעש) ערשטע פינף ביכער אין דער ביבל
חופה (כופע) כאַסענע-צערעמאָניע
חויז (כויז) אויסער
חוצפה (כוצפע) האזע, insolence
חורבה (כורווע) רואינירטע געביידע אָדער פלאַץ
חורבן (כורבן) רואינע
חוש (כוש) sense
חושד זיין (כוישעד זיין) באַשולדיקן, suspect
חושך (כוישער) פינצטערניש
חזיר (זאָזער) pig
חזן (כאָזן) cantor
חידוש (כידעש) א וואונדער
חיה (כוייע) animal
חיים (כוייעס) א נאָמען
חיסרון (כיסארן) א פעלער, defect

חכם (באכעם)	א קלוגער
חכמה (באכמע)	קלוגשאפט
חלה (באלע)	ווייס ברויט
חלום (באלעם)	טרוים
חלומית (באלוימעס)	מערצאל פון כאלעם
חלק (ביילעק)	א טייל
חלשות (באלאשעס)	nausea, faint
חלשן (באלעשן)	פאלן אין כאלאשעס
חן (ביין)	שוינקייט, grace
חנוכה (כאנוקע)	א רעליגיעזער יאָנטעוו
חניפה (כאניפע)	flattery
חסיד (כאסעד)	א פרומער
חסידות (כסידעס)	א רעליגיעזע באַוועגונג ביי יידן
חרטה (כאראַמע)	regret
חרם (כירעם)	excommunication, ban
חרפה (כארפע)	א שאַנד
חשבון (כעזשבון)	א רעכענונג
חתונה (כאסענע)	wedding
חתן (כאַסן)	bridegroom

מ

ט — טעם	
טבע (טעווע)	כאַראַקטער, געוואוינהייט
טובה (טויווע)	favor
טועה (טויע) [זיין זיד]	מאַכן אַ מאַעס
טלית (מאלעס)	אַ זאַך, וואָס מען טוט אַן ביים דאַווענען
טעות (מאָעס)	אַ גרייז
טעם (מאָם)	געשמאַק
טענה (טוינע)	אַרגומענט, claim
טענהן (טוינען)	אַרגומענטירן
טריף (טרויף)	ניש קאַטער

י

י — יוד	
יבשה (יאבאַשע)	לאַנד (קעגנזאָצ צו וואַסער, יאַם)
ידיעה (יעדיע)	נייעס
יהודה (יעהודע)	אַ נאַמען
יהוה (יעהאווע)	נאַמען פון גאָט ביי יידן
יום־טוב (יאָנטעוו)	holiday
יום־טובֿור (יאָמקיפער)	אַ יידישער רעליגיעזער יאָנטעוו
יונה (יוינע)	אַ נאַמען
יוסף (יויסעף)	אַ נאַמען
יורש (יורעש)	דער, וואָס קרויגט אַ יערושע
יושר (יוישער)	גערעכטיקייט
יחוס (ייכעס)	אַפּשטאַמונג, אַריסטאָקראַטיע
יחסן (יאכסן)	אַן אַריסטאָקראַט
ים (יאָם)	sea
יסורים (יעסורים)	ליידן, ווישיקן
יעקב (יאַנקעוו)	אַ נאַמען
יצחק (ייצכעק)	אַ נאַמען

יִקְרוּת (יאָקרעם)	-----	טויערקייט
יִרְדָּן (יאָרדן)	-----	אָ טייך אין פּאָלעסטינע
יְרוּשָׁה (יערושע)	-----	inheritance
יְרוּשָׁלַיִם (יערושאלאאים)	-----	הויפּטשטאָט פון פּאָלעסטינע
יְשׁוּבָה (יוֹשֵׁעוּ)	-----	settlement
יְתוּבָה (יאָסעם)	-----	אָ יינגל, וואָס האָט נויט קיין עלטערן
יְתוּמָה (יעסוימע)	-----	אָ מוידל אָן עלטערן
יְתוּמוּת (יעסוימעס)	-----	מערצאל פון יעסוימע
יְתוּמִים (יעסוימים)	-----	מערצאל פון יאָסעם

כ

כָּבוֹד (קאָוועד)	-----	ערע, רעטפעקט
כְּדָאִי (קעדני)	-----	ס'לוינט זיך, ס'איז ווערט
כְּדִי (קעדיי)	-----	in order
כְּהֵן (קויהען)	-----	פּרויסער ביי יודן
כְּהֵן גָּדוֹל (קויהען גאָדל)	-----	high priest
כוּוּנָה (קאָוואַנע)	-----	מיינ, געדאַנק, ציל, purpose
כּוֹחַ (קויעד)	-----	קראַפּט
כּוֹס (קאָס)	-----	וויין-גלאָז
כִּישׁוּף (קישעף)	-----	צויבער, magic
כֶּל טֵיב (קאַל טוואו)	-----	אַלדאָס גוטס
כֶּל יִשְׂרָאֵל (קאַל ייסראעל)	-----	אַלע יודן
כֶּל נְדָרֵי (קאַל נידרוי)	-----	אָ רעליגיעז יאָמקיפער-געבעט
כֶּלֶה (קאַלע)	-----	bride
כֶּלִי (קוילע)	-----	אָ געצייג, אָ געפעס
כֶּלִי קוֹדֵשׁ (קלוי קוידעש)	-----	די וואָס לעבן פון רעליגיע
כֶּלֶל (קלאַל)	-----	rule
כֶּלְעָרְלִי (קאַלערלוי)	-----	אַלע מיין, פאַרשיידענע
כַּעֲמַט (קימאַט)	-----	almost
כַּעֲס (קאָעס)	-----	ביזקייט
כַּעֲסָן (קוויסן)	-----	אָ ביזער
כַּפָּרָה (קאַפּאַרע)	-----	sacrifice
כֶּשֶׁר (קאַשער)	-----	kosher
כֶּשֶׁרֹן (קאַשערן)	-----	מאַכן קאַשער

ל

לָאָה (לויע)	-----	אָ נאַמען
לְבָנָה (לעוואַנע)	-----	moon
לְהַכְעִים (לעהאַכעם)	-----	in spite
לוויה (לעווייע)	-----	funeral
לוֹחַ (לועד)	-----	קאַלענדאַר
לוֹחֹת (לובעס)	-----	שטוינערנע טאַוולען מיט די צען געבאָט
לוֹיִתָן (לעוויאַסן)	-----	לעגענדאַרישער ריזיקער פיש
לַחִים (לעכייעם)	-----	אָן אויסרוף ביים טרינקען — „צום לעבן!“
לְכָבוֹד (לעקאָוועד)	-----	in honor
לְמִשַׁל (לעמאַשל)	-----	צום ביי שפּיל
לִץ (לעץ)	-----	וויצלער
לְשׁוֹן (לאַשן)	-----	שפּראַך

אן עסן	מאכל (מויכל)
deluge א פארפלייצעניש, אן עקספערט	מבול (מאבל)
scroll	מבין (מיוון)
עפידעמיע	מגילה (מעגילע)
וויסעניש	מגפה (מאגיפע)
מערצאל פון מידבער	מדבר (מידבער)
לאנד, פראווינץ	מדבריות (מידבאָרעס)
stage שטופע,	מדינה (מעדינע)
confess, צוגעבן	מדרגה (מאָדרייגע)
brain	מורה (מוידע) [זיין זיך]
פאָרגעבן	מוח (מויעך)
שמראָפרייד	מוחל (מויכל) [זיין]
שרעק	מוסר (מוסער)
אלטאר	מורא (מוריע)
באָר געלם	מזבח (מוזבייעך)
א ווילדער, א צעלאָזענער	מזומן (מעזומען)
גליק	מזיק (מאזעק)
east	מזל (מאָזל)
פאָרפליכט	מזרח (מיוזרעך)
פאָטער פון כאָסן אָדער קאלע	מחויב (מעכוייעוו)
מוטער פון כאָסן אָדער קאלע	מחותן (מעכומן)
גומ, א פאָרגעניגן	מחותנתמע (מעכומענעסמע)
זאָל זיין. well	מחיה (מעכוייע)
to treat	מילא (מיוילע)
א געשוויר, א וואונד	מכבד (מעכאָבעד) [זיין]
magician א קישעף-מאָכער,	מכה (מאָקע)
angel	מכשף (מעכאָשעף)
trade אַרבעט,	מלאך (מאָלעך)
רעגירונג, government	מלאכה (מעלאָכע)
קעניג	מלוכה (מעלוכע)
קעניגין	מלך (מיוילעך)
מראַדיציע, custom	מלכה (מאָלקע)
א נאָמען	מנהג (מינעג)
א שפּאַן	מנהגים (מינאָגים)
פאָראַט, betrayal	מנחם (מענאָכעם)
probably	מסור (מאָסער)
advantage	מסירה (מעסירע)
דערצוילונג	מסתמא (מיסמאָמע)
א דורכפאל	מעלה (מיוילע)
tombstone	מעשה (מייסע)
שפּיז, וואָס מען עסט פייסעך	מפלה (באָפּאָלע)
א רעליגיעז געבאָט	מצבה (מאָציווע)
עגיפּטן	מצה (מאָצע)
	מצווה (מיווע)
	מצרים (מיצרייעס)

envy	— — — — —	מקנא (בועקאנע) [זיין]
א נאָמטן	— — — — —	מרדכי (מארדכע)
א נאָמען	— — — — —	משה (מוישע)
insane	— — — — —	משוגע (מעשוגע)
messiah	— — — — —	משיח (מאשיעד)
פאמיליע	— — — — —	משפחה (מישפאכע)
sentence, אורטיוול,	— — — — —	משפט (מושפעט)
דינער	— — — — —	משרת (בועשאָרעט)
פרעזענט	— — — — —	מתנה (מאמאָנע)

נ

נ — נו

פראָפעט	— — — — —	נביא (נאָווי)
מערצאל פון נאָווי	— — — — —	נביאים (נעוויאים)
א רייכער	— — — — —	נגיד (נאָגיד)
דאָס וואָס מען שענקט אָן אַרעמאָן, alms	— — — — —	נדבה (נעדאָווע)
א נאָמען	— — — — —	נוח (נויעך)
א פאָרגעניגן	— — — — —	נחת (נאָכעט)
א וואונדער, miracle	— — — — —	נס (נעס)
א פראַוואַ, temptation	— — — — —	נסיון (ניסאָיען)
פאַרשווינדן	— — — — —	נעלם (נעלעם) [ווערן]
א באַשעפעניש, א פאַרשוין	— — — — —	נפש (ניפּעש)
א נאָמען	— — — — —	נפתלי (נאָפּטאָלי)
א זיג	— — — — —	נצחון (ניצאָכן)
soul	— — — — —	נשמה (נעשאַמע)
פאַרוואַנדערט ווערן, אַנמציקט ווערן	— — — — —	נתפעל (ניספּאָעל) [ווערן]

ס

ס — סאָמעך

אַרומרינגלונג, environment	— — — — —	סביבה (סווינע)
א לעגענדאַרישע זינדקע שטאַט	— — — — —	סדום (סדאָם)
אַרדענונג, פּויסעכדיקע רעליגיעזע צערעמאָניע	— — — — —	סדר (סידער)
א סעקרעט	— — — — —	סוד (סאָד)
הענדלער, merchant	— — — — —	סוחר (סויכער)
ענדע	— — — — —	סוף (סאָף)
וואַרע, commodity, goods	— — — — —	סחורה (ככוירע)
אורזאָך	— — — — —	סיבה (סיבע)
א בוך מיט מפילעם	— — — — —	סידור (סידער)
א צייכן	— — — — —	סימן (סימען)
פיל	— — — — —	סך (סאָך)
sum total	— — — — —	סך הכל (סאָכאַקל)
גיפּט	— — — — —	סם (סאָם)
א מאָלצייט, feast	— — — — —	סעודה (סודע)
א צוויפל	— — — — —	ספק (סאָפעק)
א בוך (אַמיינסטן : א רעליגיעז בוך)	— — — — —	ספר (סויפער)
שוירע געשריבן אויף פאַרמעט	— — — — —	ספר תורה (סויפער שוירע)
גלאַט צווי, אומבאַשטימט	— — — — —	סתם (סטאָם)

	ע	— אייען
א פארברעכן	עברה (אווירע)	— — — — —
אָרג, ערגערניש	ענמת נמש (אנמעסנעפעש)	— — — — —
witness	עדות (איידעם)	— — — — —
אן אומגערעכטיקייט	עוללה (אולע)	— — — — —
לאַסט, יאָך	עול (אָל)	— — — — —
אָ מאַסע, crowd	עולם (אויילעם)	— — — — —
האַזע, insolence	עזות (אזעס)	— — — — —
הויפּזאָך	עיסר (איקער)	— — — — —
פּראָסטער, אומגעבילדעטער, איגנאַראַמוס	עם האַרץ (אמארעץ)	— — — — —
א נאַמען	עמוס (אמעס)	— — — — —
א באַשיידענער מענטש	עניו (אנעוו)	— — — — —
modesty	עניוות (אניוועס)	— — — — —
א זאָג, א פּראָגע, א פּראָבלעם	ענין (איניען)	— — — — —
א געשעפט	עסק (איסקע)	— — — — —
א ראַט, advice	עצה (אייצע)	— — — — —
אן איינגעשפּאַרטער	עקשו (אקשו)	— — — — —
איינגעשפּאַרטקייט	עקשנות (אקשאנעס)	— — — — —
א טאַג פאַר, on the eve of	ערב (ערעוו)	— — — — —
אומגעפער	ערך (אין ערעד)	— — — — —
רויכקייט	עשירות (אשירעס)	— — — — —

	פ	— פיי
א קערפּער פון א שויער כויע	פּנר (פייגער)	— — — — —
שרעק	פחד (פאכעד)	— — — — —
איניער וואָס האָט מוירע, coward	פחדן (פאכדן)	— — — — —
פאַרטיק	פּטור (פאטער)	— — — — —
פאַרניכטן, קאַליע מאַכן	פטרון (פאטרען)	— — — — —
א נאַמען	פּנחם (פניכעס)	— — — — —
געזיכט	פנים (פאנעס)	— — — — —
א זאָץ אין דער ביבל	פסוק (פאסעק)	— — — — —
א יודישער יאַנטעוו	פסח (פויסעד)	— — — — —
אורטייל	פסק (פסק)	— — — — —
אוינצלעהייט	פּרט (פראַט)	— — — — —
לאַנד-אייגנטימער	פריץ (פארעץ)	— — — — —
פאַרדינסט	פּרנסה (פארנאסע)	— — — — —
פּראָסט	פשוט (פאשעט)	— — — — —
אויסגלייך, קאַמפּראַמיס	פשרה (פשאַרע)	— — — — —

	צ	— צאדיק
א הייליקער, saint	צדיק (צאדיק)	— — — — —
charity	צדקה (צדאקע)	— — — — —
וויילן פון א פאַרשטאַרבנעם, will	צוואה (צאוואַע)	— — — — —
פאַלעסטינע	ציון (ציען)	— — — — —
איינער, וואָס גלויבט אין ציאַנזום	ציוניסט (ציעניסט)	— — — — —
קרייץ, cross	צלם (צילעם)	— — — — —
טרויער	צער (צאר)	— — — — —
אומגלוק	צרה (צאַרע)	— — — — —

	ק	— קור	ק
אן אַרעמאָן, אַ בעטלער	— — — — —	קבצן (קאָפּצן)	קבצן
אַ גרוב, וואו מע באַגראַבט אַ טויטן	— — — — —	קבר (קוינער)	קבר
פּיבער	— — — — —	קדחת (קאַדאַכעס)	קדחת
מעגלעך געבעט נאָך אַ געשטאַרבענעם	— — — — —	קדיש (קאַדעש)	קדיש
רעליגיעזע אַדמיניסטראַציע	— — — — —	קהילה (קעהילע)	קהילה
פּריער	— — — — —	קודם (קוידעם)	קודם
שמינע	— — — — —	קול (קאַל)	קול
אַ קויפּער	— — — — —	קונה (קוינע)	קונה
ביבלישער נאָמען (אַ ברודער-מערדער)	— — — — —	קין (קיינען)	קין
curse	— — — — —	קללה (קלאַלע)	קללה
envy	— — — — —	קנאה (קינע)	קנאה
butcher	— — — — —	קצב (קאַצעוו)	קצב
victim, sacrifice	— — — — —	קרבן (קאַרבן)	קרבן
מערצאַל פּון קאַרבן	— — — — —	קרבתות (קאַרבאַנעס)	קרבתות
איינער, וואָס באַלאַנגט צו דער מיטשפּאַכע,	— — — — —	קרוב (קאַרעוו)	קרוב
relative			

	ר	— רייש	ר
אַ נאָמען	— — — — —	ראובן (ראוון)	ראובן
אַ יידישער יאַנמעוו	— — — — —	ראש השנה (ראַשאַשאַנע)	ראש השנה
rabbi	— — — — —	רב (ראָוו)	רב
לערער	— — — — —	רבי (רעבע)	רבי
דעם רעבנס פּרוי	— — — — —	רביצין (רעבעצין)	רביצין
אַ נאָמען	— — — — —	רבקה (ריפקע)	רבקה
מערסמע	— — — — —	רוב (ראָוו)	רוב
מיוול	— — — — —	רוח (רועד)	רוח
מערדער	— — — — —	רוצח (רויצויער)	רוצח
איינדרוק	— — — — —	רושם (רוישעם)	רושם
אַ נאָמען	— — — — —	רחל (ראַכל)	רחל
מיטלייד	— — — — —	רחמנות (ראַכמאַנעס)	רחמנות
פאַרדינסט, פּראָפיט	— — — — —	ריח (רעוועך)	ריח
odor	— — — — —	ריח (רייעך)	ריח
gossip	— — — — —	רכילות (רעכילעס)	רכילות
אַ שלעכטס	— — — — —	רעה (ראַע)	רעה
אַ טומל	— — — — —	רעש (ראַש)	רעש
מערדעריי	— — — — —	רציחה (רעציקע)	רציחה
אַ שלעכטער, אַ זינדיקער	— — — — —	רשע (ראַשע)	רשע

	ש	— שין	ש
אַ פּראָגע	— — — — —	שאלה (שיילע)	שאלה
oath	— — — — —	שבועה (שוואוע)	שבועה
מערצאַל פּון שוואוע, אַ יאַנמעוו	— — — — —	שבועות (שוואועס)	שבועות
Saturday	— — — — —	שבת (שאַבעס)	שבת
מיוול	— — — — —	שד (שעד)	שד
איינער וואָס קוילעט כויעס לויט דער	— — — — —	שוחט (שווכעט)	שוחט
יידישער רעליגיע			
אַ נאָמען	— — — — —	שולמית (שולאַמיס)	שולמית

פיונט	שונא (כוינע)
הארן (וואָס ווערט באַנוצט ראַשאַשאַנע אין שול צום בלאַזן)	שופר (שויופער)
פארמנער	שותף (שומעף)
מיוול	שמן (סאַמן)
drunk	שיכור (שיקער)
לוינ	שכירות (סכירעס)
פארשטאַנד	שכל (סויבל)
neighbor	שכן (צאַכן)
2טער מין פון שאַכן	שכנה (שכוינע)
אַפצאל פאר לערנען	שכר-לימוד (סכאַרלימעד)
פרידן	שלום (שאַלעם)
אַ באַגריסונג	שלום-עליכם (שאַלעם-אַלייכעם)
messenger	שליח (שאַליעך)
אַ נאַמען	שלמה (שלוימע)
אַננעמען אָן אַנדערע רעליגיע	שמד (שמאַד)
אַ נאַמען	שמואל (שמוועל)
אַ נאַמען ; אַ פרייד, אַ פאַרמי	שמחה (סויכע)
פיונטשאַפט	שנאה (סינע)
אַ שמונדע	שעה (שאַ)
אַ פייער	שרפה (סרויפע)

ת

ת — טאָוו

grain	תבואה (טוואוע)
אַפגרונט	תהום (מאַם)
psalms	תהילים (טילים)
טויל פון דער ביבל	תוך (טאַך)
צוועק, ציל	תורה (טוירע)
אַן ענטפער, אָן אויסרייד	תירוץ (טערעץ)
גרונט, essence	תכלית (טאַכלעס)
אַ שטאַט אין פאַלעסטינע	תל-אביב (טעלאָויוו)
gallows	תליה (טליע)
הענקער	תליון (טאַליען)
רעליגיעזער יידישער בוך	תלמוד (טאַלמוד)
אַ רעליגיעזע שול	תלמוד-תורה (טאַלמודטוירע)
שילער	תלמיד (טאַלמעד)
שמענדיק	תמיד (טאַמיד)
פאַרגעניגן	תענוג (טוינעג)
אַ פאַסט-מאַג	תענית (טאַנעס)
אַ רעליגיעז געבעט	תפילה (טפילע)
אַן ענטפער	תשובה (טשוואוע)

ענטפערס

- זייט 16 : 1. זי איז זיין טאכטער. 2. דיין נאָמען.
 זייט 22 : רעבוס: „אין די אויגן קען מען אריינקוקן, אָבער ניט אין האַרצן.“
 זייט 30 : רעבוס: „א באַרימער איז גוט צו שמויסן.“
 זייט 38 : 1. אַ מענטש קלינגט אין אַ גלאָק. 2. אַ האָן. 3. אַ נאָרל.
 זייט 50 : רעבוס: „לאַכן איז געזונט, דאָקטוירים הייסן לאַכן.“
 זייט 58 : 1. אַ בוים מיט פּרוכט. 2. בוך. 3. אַ זעראָ. 4. שפיגל.
 5. עפעס—עפל.

זייט 90 :

10	2	6
5	9	4
3	7	8

זייט 88 :

צ	ע	ן	פ	ע	ר	ד
---	---	---	---	---	---	---

- זייט 91 : 1. רעטעניש: ער גיסט אָפּ פון זער 7-גאַלאַנדיקער קאַן אַ פּולע 5-גאַלאַנדיקע. בלייבט אים 5 גאַלאַן אין איינער, 2 אין דער צווייטער. גיסט ער אָפּ פון דער 5-גאַלאַנדיקער אַ פּולע 3-גאַלאַנדיקע קאַן. בלייבט אים: 3 אין איין קאַן, 2 אין דער צווייטער, 2 אין דער דריטער. גיסט ער צוזאַמען די צוויי גאַלאַנס און קריגט 4 גאַלאַן.

2. קונצן מיט שוועבעלעך:

$$X = 10 - 2$$

$$VI = 6 - 3$$

$$VII = 7 - 4$$

3. רעבוס: איינס אַ זייגער, צוויי אַ פּייגער, דריי אַ גלאָק, פיר אַ זאַק.

זייט 96 : אַן איי.

- זייט 102 : רעטעניש: דער צווייטער.
 רעבוס: אַ נעמער איז ניט קיין געבער.
 זייט 104 : 1. וואָס דען זאָל ער בלייבן, אויב ניט קיין שטעקן?
 2. פאַר געלט.
 3. ביידע קאָכן זיך.
 4. ביידע נוצט מען אויף באַסן.
 זייט 111 : רעבוס: אויפן גאַנצעו ברענט זאָס היטל.
 זייט 119 : רעבוס: דער הונט איז ווערט דעם שטעקן.

צו די לערער :

דאָס ביכל „יודיש“ פּרעטענדירט ניט צו זיין קיין פּולשמענדיקע גראַמאַטיק. עס גאַנצהאַלט גראַמאַטישע אַרבעטן, אַרבעטן אויף לעקסיק און אַנדערע שפּראַך-עלעמענטן פאַרן לימעד פּון יודיש אין לעצטן קלאַס עלעמענטאַר-שול און אין דעם ערשטן קלאַס מיטלשול. דאָס ביכל דאַרף העלפּן אַרגאַניזירן דעם שפּראַך-לימעד און דער שול, העלפּן דאָס קינד באַהערשן די שפּראַך, זיך אויסלערנען ריכטיק רעדן און שרייבן יודיש. פאַרמעלע גראַמאַטיק ווערט געגעבן בלויז אויף אַזויפיל, אויף וויפיל עס איז נויטיק פאַר אַט-דעם פּראַקטישן צוועק.

דער לימעד פּון יודיש מיט אַמעריקאַנער סינדער, וואָס רעדן און דענקען אין ענגליש, דאַרף קעטידער האָבן אין אויג דעם פאַרגלויך צווישן ביידע שפּראַכן. עס איז נויטיק אַנצואווייזן די קינדער אין וועלכע פּאַלן און ווי אַזוי מען דריקט זיך אויס אין יודיש אַנדערש, ווי אין ענגליש. די לעקציעס: „יודיש איז אַנדערש, ווי ענגליש“, „אידוואָמען“, און אַ צאל אַנדערע זיינען געבויט אויף די פאַרשפּרייטסטע אַנגליציזמען ביי די קינדער.

די צונויפּשטעלער פּון ביכל האָבן זיך באַמיט וואַראירן די אַרבעטן און זיי מאַכן ווי ווייט מעגלעך אינטערעסאַנט פאַרן קינד. יעדע לעקציע הייבט זיך אָן מיט אילוסטריר-מאַטעריאַל און מיט אַן אויספיר, וועלכע דאַרפן פּונאַדערגעאַרבעט ווערן אין קלאַס. די אויפגאַבעס דאַרפן אויסגענוצט ווערן סיי פאַר אַרבעט אין קלאַס, סיי פאַר היימאַרבעט. די לערער קענען די אַרבעטן אויסברייטערן, אַדער טיילווייז קירצן, צופאַסנדיק זיי צו דער הויך פּון די קינדערס שפּראַך-קענטעניש.

אַ וואָרט וועגן העברויאַישן עלעמענט, וואָס ווערט געגעבן צום סאַף ווי אַ צוגאַב. צוליב דער נאַטוראַליזאַציע פּון די העברויאַישע ווערטער אין אונדזערע שולן טרעפן זיך די קינדער אָן מיט שוועריקייטן ביים ליינענען אונדזער פּרעסע, ביים ליינענען יודישע ביכער. דאָס ווערטער-ביכל פּון העברויאַישע ווערטער (אַן ערעך 400) דאַרף העלפּן אין אַ מאַס בייקומען אַט-די שוועריקייטן: די קינדער זאָלן זיך אויס-לערנען ליינענען די ווערטער.

לערער ווערן געבעטן צושיקן זייערע אַנווייזן אויף טאַעסן און רעקאָמענד-דאַציעס פאַר אויסבעסערונגען. מיר וואָלטן אויך זייער געוואָלט, אויב נאָר מעגלעך, הערן די מיינונג און די קריטיק פּון די שילער. שרייבט אויף דעם נאַמען פּון די צונויפּשטעלער, קער אָו אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער אָרדן, 80—5טע עוועניו, ניו יאָרק.

צו דער צווייטער אויפלאַגע

מיר האָבן געמאַכט אַ סאַך ענדערונגען אין דער צווייטער אויפלאַגע. מיר האָבן מער דעמאָליזירט און פּונאַדערגעאַרבעט די באַזונדערע פּונקטן און צוגעגעבן אַ צאל אַרבעטן, אַזוי אַז די איצטיקע אויפלאַגע האָט 204 אַרבעטן אַנשטאַט די 150 אַרבעטן אין דער ערשטער אויפלאַגע. מיר האָבן אויך צוגעגעבן עטלעכע אַפּטיילונגען: אַן אַרבעט וועגן אַדווערב, ווערבן מיט זיך, באַשרייבנדיקע ווערבן, און אַ צאל אַנדערע. די צונויפּשטעלער.